

ROZBITÁ AMFIPORA

Novela o růženci a lásce

Čtvrtá verze

Jakub Brdīčko
www.paliseto.sweb.cz

Domnívám se, že jak se připozdívá a staré křesťanské civilizace se rozpadají, je pro masu lidstva stále obtížnější zachovávat lásku a věrnost až do krajnosti, žít v prostém stavu přátelství s Pánem a zalidňovat nebe světci, kteří „žili jako ostatní“. Ale zároveň v duších, jež žijí ve stavu pošetilé lásky, cosi roste co do kvantity nebo co do kvality – jako náhrada, a bohatá náhrada za ztráty. Význam těchto duší v ekonomii spásy je stále větší – platí to zvláště o poměrně malém počtu těch, v nichž se volně rozvíjí vlité nazírání. Jejich důvěrné spojení s Ježíšem, jejich odpoutanost a jejich odříkání jsou totiž stále více potřebné, aby se zaplatilo za spásu mnohých a aby byly mezi nešťastnými lidmi přítomné a všem lidem zjevné hlubiny Boží dobroty, nevinnosti a lásky.

Takový je můj názor. Už dávno jsem napsal, že jednou přijde den, kdy na světě budou moci přebývat jen zvířata nebo světci – velcí světci.

Jacques Maritain, Lásky a přátelství

Avšak hodnota se uchrání jen tehdy, jestliže se ovine láskou.

Marko Ivan Rupnik, Adam a jeho žebro

Proto ji svedu, zavedu ji na poušť a budu promlouvat k jejímu srdci. Tam jí vrátím její vinohrady a z údolí Akor udělám bránu naděje. Tam odpoví jako za dnů svého mládí, jako v den, kdy vycházela z egyptské země.

Toho dne se stane – Jahvův výrok -, že na mne zavoláš: „Můj choti“, a nebudeš už na mne volat: „Můj baale.“ Z úst jí odstraním jména baalů a o jejich jménech už nepadne zmínka. Toho dne pro ně uzavřu smlouvu s polními zvířaty, s nebeskými ptáky a s pozemskými plazy; luk, meč, válku polámu a vykážu ji ze země a dám, že oni budou odpočívat v bezpečí.

Zasnoubím se s tebou navždy, zasnoubím se ve spravedlnosti a v právu, v něžné lásce a milosrdenství; zasnoubím se s tebou ve věrnosti a ty poznáš Jahva.

Ozeáš 2,16-22

1. JSEM TVÁ

DEVONSKEJ SLIZ

„Ty seš blázen!“ vykřikly hned dva hlasy najednou. K nim se ještě přidal neklidný pohled majitelky čajovny.

„Vy jste blázni!“ prohlásil naštvaně Tomáš a posunul kámen doprostřed stolu. Na rozdíl od hostů čajovny v Červené knihovně měl ve tváři jakousi pýchu, ne, nenechá si diktovat od všech kolem, co se může.

Příčinou všeobecného pozdvižení byl špinavý kámen, který před několika vteřinami položil na čajový stůl. Na krásném, lakovaném dřevě se teď povaloval balvan. Do této čajovny se přece chodí proto, aby se prožívala krása ušlechtilého prostředí, kaligrafie, dřevěné japonské dózy a v policice knihy o nirváně, a najednou sem tenhle Tomáš hodí kámen, ze které padají kusy hlíny.

„Tak se přece pořádně koukejte! Tady máte ukázkovou amfiporu, jakou svět ještě neviděl!“ vykřikl na celou čajovnu. Popravdě řečeno předložená amfipora byla naprosto obyčejná a každý, kdo by po něčem takovém toužil, by si podobných mohl nasbírat dost a dost.

Tomáš chodil teprve do prvního ročníku brněnské geologie, ale už všem rozdával rozumy a poučoval je o kamenech každého svitavského baráku. Třeba dnes – když si jako vůdce vedl Martina a Jirku do Červené knihovny, neodpustil si přednášku o pískovci jedné kašny. Podle něho muselo jít o cenoman a dokazoval to drobnými kousíčky křemene, roztroušenými u paty sochařského díla. Ke všemu se ještě na kluky vytahoval svým buddhismem a schválně si k čajovému stolku sedal do lotosového květu.

Byl květen a čtvrtek a tři staří přátelé se jako obvykle scházeli v jediném svatostánku čaje v celých Svitavách a doufali, že toto vytríbené místo zde zůstane díky čajovnici Báře navěky. U piva by tak dlouho nevydrželi a na víno neměli dost peněz. Dva Tomášovi společníci se proti němu nijak výrazně neprojevovali, občas vrtěli hlavou nebo se jen ironicky usmívali. Tomáše už znali od základky. Když už přijeli z vydýchaných poslucháren svých škol, docela rádi se pobavili jeho výstřelky. Martin zapomněl na skripta organické chemie, která si s sebou vezl v tašce z kolejí, a Jirka už přestal v hlavě slyšet deptající hlas profesora Mráčka z pražské techniky. Oba s pobavením koukali na vrásčitý kámen.

To byla Tomášova chvíle. Pohodil svými blondatými vlasy a pustil se do odborného výkladu.

„Tak pánové, včera jsem při exkurzi našeho semináře našel tadyten ukázkový exemplář amfipory. Je to, abyste věděli, devonský vápenec líšeňského souvrství, našlo se to hned pod jeskyní Kostelíček.“

S hrdostí si všiml, že se dívají i lidé od sousedních stolů. Vzal valoun do ruky a zvedl ho jako opravdový znalec.

„Amfipory patří do zvláštního řádu stromatopor. Kolem nich je spousta záhad. Někdo dává stromatopory do láčkovců, někdo do mořských hub. Každopádně to byl takovej devonskej sliz, co se roztahoval někde na dně moře mezi korálama.“

Jirka vzal kus vápence a otáčel s ním dokola, jako by to byla nějaká laciná vietnamská hračka.

„Jo,“ řekl zamyšleně. „Ty seš devonskej sliz...“

ŽELEZNÁ BOHYNĚ MILOSRDENSTVÍ

Když se Tomášovi samým vztekem sevřela pěst a když chtěl vykřiknout něco o tupých ignorantech, bylo už stejně pozdě. Někdo se totiž letmo podíval na amfiporu, teď už zase ležící mezi třemi šálky čaje ovoněného růží. Někdo jen v duchu zakroutil hlavou, jako by ten šutr byl jen další pověrečná praktika uctívaců léčivých kamenů. A někdo ráznými kroky pospíchal k pultu, aby měl tu záležitost už za sebou.

Byla krásná. Kluci ztichli, jako by začala bohoslužba. Snažili se nevidět štíhlé nohy

v černých punčochách a raději si dolévali. Už stála u Bářina pultu, asi cítila všechny ty pohledy vrývající se do zad, a aby ukázala, že se čajomilů nebojí, otočila se k nim s úsměvem. Tomáš nikdy neviděl tak dokonalou tvář.

„Co to bude?“ Kdyby za tím pultem stál někdo ze tří nešťastných kluků, nedokázal by se zeptat tak profesionálně a lehce. Kam by se díval? Koukal by stydlivě do sklenic s čajem? Ale pro Báru představovala nečekaná návštěvnice jen dalšího zákazníka.

„Nemáte Železnou bohyni milosrdenství?“

I dvěma holkám, které si u zadního stolku kreslily růžové mandaly, se zdálo, že ona sama je spíš bohyně pomsty. Teď budou myslet na to, že jim zašmodrchané vlasy padají na trička s batikou, že vypadají jako rozcitlivělé nány, a tady oslňuje slečna v padnoucím saku, s černými vlasy zastříženými jako námořník.

„Tie Kuan-jin,“ řekla Bára a položila na desku papírový sáček. Bohyně zaplatila a s jakousi úlevou se ještě jednou rozhlédla po čajovně. Zavadila okem o kámen, vyčnívající jako menhir mezi třemi kluky, a Tomáš spatřil hluboké černé oči, proti všemu očekávání však skromné.

Několik rychlých kroků, a v místnosti po ní zůstala jen vůně.

Nechala je tam zase osamělé s pozůstatkem tří sta padesát milionů let starého živočicha; dělali, že setkat se s takovou dívkou je pro ně běžná věc, že mají na fakultách dost podobných kámošek a že stačí jen mrknout, a hned se jim nějaká zavěsí kolem krku.

„Máme na kolejích filmovej klub,“ řekl chvatně Jirka. „Stovka na celej rok, a můžem koukat na spoustu filmů, co jinde neuvidíme!“

Zdálo se, že je to zajímavá asi stejně jako devonský vápenec.

„Včera začal cyklus filmů s herečkou Rosamunde H.“

Martin nechtěl vypadat jako hlupák: „To je ta, co chodila s nacistama?“

„No, akorát asi s Goebbelsem. Ale hrát uměla!“ zaradoval se Jirka, že ho někdo poslouchá.

„Proti jiným herečkám to není jenom hezkej ksichtík plnej něhy.“

Bohužel, Tomáš obrátil téma hovoru ke zcela nečekanému tématu. Kluci se spolu obvykle o holkách nebavili. Každý si s sebou do čajovny nosil hrst zážitků, jenže to byli spíš podivínští profesori na jejich fakultách; o svých sličných spolužačkách raději cudně mlčeli, snad proto, že tato traumata byla nad jejich síly.

„To byla ženská!“ mlaskl Tomáš tak, aby to vypadalo, že promluvil znalec.

Martin a Jirka jen civěli do hrníčků s růžovým čajem.

„Ale všimli jste si těch očí? Ona vypadala jako nějaká ledová kráska, ale z těch očí se dalo poznat, že to jenom maskuje. Já tydlety holky znám. Nejsou tak nedobytný, jak vypadaj. Vůbec ne sebevědomý a drsný. Bylo jí ve vočích vidět, že je pěkně nervózní. Takhle ulízaná byla jenom proto, aby zakryla nervozitu.“

Oba staří přátelé se opět začali ušklibat. Pořád to stejné: Tomáš zase převzal vůdcovský tón, a tohle snad bylo ještě horší než jeho amfipory.

S hrůzou si všimli, že se zvedl a popošel k pultu.

Objednal konvici Železná bohyně milosrdenství.

PROSTŘEDNICE VŠECH MILOSTÍ

„Zdrávas, Maria, milostiplná,“ drmolila paní Růžena a s ní celá smečka zbožných stařen. Byla to ona, kdo si od faráře vymohla, že také dnes se budou modlit růženec před vystavenou Nejsvětější svátostí. Když jí otec Jan namítal, že jim vytahuje monstranci každý pátek, proč tedy ještě ve čtvrtek, měla pádný argument: dnes je svátek Panny Marie – Prostřednice všech milostí. A otec Jan už nedokázal odporovat.

„Požehnaná jsi mezi ženami,“ mlela paní Růžena jako nábožný kolovrátek. Tašku s nákupem měla vedle sebe v lavici, a tak se barokním interiérem chrámu Navštívení Panny Marie linula vůně krájeného salámu. V její řadě cinkaly křížky růženců ještě dvou gymnaziálních dívek, které stihla odchytnout v cukrárně a kterým důrazně připomněla, že zdárně složenou maturitu

nejlépe oslaví v kostele.

„Pros za nás hříšné,“ mumlala paní Růžena a nespouštěla oči ze sochy Panny Marie. Ve svitavském Bílém kostele totiž většina očí nehleděla na oltářní obraz nebo na vystavenou hostii. Zdejší pobožnůstkářky se raději obracely na pravou stranu kněžiště, odkud jim vznešená a pruhy závoje ozdobená Panna Maria rozdávala všechny milosti. A v tomto desátku paní Růžena zachycovala milosti pro mladé lidi, aby si udrželi čistotu a nedošli k úhoně.

Jsem tvá. Modlila se v duchu, a přece jen přivřeným zrakem zabloudila k bílé hostii. Jsem tvá, Ježíši. Jsem tvá, Maria. Vidíš všechny ty mladé lidi, jak bloudí? Vidíš ty potrhle holky, co vyšly z maturitní místnosti, a už čekají, až budou o svých nejdelších prázdninách jen a jen randit? Odevzdávám se do tvých rukou, Bože. Jestli pro ně můžu něco udělat, udělej to se mnou Ty sám.

Když rozechvělá návštěvnice čajovny jménem Marie za sebou opatrně zavírala vrata a máčela si ruku ve svěcené vodě, ze všeho nejvíc se bála paní Růženy. Věděla, že ji stihne trest za černé punčochy. Ale ona si nemohla pomoci a byla ochotná vytrpět jízlivé poznámky této babky s hůlkou, která se považovala za prostřednici milostí pro celou svitavskou farnost. Přece se může oblékat, jak chce! Copak žijeme ve středověku?

Přesto si sedla do její lavice. Už věděla, že holky mají maturitu za sebou, že samozřejmě excelovaly, a to i v češtině. Myslela na to, kolik otevřených sešitů nechala doma ve svém pokoji, a skoro nevnímala, že modlitba růžence se skoro chýlí ke konci. Zítra ji to taky čeká. V duchu měla před sebou učitelku českého jazyka a literatury, seděla za stolem s bílým ubrusem a nedokázala si vybavit představitele českého symbolismu.

„Zdravas, královno, matko milosrdenství,“ odříkával celý kostel a Marie si vzpomněla na čajovnu. Něco jí říkalo, aby se podívala do kabelky.

Pak okamžitě vstala a utíkala pryč.

TAK SE PŘEDVEĎ!

„Bohyně milosrdenství, to je taková buddhistická Panna Maria,“ prohlásil Tomáš a pomalými doušky uskrával ze šálku. Dělal mu dobře, že ho od pultu poslouchá Bára, a kluci jeho výstup vlastně přijali s ulehčením, protože to bylo lepší než se účastnit přednášky o ženské psychice.

„Některé bytosti prý dosáhly konečného vysvobození, ale rozhodly se přicházet znovu a znovu, aby lidem předávaly poznání. Kuan-jin je ale taky vytahuje z různých průšvihů. Jestli znáte Opičího krále... Tam se Bohyně milosrdenství pořád za opičáka přimlouvá, on má u ní takovou protekci, no tak mu všechno projde.“

Čajovnice Bára se usmála, protože na stolku stále čněl žilnatý vápencový kámen a ti tři mládenci kolem něho vypadali jako mniši v zenové zahradě.

„Já jsem slyšela, o čem si povídáte,“ odvážila se zasáhnout. „O tom čaji se vypravuje, že ho prý darovala sama Bohyně milosrdenství. Myslím, že to byl nějaký chudý rolník. Ta bohyně se mu zjevila ve snu a ukázala mu místo, kde rostou keře čajovníku.“

„Tak to teda pijeme úplnej zázrak!“ vyjekl Martin.

Po těch slovech se vedle nich objevila Železná bohyně milosrdenství.

Tu dívku v černých punčochách už Tomáš uložil kamsi do říše bájí. Stalo se to přece tak nečekaně a rychle. Byla krásná, až neskutečně krásná, kdysi dávno, pradávno se tady mihla a zase zmizela. Mohl o ní jen snít, představovat si ji jako vílu z tajemného světa, uchovávat si ji ve vzpomínkách, bezpečnou jako muzejní exponát... Jenomže.

Jenomže ona tady zase stojí před pultem, z masa a kostí, všichni se dívají na její sukni, zdá se, že teď už konečně někdo musí něco udělat, jinak se jim ztratí, a tentokrát to už bude navždy.

„Promiňte,“ řekla tiše překvapené Báře. „Vy jste mi totiž vrátila o padesát korun víc.“

Majitelka čajovny se zatvářila, jako by se její zákazníci podařil aprílový žert. Nejprve se zamyslela a pak přikývla. Vzala jí z ruky minci a zároveň otevřela velkou, kovovou krabici.

„Za takovou poctivost si tady vezměte hrst čajových bonbonů, no nestyďte se!“

Bytost sáhla do krabičky, zase tak rychle, skoro zlodějsky, potom mírně pohodila tmavou hlavou a dodala jako na vysvětlenou: „Zejtra v jedenáct dělám maturitu. Tenhle čaj je prej dobrej na učení.“

Řekla to téměř omluvně. Asi cítila ty vlčí pohledy všude kolem nebo se jen tady v čajovně bála. Třeba tušila, že se parta kluků snaží rozluštit každé její slovo, že jí opravdu visí na rtech, že by nejraději za to nepatrné špitnutí uchopili ji celou, a už by nepustili.

A pak už nebylo vůbec nic. Bára jí popřála samé jedničky a nechala spořádaně odejít.

Jenom Martin škodolibě cinknul hrníčkem o dávno mrtvou amfiporu, něčemu se sám pro sebe pousmál a hned napřáhl ruku k Tomášovi.

„Tak teď máš příležitost! Říkals přece, že tyhle holky nejsou tak nedobytný, jak vypadaj. Tak ji zkus dobýt. Tys ji přece celou prokoukl!“

Martin s Jirkou se bavili Tomášovými rozpaky. Seděl jako přimražený a ani trochu nevypadal jako znalec dívčích srdcí.

„Tak se předved!“

NÓ

Slušelo by se, aby první rozhovor, který spolu Tomáš a Marie vedli, byl orámován růžovou stužkou a aby se jeho jednotlivé pasáže uchovávaly v paměti jako relikvie. Avšak tento první rozhovor, tehdy ještě novopečeného studenta geologie a vyděšené maturantky, si už nikdy oba aktéři raději nepřipomínali. Dali na něj razítko „cenzurováno“ a nikdy, opravdu nikdy, o něm nemluvili. Jinak by se totiž museli samou trapností propadnout.

První chybou bylo už to, že Tomáš hned za čajovnou uviděl záhon růží. Dojat snad nějakou prapodivnou galantností ulomil jedno poupě a rozběhl se za siluetou dívky, jejíž jméno dosud neznal.

Dohonil ji kousek za pískovcovou fontánou. Na nic nečekal a okamžitě se na ni vrhl jako strašlivý medvěd.

„Promiň,“ zařval. „Nedalo mi to, ale musel jsem tě dohonit!“

Prudce se otočila. Tomáš se snažil nevidět její výraz rdoušeného jehněte, a už vůbec ne její krásu. Jinak by už nemohl mluvit.

„Nedalo mi, ale musím ti dát tadytu kytku...“

Zastavila se a mechanicky jako robot natáhla ruku. Všiml si, jak je bledá. Vypadala docela jinak než v čajovně. Tady před kašnou se téměř chystala omdlít.

Nakonec ale řekla: „Nóóó... Tak děkuju...“ A chtěla jít dál.

Ale Tomášovi to nestačilo.

„Ty prej zejtra děláš maturitu?“

„Nó, ale já spěchám do kostela...“

Snad by si dokázal představit, že tahle holka pospíchá do temného baru. Snad by si dokázal představit, že chce stihnout večerní cvičení jógy. Snad by si představil i to, že si za chvíli sejme slušivý kostýmek a vkročí do boxerského ringu. Ale ona řekla, že jde do kostela. Mezi svíčkové báby, do zatuchliny, poslouchat řeči zapšklého celibátníka, kázání o hříchu, a to zejména proti šestému přikázání.

A protože ona neznámá, tak rozpačitá a křehká, neříkala téměř nic a omezovala se pouze na váhavé „nó“, Tomáš vzal otěže rozhovoru jen do svých rukou a povídal. Připadal si jako moudrý světák, který poučuje nezkušenou světici a odkrývá jí záhady světa vezdejšího.

Jenže on povídal zase jen o amfipoře.

„Snad sis všimla toho kamene, co jsme ho měli na stole...“ Následovalo barvitě líčení nám už sdostatek známého devonského slizu. Ty dlouhé, hadovité roury jsou asi kusy kolonií živočichů, které se v prvohorách hromadily na mořském dně. Vyskytovaly se spolu s korály, i když ty se dají častěji objevit ve vápencích vilémovických. Stromatopory se zatím nedaří pořádně zařadit. Dokonce to podle některých paleobiologů vypadá, jako by amfipory mezi ně vůbec nepatřily. To tvrdí

například Jindřich Hladil z brněnské univerzity, který je přirovnal ke špagetám. Podle něho vznikly všechny stromatopory z kambrických archeocyátů.

Na tváři studentky se postupně uhostil trochu jiný výraz, než který obvykle zavítal na unavené obličej Matina a Jirky, když jim přednášel o geologii. Ne, ona si nemyslela, že je Tomáš vzdělaný a chytrý. Takoví lidé obvykle slečnám nevypravují o vymřelých organismech. Ale přesto ji podivným způsobem bavil. Úplně neškodný. Sledovala ho se zájmem jako mimořádný úkaz.

Poletoval kolem ní, divoké světlé vlasy mu pohlávaly sem a tam, na nohou kraťasy, občas s nějakou skvrnou. Rukama nepřestával mávat, snad chtěl vykreslit tvar pobřeží devonského moře či něčeho podobného. A v hnědých očích viděla laškovně darebáctví. Ale za tím vším, za tou fasádou správně cáklého vysokoškoláka se ukrýval ustrašený hošík, nemožný až hrůza, poblázněný už tím, že se na něho jedna hezká holka vůbec podívala.

Před vraty kostela mu vrátila růži.

Tomáš pochopil, že selhal. Ona se teď vnoří do svého katolického stáda, ztratí se v moři svých známých a kamarádek a pak už nebude vůbec nic.

„Za týden sem zase přijdu na májovou.“

Ani se na něho nepodívala a okamžitě se ztratila v útrobách chrámu.

BŮH SHLÉDL NA PONÍŽENÍ SVÉ SLUŽEBNICE

Po dlouhých minutách si dodal odvahy a popadl kliku. Stejnou kliku, kterou ještě před chvílí držela voňavá bytost z říše andělů. Otevřel se mu kostel. Pochopil, že tady v tom zástupu ji těžko jen zahlédne. Stál vzadu a daleko před ním právě někdo otvíral knihu Lukášova evangelia.

„V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěšně se odebrala do hornaté krajiny, do jednoho judského města. Vešla do Zachariášova domu a pozdravila Alžbětu...“

Ať dělal, co dělal, pořád viděl jen ji. Byla to ona, která právě seskočila ze zaprášeného oslíka. Byla to ona, která cupitala po bílých kamenech palestinského druhohorního vápence. Celá v závoji, bosá, ale byla to ona – vždyť oči, jež putovaly po stěnách Elišebina domu, se teprve před několika minutami upíraly na něho a hleděly mu až do hlubin duše.

Mirjám nyní stála na malém nádvoří. Napravo klábosily dvě ženy. Na hliněných krbech míchaly jakési jídlo. Opodál seděla na zemi špinavá holčička a s něčím si hrála. Teď si už přichozí všimly a začaly se zvedat, aby ji pozdravily. Elišeba je však předešla. Ještě než stačily vstát od hrnců, vyběhla ze stínu domu, jako by už podle chůze poznala nejvzácnějšího hosta.

„Šalom alejchém!“ ozvalo se z úst nenápadné návštěvnice s očima svitavské maturantky. Skupina žen se dál obírala všedními historkami, jen Elišeba se dotkla svého vydutého břicha a snažila se vidět skrze svou příbuznou Mirjám, proniknout vrstvou ručně tkaných látek, vrstvou svalů a clonou Jahvem požehnané krve.

„A stalo se, že jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, zachvělo se dítě v jejím lůně a Alžběta byla naplněna Duchem Svatým a zvolala mocným hlasem...“

Podrbala se na černé punčoše. Bylo jí jasné, že se na ni dívá ta nemilosrdná soudkyně Růžena. Ještě aby si tak všimla, že s ní ke kostelu šel ten kluk! Marie si najednou uvědomila své břicho. Bude v něm taky nosit dítě? A bude jednou také požehnaná mezi ženami? Pak udělala stejný pohyb jako Alžběta.

Chovat v sobě bytost předanou od Boha. Nosit v sobě dítě. Cítit, jak se uvnitř hýbe. Nový život v ní. A vědět, že vše živé pochází od Pána. Být si jista jeho požehnáním. On totiž ještě dříve, ještě před stvořením světa, nosil toho tvorečka ve své mysli, věděl, že bude počat. Že bude. Tohle je přece víc než nosit v sobě seznam knih k maturitě!

Zachytila zkoumavý pohled té baby Růženy. Blahoslavená ta, která uvěřila, že se vyplní, co jí bylo řečeno od Pána! A co bylo řečeno Marii, která tady klečí před farářem Janem v řadě křesťanských dívek? Co bylo řečeno od Pána téhle zoufalé holce, za kterou z čajovny dolejzá praštěnej kluk? Řekne jí už někdo, co má vlastně dělat?

„Můj duch se chvěje radostí v Bohu, mém spasiteli, protože shlédl na ponížení své

služebnice. Ano, od nynějška mě budou blahoslavít všechna pokolení...“

Otec Jan četl a dával pozor, aby to znělo vznešeně. Jeho zvonivý hlas se rozléhal prostorem a vracel se k němu jako slova někoho cizího. Už to četl mockrát, ale dnes se mu zdálo, že se kdesi v boční kapli tohoto chrámu, tam vedle zповědnice, skrývá osmnáctiletá dívka Maria a že mu pak přes zamřížované okénko začne místo hříchů zpívat mohutný chvalo zpěv.

Toho se lekl. Ještě před patnácti lety by takové pozeňnané Marie dychtivě očekával, ale dnes jen otáčí růžencovým prstenem a vidí důchodkyni Růženu. Ta zpívající Maria, jejíž verše vypluly z Písma svatého jako ponorná řeka, tu v jeho tichém farním chrámu dělá povyk a ruší ho a žaluje na jeho unavené oči a na unavený mozek plný úmorných kázání.

Bude se i on někdy chvět radostí? Přece se jeho největší potěšení nesmrskne jen na to, až si večer po nešporách přečte další stránky detektivky? Ne, nikdy ho nebudou chválit, umře jako další dobrý a usoužený farář s bříškem, na něho Hospodin nikdy neshlédne, jeho modlitby jsou prázdné rezavé potrubí, kterým už léta nic neprotékalo.

PRVNÍ JISKRA

Tomáš se krčil u prosklených vnitřních dveří. Nedaleko jedna maminka zuřivě uhoupávala dítě, ale jinak se všichni upínali na kamenný pult s nápisem „Boží Slovo je ostřejší než jakýkoli meč“. Za ním si ostří jazyk pan farář Jan, chystá se promluvit do těch zbožných duší, už začíná tím svým „bratři a sestry“, už mluví. Ale netuší, že dnes káže také pro jednoho buddhistického studenta, který v životě nic takového neslyšel.

„Máte v sobě ještě první jiskru?“ začal tradičně provokativní otázkou, jak ho učili v kněžském semináři. „Panna Maria od chvíle andělského zvěstování zakoušela jednu radost za druhou. Od anděla slyšela, jaké zázračné dítě v sobě nosí. Věděla také o zázraku svého panenství. A dnes jsme četli také o tom, jak dychtivě pospíchala za svou tetou Alžbětou, aby s ní mohla sdílet všechnu tu radost, všechno to neskutečné obdarování, které přijala.“

Tomáš by už dávno odešel, kdyby nedoufal, že ještě jednou spatří tajemnou milovnici Bohyně milosrdenství. Říkal v duchu tomu černoprdelníkovi: tak už se vymáčkni.

A otec Jan se vymáčkkl a vysvětlil, co je to první jiskra.

„Když Maria zpívá chvalo zpěv Magnificat, všichni vidíme, jak je plná toho nadšení. Ale každý z nás také ví, co bude následovat. Nejprve Josef pochybuje o její věrnosti. Pak bída v Betlémě a Simeonovo proroctví. Nakonec bude Ježíš tak trochu odmítat i ji samotnou. Ale ze všeho nejhorší bude Mariina křížová cesta. Vidíte ten rozpor? Na začátku tolik radosti, slibuje se tam, že ji budou velebit všechny národy, ale pak jen ta osamělost, bolest. Proč nejprve Bůh Pannu Marii takhle vyvýšil? Proč shlédl na její ponížení a takhle ji povýšil? Odpověď je jednoduchá: Aby měla v sobě první jiskru!“

Nevítanému návštěvníkovi této pobožnosti se zdálo toto gesto dost laciné. Kněz se rozhlédl po publiku s výrazem vítězství, jako by všem právě teď sdělil něco bůhvíjak originálního. Ale co je na tom?

„K duchovnímu životu potřebujeme zážitky nadšení. To můžeme jen a jen závidět konvertitům, to, že se jednoho dne najednou zbláznili do Krista. Ale my všichni bychom měli mít ve vzpomínkách chvíle, kdy jsme s Pánem prožili něco krásného. Nebo nás Duch svatý nějak povzbudil. Až přijde nějaká vyprahlost, potom budeme žít stále z té první jiskry. To jasně vidíme na manželství. Oba manželé mohou svou lásku povzbudit i po letech, když si vzpomenu na období, kdy spolu chodili, kdy byli do sebe hodně zamilovaní.“

Farář mluví o lásce, to je dobrý. Přesto už ale Tomáš zbystřil pozornost. Poslouchá ho přeci taky ona, takže to možná budou i její názory na lásku!

„Láska se živí první jiskrou. Ta ji zažehla. Panna Maria určitě nebyla hloupá. Zpívala taky, že Hospodin ponížil pyšné. Musela vědět, že se to těm mocipánům nebude líbit. Ale prostřednictvím anděla dostala ujištění, že Pán je a určitě i bude s ní, tak se to modlíme i při růženci v každém zdrávasu: Pán s tebou. Maria nebyla naivní. Byla sice zamilovaná do Boha, ale

přinejmenším tušila, že nebude stále kráčet s hlavou v oblacích, tak jako dnes u Alžběty v judských horách.“

O Tomášovi všichni říkali, že chodí s hlavou v oblacích... A proč by to nemělo tak být vždycky? Je prostě jiný než ostatní, není tak přízemní a povrchní.

„Dnes tady v lavici sedí několik čerstvých maturantek. Před několika hodinami složily zkoušku dospělosti. I tady zdálky od ambonu vidím, jak jsou nadšené. Mají teď před sebou celý život. Už se těší, jak po prázdninách vylétnou z domu. Neberme jim to nadšení. Budou ho potřebovat, aby měly odvalu začít nový život někde úplně jinde, docela stejně ho potřebují novomanželé, když zakládají novou domácnost, nebo třeba konvertité, aby překonali strach z církve, o které se všude v médiích píše tak negativně.“

Aha, takže jen ať se mládí vydovádí? Vono to z nich stejně vyprchá a pak budou jako my – stejný starouši a páprdové. Tomášovi se z farářské bodrosti udělalo nevolno. A to nevěděl, že každé kázání musí skončit moudrým „a tak“.

„A tak si v sobě každý uchovejme tu první jiskru, abychom měli sílu, až přijde všední den, starosti, nebo dokonce nějaká bolest. Prosme Pána, aby zažehl svou lásku v mnoha srdcích a aby v nich tato jiskra planula i v těžkých chvílích, než se nakonec pořádně rozhoří v nebi.“

Při posledních slovech kázání už za sebou Tomáš zavíral dveře kostela.

PŘEPADENÍ

Jeho nejoblíbenější část Svitav (když opomeneme pískovnu plnou železitých konkrací) se jmenovala U Tří dvorů. Kdyby kolem ní nevedla hlučná silnice, připadal by si tu jako v pohádce. Tudy chodíval domů, do paneláku ozdobeného Čapkovým pejskem, podél zatím ještě nevypělé říčky a podél starobyklých chaloupek. Obvykle se rád zastavil u sochy svaté Trojice, aby se znovu zamyslel, odkud v osmnáctém století přivezli ten kámen, posléze přešel lávku a u malého stolečku (zřejmě pro nějakého kuřáka, jehož manželka mu nakázala chodit ven) se rozhlížel, zdali tam nebude mourovatá číča, občas i ochotná se nechat pohladit.

Dnes večer se ale Tomáš o nic kolem sebe nezajímal. Ani neviděl kouzla pouličních lamp, neslyšel šplouchání potoka a doznívající štěbetání kosáků. Viděl Marii, slyšel Marii. Šel zcela mechanicky, z paměti odměřoval každý krok, hlavu svěšenou, v ruce růži, na zádech baťůžek ztěžklý amfiporou. Bylo to, jako by ho omámila. Znovu a znovu se mu v mysli odvíjel jejich rozpačitý rozhovor, od kašny až ke kostelu. A nejvíc se do něho zarážela jediná věta, trčela mu v hrudi jako šíp, zněla v něm jako nezadržitelná ozvěna...

„Za týden sem zase přijdu na májovou.“

Když se vrátil do čajovny, Jirka a Martin na něj koukali s údivem. Nečekali, že se zdrží venku tak dlouho. Mysleli si, že taková kočka ho odpálkuje hned za rohem. Tomáš si ale pro ně nepřipravil další chlapácké vyprávění o balení gymnazistek a odmítnutou růži si předem schoval do kapsy batohu.. „Tak jsme si povídali,“ odbyl to a trochu se culil. „Došli jsme ke kostelu a já jsem tam pak ještě poslouchal kázání.“ Kluci si všimli, že mluví tak dospěle. Víc z něho však nedostali a řeč se rychle svezla na učitele Fialu a na jeho drsné otázky u Jirkovy loňské maturity.

Tomáš zrovna přechází mostek přes Svitavu. Kouká do země, spěchá. Ale najednou ho cosi přiměje, aby se otočil a zíral do tmy za sebou. Skoro se mu zdá, že slyší svoje jméno.

Od siluety sochy svaté Trojice se oddělil stín a míří po lávce přímo k němu. Ta bytost drží klacek a jeho koncem naráží do kovového mostu.

„To koukáš, co?“ mluví k němu skuhravý hlas.

Postava popošla až do světla lampy. Vždyť je to nějaká babka s hůlkou. Na hlavě má bílý šátek, dívá se zpod něho tak přísně, snad je to samotný posel Boží spravedlnosti, soudkyně nebo kat.

Tomáš si kromě přísného výrazu ještě povšiml dalšího rysu: zdálo se, že v obličejí tají bolest. Oči působily jako uplakané. Nebo to zaviniily ty temné váčky pod nimi?

„Viděla jsem tě v kostele...“ řekla, jako by to byla obžaloba ze zločinu.

Přistihl se, že se chvěje hrůzou. Co mu chce tahle ježibaba? Co mu, krucinál, řekne? To se mu snad jenom zdá?

„Ty ses tam určitě zajímal o to děvčátko, co? Já jsem tě viděla. Víš vůbec, jak se jmenuje? Marie, abys věděl. Jako Panna Maria, Prostřednice všech milostí...“

Tak tohle bylo dokonalé přepadení! Zasáhla ho přímo na tom nejcitlivějším místě. Naprosto ztuhl. Byl v pasti. Už jen očekával, až ho sežere jako pavouk lapenou mouchu.

„Tak já ti něco povím. Já jsem Růžena a jsem tady tajně, to děvčátko vo ničem neví. Ale jsem tady, abys věděl, jak jí tím ubližuješ...“

„Já?“

„Je právě před maturitou. A ani si není jistá, jestli nemá povolání pro klášter!“

Student prvního ročníku geologie stál před stovetou stařenou a doufal, že ho nikdo nevidí. Doufal, že se na tento rozhovor zapomene. Doufal, že se tento rozhovor nikdy nestal. Seřvala ho tady jako malého fakana. Jeho!

A teď se ke všemu ještě šourá až těsně před jeho udivený nos. Cítí, jak mu funí na obličej. Vidí detail každé její vrásky. Ale jí to nestačí – jde pořád blíž, jako by ho chtěla zde v opuštěné temné ulici U Tří dvorů probodnout!

Napřáhla ruku a cosi mu podala.

V té divoké májové noci se Tomáš třásl na kraji mostu, držel v ruce růženec a poslouchal poklepávání hole někde v dálce za sochou svaté Trojice.

PO DVACETI LETECH

Byli tu skoro všichni. Tím malým salonkem se rozléhaly salvy smíchu zpropadených kluků, kteří vypadali, že už přišli nametení. Ondru málem nepoznal, tváře se mu zakulatily jako správnému pivaři, zato Kulda vypadal pořád stejně a rozdával do všech stran vtipné hlášky - i když tu dnes seděl coby vyšetřovatel hospodářské kriminality. Odfoukávali vršky pивní pěny a po očku sledovali své bývalé spolužačky, kterak za ty roky vyrostly do krásy. Martina předem oznámila, že přišla jenom na okamžik, protože bude uspávat tříměsíční miminko. A Hanka si prý sem odskočila z Norska, kde v Bergenu restauruje nějaké vikingské textilie. Lucku nešťastný číšník trochu polil kafem, a ona tam teď smutně seděla v zahnědlé blůze.

Otec Jan se sobotního setkání po dvaceti letech od maturity dost bál. Ještě když v Litomyšli parkoval před restaurací Karlov, říkal si, co tam bude asi dělat, kluci z jeho třídy ještě tak vynikali v mariáši nebo v lahváčích, zatímco on se po večerech protloukal Starým zákonem. A jak jim bude vysvětlovat, že se stal farářem sousedních Svitav, až začnou posílat fotky svých ratolestí? Nebudou to brát jako důkaz, že byl už tehdy dost prdlý, když si s nimi nepovídal o prvních sexuálních zkušenostech? Už viděl, jak uznale kývají, ale mezi sebou si poví něco o podivínském knihomolovi, co nebyl na ženský, a tak se teď válí v přetopené faře, kde se o něho starají ošklivé, zahořklé a pobožnůstkářské staré panny.

Seděl za stolem v onom salonku a vší silou se snažil, aby si nemysleli, že jimi pohrdá. Usmíval se na Kuldovo vyprávění o padesátileté fanynce, která jezdí na každé jeho vystoupení v dechové kapele, nepohoršoval se nad smutným Eviným rozvodem, naslouchal Petrovým poznatkům ze čtení Šifry Mistra Leonarda a odpovídal na otázky, zdali měl Kristus ženu. Čas od času se k němu někdo přitočil, aby mu řekl, jak je na tom s církví a s Ježíšem a že není takový neznaboh. Otec Jan vždy takovým deklaracím přitakával a pokoušel se dotyčného nenápadně pochválit. Dost mu vyčítali, že si s nimi nepřipíjí, ale on jen prohlásil, že český farář se kamkoli musí dovézt sám.

„Dvě děcka bohatě stačej!“ křičel od protější strany stolu Pavel. A vyprávěl o tom, jak se nemůže vyspat, protože dítě se vždycky za noc desetkrát probudí, a že je nejlepší si koupit pořádný špunty do uší. „Ne, třetí dítě, to už by byl smrták – nikam nemůžeš jet, pořád to řve, pořád to dělá všude bordel...“ Někteří se jen usmívali, někdo se chápavě přidal. Veterinář Míra připojil líčení jiných hrůz, tentokrát spojených s přístavbou nového domu nad hasičárnou ve Sloupnici. „Kdybych

věděl, jakéj to bude záhul, tak bych se do toho asi podruhá nepouštěl,“ řekl a pozvedl k ústům další půllitr. Ještě se vzpomínalo na láhev rumu, důmyslně ukrytou při školním výletu u Kuby v žebradlu, a jak ji učitelka Svát'a vylila do mraveniště. Petr dával k dobru, kterak se skácel k zemi, když maturoval z matiky.

Ale brzo se už jen vysedávalo vedle v barové místnosti, Škerda si sedl k rozladěnému pianu a tiše prozpěvoval „Raindrops keep fallin' on my head“. Povídat se vůbec nedalo, na to byl všude pořádný rámus, a tak se i důstojný otec Jan přidal ke známým melodiím. Zdálo se, že většina kluků by toho stejně moc nenamluvila, hlasy jim zněly dost vypitě. Kulda s Ondrou si stoupli ke klavíru a uprostřed notování se občas objali. Nakonec se jim vybavily také přisprostlé odrhovačky, například „Anči, Anči, ty se nezdáš“, a to již v onom rachotu málokdo rozeznal souvislá lidská slova. Z barových židlí seskakovali další náhodní pijáci a hned se přemístili k rozjásaným klávesám. Jeden z nich si z hlavy stáhl staromódní buřinku a plácl ji na hlavu Škerdovi. V této popůlnoční družnosti padaly všechny hradby mezi lidmi.

Jan sice říkal něco o tom, že zítra na něho čekají tři nedělní mše, ale nikdo ho neslyšel. Proto se uklonil do všech světových stran jako při žehnání Nejsvětější Svátostí a pomalu, s několikerým otáčením a potřásáním rukou, odešel z barové místnosti. Už na secesním schodišti Smetanova domu najednou cítil, že ho objímají všechny ty důvěrné a známé věci, jako je šňůra růžence v jeho kapse a breviář, rozevřený na faře v sousedním městě, věci, jež byly tak nějak jeho, tak jako těmto dávným gymnazistům přináležela ucha zlatých půllitrů a doma rozevřené náruče asi už nervózních manželek. Než otočil klíčem v zapalování, požádal latinsky Pannu Marii: Sub tuum praesidium confugimus, sancta Dei Genitrix. A zdálo se mu, že neprosí jen za bezpečnou cestu do Svitav, ale i za spásu svých opilých spolužáků.

Snad z tohoto důvodu zatočil u plovárny na vedlejší silnici. Z nejasných příčin se rozhodl jet delší trasou, možná aby v něm dozněly všechny pocity nebo aby se sám v sobě urovnal. Projel několika zatáčkami příměstského parku Černá hora a za tabulí oznamující začátek vesnice Strakov zastavil. Noc už vládla ve své druhé půli a otec Jan hleděl na hvězdy skrze koruny dvou vzrostlých lip. Pomyslel si, že za chvíli už pokvetou a všude bude cítit jejich těžká vůně. Za prastarými stromy si sedl pod kříž. Ve tmě rozeznával obrysy barokní kaple Panny Marie Růžencové. Lístiček přilepený na dveřích zval k pravidelným mariánským pobožnostem. Uvědomil se, že je máj, měsíc lásky, a s překvapením v sobě kdesi hluboko objevil nutkání k pláči.

Viděl před sebou přes dvacet let starý obraz. Vracel se ze školní brigády – tady nedaleko na Černé hoře – a mezi stromy uviděl Hanku z prvního ročníku gymnázia, jak se tam líbá s Petrem. Nelitoval, že se vzdal těchto vášnivých polibků. Když před chvílkou pozoroval, jak jeho spolužáci do sebe házejí další piva, ucítil, že jsou stejně nešťastní jako on. Kam dospěly jejich lásky? Ještě musí něco urvat od života, než zestárnou. A kam došly lásky otce Jana, klečícího ve Strakově pod křížem? Kam ho vedla láska k Bohu? Co mu Bůh dal? Tím, že přijal před deseti lety kněžské svěcení, se nedostal o nic dál než oni. Taky by nejradši ještě něco urval od života. Taky by chtěl zažít ještě něco dalšího než jenom jezdit od vesnice k vesnici a rozdávat hostie nahluchlým babičkám. Ale co? Třeba jen nějaký záblesk lásky, dotek Pánovy něhy...

Dotkl se růžence a vyslovil jméno „Maria“.

MANTRA

Přibližně ve stejných chvílích téhož sobotního večera, kdy se otec Jan potýkal s rozverností svých světských kamarádů, se jeden Tomáš posadil na uválené posteli a zaujal posez, jemuž se říká padmásana. Panelákovým pokojem se rozeznělo hluboké „óm“, pak zavřel brány svého nitra a soustředil se.

Kdyby ho mohl někdo pozorovat, usmíval by se nad tak vážným výrazem rozčuchaného blondáka. Ani zdaleka nepřipomínal důstojného Buddhu, zpodobněného na tibetském plakátku nad postelí. Také místnost nevyvolávala dojem klášterní cely. Pozorovatel by si všiml balvanu položeného vedle včerejších ponožek, několika vrstev dosti nesourodých knih a zapařeného akvária

s čímisi zeleným, snad s mechem.

Ani Tomáš si nepřipadal jako žák Probuzeného. Vší silou se snažil vnímat vlastní dech, nevidět a necítit nic jiného, nechat vše proudit, stát se tím dechem, nadechovat se a vydechovat, jako se moře houpá nahoru a dolů, a kromě toho vzdouvání už není vůbec nic – než „šunjatá“, prázdnota. Prázdnota, dýchající na dně všech věcí, úplné vyhasnutí...

Ale dnes nebyl prázdňý.

Tomáše něco rušilo. Così se mu vkrádalo do nitra nějakou cizí, zakázanou cestou jako nežádoucí vetřelec.

Kříž.

Jakmile již potřetí usadil svou pozornost do oblasti hara a znovu se vrátil k meditaci vhledu, nevydržel to a musel otevřít oči. Okamžitě mu padly na nenápadný křížek, zavěšený na šňůrce korálků.

Ano, především se vrátil z čajovny, svlékal si krat'asy a nechal ten růženec vypadnout z kapsy, jako by mu stejným způsobem měla vypadnout i vzpomínka na růžencovou babu Růženu. Ani se nenamáhal sklonit: ať tam na zemi zůstane, třeba ho nakonec v neděli náhodou vyluxuje. A tak tam růženec ležel, zbytečná tretka.

Shýbl se, a už držel v rukou onen nešťastný provázek. Chvíli ho převaloval v dlaních, bezradně s ním pohazoval, a hned si vzpomněl na buddhistickou šňůrku o sto osmi kuličkách a na posvátná jména, která se na nich v podhůří Himalájí vyslovují. Takový katolický růženec, to je vlastně recitování manter!

A Tomáš, neznající zdrávasů ani otčenášů, tu věc pevně uchopil a na každé kuličce pronesl jméno „Maria“.

Ve chvíli dalšího vnitřního soustředění ucítil, že se mu na jazyku utváří sladkost a že jméno proniká dále dolů, že se mu zároveň rozrůstá po těle, že mu kvasí v břichu a kvete u srdce. Maria, Matka milosrdenství, si Tomáše přikryla; on sice seděl v pozici lotosu, ale v něm už místo prázdnoty zůstávala docela jiná láska.

Maria, nevím, kdo jsi, ale musíš být krásná. Maria, ty jsi milosrdná jako ten čaj a ty dáváš vnitřní mír každému, kdo se napije ze studánky tvého jména. Maria, nevím, čím přitahuješ své ctitele, že pro tebe stavějí obrovské chrámy. Maria, dej se mi poznat, abych pochopil tvé kouzlo. Maria, jsem tvůj.

Tomáš se zarazil. Řekl „Maria“, nebo „Marie“?

Když opět zavřel oči, uviděl nervózní dívku před branami kostela. Marie na něho dlouho hleděla a pak pod výrazným obočím něco zablýsklo. Dveře se zavřely a ona se ztratila za jejich letitým dřevem.

„Jsem tvůj!“

Na stole ležela amfipora a vedle ní čekala maličká růže.

2. JSEM TVŮJ

ROZBITÁ AMFORA

Vlny vytrvale narážely do mohutných vápencových útesů. Hukot jej takřka ohlušil, on však dál zíral do zpěněných peřejí, nesčetných proudů a větších či menších spršek, jež se tvořily několik metrů pod ním. Seděl na skále v dokonale padnoucím sportovním obleku, na kolenou svíral svou vycházkovou hůl a myslel na to, že zítra se již musí vrátit do Mnichova.

Doktor Kramer byl asi čtyřicetiletý muž, bezvousý, téměř vždy přísný, poněkud zadumaný a duchem nepřítomný. Většinu času své dovolené na ostrově Zakynthos trávil dlouhými procházkami po pobřeží, pokud nevysedával ve sklípku u sklenice vína. Ať však pobýval kdekoli, pohyboval se malátně jako duch.

Teď se však zdálo, že ožil. Opravdu, doktor Kramer se zvedá a vytahuje z kapsy malé kukátko. Neodtrhne oči od jediného bodu v moři. Pak sebou smýkne po bílém, porézním skalisku a spouští se k hladině. Po několika krocích znovu a znovu vytahuje dalekohled a sleduje jakousi nesmírně zajímavou věc.

Ta věc je žena.

Udýchaný doktor Kramer si stírá z čela pot. Pomáhá si opatrně holí, aby se nezřítíl mezi ostré hrany útesů. Nyní hledí na blankytné moře bez kukátka, co chvíli se otáčí k příboji, a potom se pohybuje překvapivě tiše, jako by se plížil za kořistí. Špičky vyleštěných bot se dotýkají okraje vodního živlu. A on pouze zírá někam vpřed.

Ze záplavy lehounké pěny se vynořila nahá dívka. Voda jí stéká ze světlých vlasů na ramena. Několik potůčků si našlo cestu mezi jejími nadry. Pevné břicho se pohupuje těsně nad vlnami. A v několika okamžicích stojí nad vodou celá, bosá chodidla dělají stopy na skále, ale horké slunce je vzápětí hned vysuší.

Otočila se zády k pobřeží. Hýždě se zavlnily, když se pro něco sklonila.

Tvář doktora Kramera byla bohužel nepřehlédnutelná. Teprve nyní si povšiml, že žena zvedla velikou vázu. Ale jen nakrátko, neboť v samém úleku jí hned padá z rukou. Mořská kráska prchá za nejbližší balvan, bylo slyšet řinčení střepů, a doktor Kramer zmateně volá slova omluvy. Teď už však odpovídá jen věčné moře, je zase sám, zádumaný a uzavřený doktor Kramer.

Neuběhlo ani pět minut a kdesi nad útesem zahlédl uhánějícího koně a na něm dívku, jíž vlály divoké vlasy. Bušilo mu srdce. K pocitu hanby se přidal nekonečný stesk. Už ji nikdy neuvidí. Avšak zároveň tušil, že se mu už nikdy nepodaří myslet na jinou ženu. Nejdůležitější setkání jeho zatím jen nudného života se právě odehrálo.

Sesbíral kousky rozbité amfory a známým loudavým krokem se vracel do hotelu.

JMÉNO RŮŽE

„Jméno růže!“ zvolala profesorka Drabcová a mávala nad hlavou žetonem, na kterém svítilo číslo osmnáct.

„Tak si sedni támhle, hned ti přinesu pracovní list...“

Bledá Marie sedí na přikázaném místě. Dívá se na učitelku a zdá se jí, že to se před ní belhá sám temný Jorge: Ježíš se nikdy nesmál a nikdo se nebude smát u maturity ani po ní!

Zatím si kreslí na bílý papír růži. Růže jí něčím připomíná toho včerejšího kluka z čajovny.

Potom na stole přistane list s textem. Má ho prý rozebrat.

„Jenže pravda se nám předvádí v úlomecích (běda, jak málo čitelných!) omylného světa a my musíme sčítávat její věrné znaky i tehdy, zdají-li se nám temné a snad i protkané vůlí zcela upřenou ke zlu...“

Vzpomene si teď Drabcová, jak jsem se s ní hádala kvůli středověkým legendám?

Železnou Bohyni milosrdenství si mohla strčit za klobouk. Katka jí moc dobře neporadila. Stejně se už ráno nedokázala učit. Mamka se skoro vyděsila, když ji viděla tak průhlednou. Nalila do ní asi litr toho čaje, a ona pak akorát pořád musela běhat čůrat. Ani toho moc nenaspala, a to

všechno kvůli tomu klukovi. Měl takový divný oči – modrý. Musela na něho pořad myslet. Opravdu ji chce sbalit?

Dnes už je čtvrtek, Marie stojí před zrcadlem a přemýšlí. To už má skoro tejdén po maturitě? Nechce se jí věřit, že nechala gympl na tisíc kilometrů za sebou, že skutečně nemusí vstávat na ranní seminář a nosit omluvenky. Už je opravdu dospělá! No, na maturitním večírku si teda moc nezařadila a radši šla na spolčo. A taky by vlastně už měla s někým chodit jako holky... Ale co když ji Bůh někam volá? Kdo se má v tom vyznat! Marie se na sebe dívá do zrcadla, a tam se na ni mračí oválná hlava s prasátkovsky vztyčeným nosíkem: Mě by stejně nikdo ani nechtěl, tady je odpověď, patřím do kláštera a radši ani nebudu ten svůj rypák vystrkovat ven!

„Pravda se nám předvádí v úlomcích,“ četla profesorce Drabcové, s nevyslovenou pochybností, zdali to ta stará struktura vůbec pochopí. „To jako znamená, že správný obraz skutečnosti musíme postupně skládat z jednotlivých faktů. Vilém z Baskervillu si v klášteře všimá všelijakých detailů, dokud neodhalí toho vraha...“

Ten kluk z čajovny vlastně sbírá kousky kamenů a snaží se z nich něco zjistit o tom, co tady kdysi žilo. Že by to byl takovej pátrač? A není Marie další jeho amfípora? Kousek do sbírky přírodnin?

„Ecův román se jmenuje Jméno růže, protože se v něm řeší otázka, jestli jména mají nějaký vztah ke skutečnosti. Mniši se tenkrát hádali o slovíčka, záleželo jim na tom, jestli slovo růže v sobě ukrývá růži.“

Proč mu před kostelem vrátila tu růži? Vždyť to přece od něho bylo docela hezký... Ale zase, přece jí nemůže jen tak na náměstí podat cizí chlap kytku, to je blbost. Marie spatřila sebe samu v zrcadle, jak zvedá ruku k nosu, jako by chtěla přičichnout k růži.

„A co si o jménech myslíš ty?“ otázala se Brabcová, zírající zpod obrovitých brýlí (doufala, že si kolegové všimnou inteligentní otázky). Marie se nejrív musela nadechnout. Tenhle dotaz očekávala, přesto má strach a děsí se svého vlastního hlasu, roztřeseného jako ratlík.

„Jména nejsou jenom tak nějaké, nějaký proud vzduchu. Já si myslím, že když se jmenuju Marie, tak to má nějaký význam, že to něco vyjadřuje...“

Mohl by se Ježíš jmenovat Vopička? Ano, Bůh uzdravuje, ale jak se asi jmenuje ten kluk? Ten blázen se vůbec nepředstavil. Kdyby to věděla, mohla by z toho jména něco poznat. Že by třeba Pavel? Ne, to se k němu nehodí. Nebo Ruda? Říkala by mu: „Rudíku“...

Na stole v jejím pokoji leží maturitní vysvědčení. V koupelně stojí Marie a snaží se poznat v zrcadle dospělou ženu. Na krku se jí blýská medailka s Pannou Marií. Teď už ví, co za chvíli udělá. Ať už je to s tím klukem, jak chce, on potřebuje Ježíše. Možná to ani sám neví, ale pravděpodobně šel s ní ke kostelu, protože hledal Pána. A ona, Marie, musí tomu klukovi dát Ježíše, jako Panna Maria dala Ježíše celému světu. Neříkal otec Jan, když jsme se připravovali na biřmování, že povinností každého křesťana je dávat svědectví o Ježíši? Dlouho si říkala, že nemá moc šancí, ale teď jí nadbíhá zoufalý kluk, co potřebuje Boha!

Marie v kapse nahmatala růženec. Vyšla z koupelny jako bojovná misionářka.

MARIIN KŘÍŽ

Kdo by se podíval na stěnu tohoto dívčího pokoje, nespátril by fotografie blondatých zpěváků ani v poličce vyrovnanou řadu plyšových mazlíčků. Čtenářka Umberta Eca si na zeď zavěsila kříž. Ne ten stylizovaný, ze kterého prýští jen a jen něha, nýbrž kříž s korpusem skutečného probodeného člověka. Inu, dost nezvyklý inventář pokojíku téměř dospělé holky. A co teprve, kdyby do místnosti vkročil znalý návštěvník! Jistě by byl poděšen svazečky přísných a asketických knih, z nichž Tomáš Kempenský a Výstup na horu Karmel patřily k těm snesitelnějším.

Jen Marie a její rodina věděly, že ještě před několika lety by si zde nikdo nemohl připadat jako v klášterní cele. Tehdy to byl normální pokoj normální dospívající holky, která si čte fotoromány o lásce a se sluchátky na ušních boltecích čeká na dobu, až se i ona sama jednou stane

hrdinkou podobného románu. Jenže v Mariině životě se něco stalo. Jaká to asi musí být síla, jež přiměje umíněnou pubertáčku, aby sňala ze zdi portrét divokého rockera a na jeho místo přibila masivní kříž?

Původně šla s Katkou na faru jen kvůli hezkým klukům. Ale když je otec Jan pozval na skutečnou duchovní obnovu, při které celých pět dní všichni mládežníci žili v jednom domě a nesměli ani ceknout, začalo ji to kupodivu bavit. Seděla ve farní kapli stejně jako ostatní, i když o modlitbě nebo Bibli na rozdíl od nich neměla ani potuchy, rozjímal nad ikonou Kristovy svaté Tváře, jako by to byl její milý zpěvák, recitovala svatá slova žalmů a připadala si jako ve filmu o temném středověku. Tenkrát při modlitbě růžence před vystavenou monstrancí začala brečet, nevěděla, co se to s ní děje, nemohla se od Ježíše ani odtrhnout a všem na konci akce vykládala, jak jí Panna Maria v modlitbě růžence ukázala svého syna.

Ať to bylo jakkoli, marně rodiče doufali, že toto poblouznění odejde stejně rychle, jak přišlo, a že se malá řeholnice zase vrátí ke starým dobrým idolům dospívání. Nevrátila. Byla to stejná Marie, horlivá a trochu potřeštěná, jen s křížem na zdi a s růžencem v ruce. S Katkou si doma při návštěvách nešpitala o klucích, ale o svaté Terezií z Lisieux. A spolu si daly za úkol, že se budou denně modlit jeden desátek za obrácení té staré komunistické češtinářky Drabcové. A snad se očekávaný zázrak také konal: Kát'a tvrdila, že na jejím stole v kabinetu už neleží Haló noviny, ale Bible. Třeba se jim do maturity povede, že z gymplu udělají církevní gymnázium...

A co kdyby se zasnoubily s Kristem natrvalo? Mohly by klečet před Ježíšem ne jenom jednou týdně, ale třeba každý den! Ježíš by se jim možná zjevoval jako sestře Faustýně. Život oběti a modlitby přece pomáhá světu víc než politika. Jenže co po nich vlastně Bůh chce? Ano, udělají maturitu, ale co bude pak? Otec Jan si zejména u Marie nebyl jistý – stále mluvil o moudrosti času, vykládal o horlivosti konvertitů, o lidech čerstvě zamilovaných a o času, který teprve prokáže, co stojí na skále. Marie si však byla jistá, že než si bude Jan jistý jejím povoláním k zasvěcenému životu, ona už přivede k pravé víře půlku Svitav.

TOMÁŠ

Pokud jde o ženy, Tomáš nebyl nikdy netečný k jejich půvabům, jen se jaksi domníval, že tak veliké dary nejsou pro něho. V posluchárnách si nedokázal nevšimnout svých vyvinutých kolegyně a večer často usínal s myšlenkami ne příliš ušlechtilými. Už když se ve druhém ročníku gymnázia vracel domů z tanečních, nedokázal zapomenout na všechny ty tvary a vůně, na hedvábné ruce, kterých se dotýkal v bílých rukavičkách, a na oči, v nichž se při tanci musel nevyhnutelně utápět. A nyní se už neubrání ani tomu, aby si své spolužačky nepředstavoval v Evině rouše, a nejlépe ve své vášnivé náruči! Copak se dalo zůstat v pravém Buddhově klidu, když se tady před ním natahují holčiny ve sklouzávajících kalhotách, když se předklánějí, aby dovolily nahlédnout do skrytých tajemství svých vyklenutých hrudí, a když kolem švitoří, jako by se chtěly s každým jenom mazlit?

To se však netýkalo jí. Ačkoli ji stále viděl před sebou, nedokázal si ji představit jako předmět tělesné touhy. Ne, že by v této oblasti neměl dost fantazie, ale v jeho duši vystupovala jako bytost posvátná, a tudíž nedotknutelná. Nelze ani vyloučit, že se bál její ztráty – kdyby o ní smýšlel necudně, mohla by se mu rozpustit v nic. Nikdy by si nepřiznal, že se mu v hlavě skutečně vytvořilo spojení mezi Bohyní milosrdenství a jednou svitavskou maturantkou. Když tedy opět usedl v čajovně s přáteli, neřekl o ní jediné slovo. Za hodinu už měl běžet k Bílému kostelu na májovou pobožnost, a přece dělá, že to je zase jen další obyčejný čajový dýchánek, s Martinem a Jirkou, s nějakou knížkou nebo zkamenělinou záhadného tvora. Mluvit o ní před kluky, to by znamenalo učinit ji věcí, kterou lze převalovat v ústech nebo ji vážit jako pytlík čaje!

Naštěstí si jeho neobvyklé zamlklosti nikdo nevšiml. Jirka měl totiž veliké téma: pořád mlel o té své slavné herečce první republiky, o Rosamunde H., co spala s Goebbelsem. Ve středu s ní viděl ve filmovém klubu další černobílý film, a tak si kluci museli vyslechnout líčení nejúžasnějších scén. Rosamunda prý byla víc než jenom hezká tvář s dlouhýma nohama. Dávala do postav

psychologii. Tomáš poslouchal a tentokrát usrkával z čínského čaje, okouřeného dýmem borovicového dřeva. Jirka sice mluvil nadšeně, jen proti podobným Tomášovým výlevům ne tak nahlas, ne tak fanaticky. Ten elektrotechnik byl na rozdíl od Tomáše obyčejný, střizlivý fanoušek. Když se naproti tomu rozohnil Tomáš, nevnímal kromě tématu své řeči vůbec nic a nehleděl nalevo napravo. Jirka usiloval o normální povídání, Tomáš vždy horlil jako kazatel...

„Prosím tě, co ses do tý Rosamundy tak zbláznil?“ zeptal se geolog a věděl, že tato otázka právě od něho nebyla zrovna fér.

„Tak je to hezká ženská,“ pokrčil Jirka rameny. Tomáš byl znovu pokořen: k tomu, že se mu líbí nějaká herečka, by se před kluky nikdy nepřiznal! Navíc si všiml, že Martin vyprávění o filmu poslouchá daleko víc, než když on před týdnem povídal o amfipoe.

„A ty filmy jsou správně trhlý,“ pokračoval citel krásné Rosamundy. „Vždycky je to o lásce, prostě ve stylu „jak chudé děvče ke štěstí přišlo“. Taková Červená knihovna. A to je fakt někdy sranda, včera jsme se smáli, jako by to byla komedie. Ale ona tomu dává takovej šmrnc, je opravdu hezká.“

Tomášovi se najednou udělalo úzko. Je příjemné o lásce snít, ale na něho čeká další lekce namlouvání, a v té první se už dokonale ztrapnil. Strčil tajně ruku do kapsy a ucítil růženec. Tu věc, kterou ukrýval před rodiči, a nakonec i před sebou. Tu věc, na které se už několik dní snaží odříkávat jméno Panny Marie. Ne, klukům a ani nikomu jinému by neprozradil, že jako buddhista selhal. Že ztratil tu pravou všímavost, na které si tolik zakládal. Sedí teď po večerech jako pecka, úplně rozhozený, a jenom ta věc mu pomáhá se soustředit. Stal se z něj mahajánový buddhista, co kráčí k podstatě prostřednictvím pomůcek. Už se nedrží jádra, ale nějakého provázku. Jakápak všímavost!

JAK SE DNES CÍTÍTE, SLEČNO?

„Jak se dnes cítíte, slečno?“

Jako by tu otázku ani neslyšela. Teprve po chvíli se zvedla na lůžku, aby zjistila, kdo se jí to vůbec ptá.

Otázka zazněla ještě jednou. Nikdo kromě té pobledlé ženy nereagoval. Studený, bílý pokoj vypadal jako prázdný. A přece v něm leželo sedm žen. Jedna s omotaným zápěstím hleděla zamřížovaným oknem na holé stromy, druhá seděla na posteli a rytmicky kývala holýma nohama. Z protější strany zaznělo podivné hýknutí, ale záhy se vše vrátilo do běžné strnulosti. Jiné ženy snad spaly nebo upadly do otupění.

„Jak se dnes cítíte, slečno?“

Zvedla obrovské oči. Zamžikala řasami.

„Je mi smutno... Bolí mě u srdce... Život je tak smutný...“

Doktor Kramer stál nad ní a vyhlížel stejně zbědovaně jako jeho pacientka. Postarší zdravotní sestra si toho patrně všimla: dvě ztracené duše. Jak by ten suchar mohl léčit jiné vysušené tresky? Není v něm života, co by se za nehet vešlo!

„Pomohly vám ty léky?“

Pacientka soukromé psychiatrické kliniky se mu podívala do očí. Tady v té vykachličkované místnosti by nikdo krásu nehledal; kdo by se však nenechal zaskočit rozčuchaným černým porostem padajícím do tváře, spatřil by neskutečně krásnou ženu.

Doktor Kramer však k takovým lidem rozhodně nepatřil. Pozoroval ji zároveň s lékařskou dokumentací a častěji sledoval papír než ji. Byla pro něho jen „ta melancholička ze šestky“.

„Chodíte na vycházky, jak jsem vám poradil?“

„Ano, pane doktore. Ale když chodím po parku, je mi ještě víc smutno.“

Na nádherné tvářičce se zaleskla slza.

„Dnes jsem viděla vysoko na stromě ptáka,“ pokračovala přerývaně. „Byl tak vysoko a sám. Asi se ztratil. Musela jsem běžet zpátky do pokoje. Pane doktore, já jsem tak sama jako ten pták!“

Doktor Kramer pokýval hlavou. Něco si zapsal do protokolu a beze slova rozloučení

pokračoval k další pacientce.

DVOJAKOST

Jirka, Martin a Tomáš seděli u oblíbeného stolu v čajovně, v proslulé budově Červené knihovny. Od těch dob, co Martinovi rodiče prodali zahradu i s jejich klubovnou, museli se scházet někde jinde. Ještě na základní škole založili foglarovský klub, plnili okénka Modrého života, psali hlášení pardubickému guvernérovi a objevovali neznámá údolí ve strakovských lesích. Vydrželo jim to téměř do maturity. V nynějších časech však jejich kroniky odpočívají u Martina ve sklepě a bodovat by mohli snad jenom počet vypitých kalíšků.

Na takové letité přátelství se ovšem nezapomíná. I když mají dost starostí se zápočtovými testy a následnými zkouškami, najdou si čas na bláznivé klábosení tady v čajovně. Už se stali běžným inventářem této prostory, tak jako několik holek malujících si léčivé mandaly nebo olysalý kluk s obrovským psem.

Dobře věděli, že být tři je dost ošidné. Podle sociologických zákonů se vždycky dva spikli proti jednomu. Skupina ve skupině. A tak v čajovně nejčastěji vítězili Martin a Jirka nad Tomášem, když jim podle obyčeje chtěl vtloukat do hlavy své šutry nebo buddhistická moudra. Pokud se vydali do lesa, tvořila se frakce mezi Tomášem a Jirkou proti Martinovi, protože se oběma zdálo, že se do dobrodružného sledování divokých prasat příliš nehrne. A jen vzácně se Tomáš sblížil s Martinem, aby ubohému technikovi dokázali, že ignorovat věci mezi nebem a zemí se nevyplácí. Hádali se často. Vyčítali si všelicos. Zlobili se na sebe. Ale utvořili rodinu, z níž se neodchází.

„Docent Suchánek měl před promítáním takovou krátkou přednášku,“ navázal Jirka na své předchozí ódy, opěvující přesličnou Rosamunde H. „My jsme si včera pouštěli hodně starej film. Jmenovalo se to Rozbitá amfora nebo tak něco.“

Martin nedokázal potlačit zívnutí.

„On o těch filmech umí mluvit docela zajímavě,“ bránil Jirka slavného filmového vědce. „Film Rozbitá amfora je známej všude ve světě, protože se tam vyskytují dost odvážný erotický scény. Hlavně na začátku filmu – tam je vidět Rosamunda úplně nahá, jak vylejzá z moře s amforou v ruce.“

Tohle kluky samozřejmě zaujalo.

„A ten odborník jako rozebíral, že je nahá?“

„Hehe. To ne, ale viděl tam spoustu složitejch symbolů...“

„To jako, že jedno prso znamená Pravdu a druhý prso Spravedlnost?“

Jirka se dlouze zahleděl na Tomáše.

„Ne, on si všímal ty vázy. Ta amfora, to je podobný jako ta tvoje amfipora. Suchánek vysvětloval, že to znamená něco, co je dvojité. Amfora má dvě ucha. Ale že taky hlavní hrdinka, co jí hraje Rosamunda, má dvě tváře nebo podoby. Že se jako skrývá za ty dvě tváře a že to hraje ve filmu velkou roli.“

Martin se musel ušklíbnout.

„Takže ten Suchánek dělá duchovní analýzu erotickýho filmu ze třicátých let?“

Jirka zůstal klidný. Měl povahu flegmatika, a i když hořel pro dávnou krásku ze zapomenutých filmů, pojímal ji věcně a metodicky.

„Jo, vlastně jo,“ nebál se uznat. „A podle něho nemůžeme najít lásku, protože nejsme nikdy sami sebou. Že jsme jako dvojaký. Až na konci filmu pak postavy ukážou pravou tvář a můžou najít lásku...“

Tři kluci seděli v čajovně a taky by rádi našli svou lásku. Připadali si jako poslední nepolíbení pod sluncem, ale nezdálo se jim, že by to bylo zaviněno nějakou dvojdmostí. Prostě nebyli tak odvážní a hr jako jejich divocí spolužáci, kteří tvrdili, že tohle jsou ta nejlepší léta v životě a že se v nich musí náležitě vybouřit - to se ví, že až budou mít hodně po třicítce, že se konečně usadí a třeba založí rodinu.

Tři kluci trávili svá nejlepší léta u svých čajíčků a povídali si o filmu z roku 1938.

Nevypadalo to, že by se zde nějak vybuřovali. Jenom se těšili, že se mimořádně sejdou také zítra v pátek, aby oslavili deset let od založení klubu Bílých tygrů.

OPRAVDOVÁ LÁSKA

„Kam tak pospícháš, děvenko?“

Marie se překvapeně otočila: Pod morovým sloupem funí na lavičce ta baba Růžena a kouká jako nějaký šibal.

Marie se pokusila něco zabručet, aby zamaskovala pravý důvod svého nervózního přešlapování po náměstí. Ale bylo to marné.

„Ty tady vyhlížíš toho kluka, že jo?“

Maturantka zalapala po dechu. Jak to ta ženská může vědět? Copak vona ví všechno? Má všude svoje špióny? Nebo sedí za skrytou kamerou?

Paní Růžena na odpověď nečekala. Několikrát dlouze zakašlala a Marii se zdála nějak nezvykle bledá. Přesto se stařena usmívala, dokonce vlídně. Ne, za její tvář nebyla ironie, opravdu měla z Marie těžko vysvětlitelnou radost.

„Sedni si vedle, prosím!“

Posadila se vedle tašky se zeleninou. Za ní trčely šípy z hrudi sochy svatého Šebestiána. Co mi asi chce? Bude zase další kázání o černých punčochách a voňavce?

„Nějak jsem se zadejchala,“ začala omluvně. Pak ale hned vypálila ostré střely.

„Tak ty chodíš s klukem, že jo? To ses mi nepochlubila...“

„Nó. Já s nim nechodím. Akorát jsem mu řekla, že dneska půjdu do kostela.“

„Aha. Tak tys mu dala šanci, že jo?“

„Nó.“

„A líbí se ti?“

„Já nevím...“

„A nechceš mu náhodou probodnout srdce?“

Vyděšená Marie zamžikala. Pohnula hlavou a uviděla pozlacené šípy, vražené mučedníkovi do prsou, a nahoře, na vrcholu sloupu nad tím vším Pannu Marii Neposkvrněnou, vítězku nad strašlivým hadem.

„Jak bych mu mohla probodnout srdce?“

„Holka, holka. Víš, kolika chlapům jsem já probodla srdce? A ještě víc jich probodlo srdce mně...“

„Vy jako myslíte, že bych mu nějak ublížila?“

„Hmmm. Myslím.“

Marie si všimla, že růžencová babka pozoruje oblohu a že se chytá za obrázek Panny Marie, zavěšený na krku. Růžena dýchala rychle, snad rozrušením z toho, co její chráněnka připravuje.

„Marie, chceš najít opravdovou lásku?“

Oslovená se začervenala. O tomhle chce mluvit ta babizna? Tak to se může vsadit, že za chvíli začne povídat o Ježíšovi, o tom, jak miluje každého člověka, že mladá dívka má hledat opravdovou lásku především vkleče a pod křížem...

„Tak to si musíte probodnout srdce vzájemně. Ty a Tomáš.“

Růžena se na chvíli odmlčela. Slečna, poslušně i našťvaně sedící vedle ní, se nepodivila, odkud ta žena zná jméno kluka z čajovny. Ani nepozorovala, že paní má už dlouho zavřené oči.

„No, vstávej, tvůj nápadník je tady!“

A před základní školou už pochodoval mládenec, co rád povídá o amfipore. A Růžena najednou chytila Marii za ruku.

A když Marie schválně pomalu vstávala, jako by z jeho příchodu nepocítovala žádnou trému, měla dojem, že jí paní ještě cosi řekla, znělo to jako „Maria“.

VY JSTE TA ROZBITÁ AMFORA!

Nudná a šerá kancelář, sterilní, prázdná kobka. V ní doktor Kramer, rovněž prázdný a sterilní. Nic nevyjadřuje. Za ty roky ve vedení soukromé psychiatrické kliniky v Mnichově se vycvičil být úředníkem nejen za stolem, ale i mezi pacienty. Má přísné a strohé terapeutické metody, strohou a přísnou tvář. Šedivé jsou tablety, jimiž krmí nešťastné osazence pokojů. Mluví, jako když bouchá psací stroj, ťuk – ťuk, a dost. Šedivý je jeho život. Tečka.

Přišla za ním docela sama. Už to prý nemohla unést. Ta bledničková paní mu přišla říct, že už spolykala stovky preparátů, avšak pořád je jí jako na umření.

Zatím ale mlčí. Dívá se ztěžka do desky stolu. Před Kramerem jí došla řeč.

„Prosím, co vás trápí? Povídejte!“

Znělo to ale spíš jako: Co mě otravujete?

„Pane doktore, mně je, jako bych měla probodené srdce...“

Se skloněnou hlavou sledoval ženu. Skutečně bílá, s váčky pod uplakanýma očima, vlasy zcuchané a padající do očí. Modrý nemocniční župan spolehlivě popíral všechny poslední zbytky jejího ženství. Troska člověka. Jako doktor Kramer.

„Pane doktore,“ hlesla najednou. „Já hledám lásku...“

Doktor Kramer chtěl nejdříve odpovědět obvyklým „to je zajímavé“, místo toho však vytáhl ze zásuvky svého stolu balíček cigaret a jednu nabídl i pacientce. Ještě nikdy se nestalo, aby někdo v téhle kanceláři hovořil o lásce. Sám vzhled pracovny by každého opovázlivce od takového tématu odradil.

„Vy mluvíte o lásce,“ začal a potáhl pomalu z cigarety. Žena tu svou držela kradmo a ustrašeně, občas však k doktorovi vzhledla zpod neudržovaných havraních kadeří.

„Vy mluvíte o lásce, to je zajímavé. Víte, připomněla jste mi jeden starý příběh. Stalo se to před sedmi roky...“

Zdálo se jí, že se zbláznil. Otočil se, vylezl na židli a z vrcholu skříně opatrně cosi posouval. Když už zase seděl proti ní v křesle a odklepával popel do mosazné nádobky, zakrýval jeho obličej jakýsi veliký džbán. Stál uprostřed stolu, vedle kupky lékařských zpráv, zahalený cigaretovým dýmem. Amfora.

„Vy mluvíte o lásce,“ pokračoval. „Před sedmi lety jsem potkal krásnou ženu. Vynořila se z vln jako milosrdná bohyně. Jediné, co mi po ní zbylo, je tahle váza. Ano, příznávám, strašně jsem ji vyděsil. Snad se právě pohroužila na dno moře, aby po tisíci letech vynesla na světlo tuto památku. Tolik se mně lekla, že ji upustila a roztříštila na kousky.“

Doktor do sebe rozrušeně vtahoval další a další doušky tabáku. Možná se chtěl prodat dýmem vzpomínek nebo ze sebe vyfouknout oblaka bolestí.

Pacientka se ani nepohnula. V úžasu držela ruličku tabáku a zapomněla, že by se mohla nadechnout.

„Víte, já jsem rychle dokázal slepit tu starověkou nádobu, ale dalších sedm let slepuji své vzpomínky. Nyní už žiju jenom z nich, a trošku z naděje, že ji ještě jednou spatřím. Od té doby nemá můj život jiný smysl.“

Asi podruhé za celou dobu se na ni podíval. Něco ho na ní dojalo.

„Ani nevím, proč vám to říkám... Když jste mluvila o tom, že hledáte lásku, a když jsem vás viděl sedět tady v pracovně, něčím jste mi onu ženu připomněla... Vlastně jsem na tom podobně jako vy... Víte, obvykle se pacienti zpovídají mně, dnes se, paní, zpovídám já vám...“

Uvědomil si, jak se hrozně potí. Posunul si kravatu a zoufale čekal, co bude dál. Připadal si jako žák, který právě propadl u zkoušky. To ona ho zkoušela!

„Dokázal byste tu ženu poznat tady ve městě? Nebo dokonce u vás na klinice?“

Proč s ním najednou takto mluví? Vždyť má docela jiný hlas! Jako by zpívala.

„Ano, pamatuji si každou buňku jejího těla, byla jednoduše krásná. Poznal bych ji, i kdyby se tady producovala v přestrojení!“

„A jakou měla, doktore, barvu očí?“

„Určitě hnědé...“

Doktor Kramer zkameněl. Ta mlčenlivá žena za ním přišla před třemi roky. Prozradila něco o melancholii. A všechny příznaky tomu odpovídaly. Občas se procházela před okny jeho pracovny. Někdy stála na balkoně, když pozdě večer odjížděl do své zatuchlé vily.

Věhlasný a důstojný psychiatr se natáhl přes stůl směrem k ženě.

„Vy jste ta rozbitá amfora!“

Vzdálenost, která vždy dělila lékaře a pacienta, zmizela jedním skokem, a on se přistihl, že objímá ženu v sepraném županu, že zvedá pramínky vlasů, aby spatřil její oči, že on pláče, že máčká to stvoření co nejvíc k sobě, že se dopouští něčeho, co nikdy neudělal, že se k ní tiskne svými vyprahlými rty a že ochutnává její krásu – krásu, které dosud neokusil, ačkoli ona na něho po tři roky každý den čekala v pokoji číslo šest, tak zraněná a tichá, amfora rozbitá láskou, krasavice z hlubin oceánu, melancholička ze šestky, osamělá a zamilovaná, lovkyně antických pokladů, jež se odvážíla skočit do psychiatrické kliniky, jen aby vynesla na slunce právě jeho.

Doktor Kramer našel lásku.

BEZ LÁSKY NELZE ŽÍT

Slušelo by se, aby první schůzka, kterou spolu Marie a Tomáš měli, byla orámována růžovou stužkou a aby se všechny památky na ni uchovávaly ve zlaté truhličce jako posvátné relikvie. Marie a Tomáš dosud ještě nikdy žádné rande neměli. Ale bylo toto jejich nesmělé první setkání vůbec rande? Ani jeden z nich vlastně netušil, co může od čtvrtčního podvečera očekávat. A jestliže se někdo z nich neprozřetelně o tomto dni zmínil, nakonec jej odbyli jako trapný omyl, nepodařené vykročení nebo pokus nanečisto, který zkrátka nevyšel.

Kdyby se Tomáš ptal Jirky a Martina, co náleží k obsahu a formě dokonalého milostného dostaveníčka, kluci by se určitě jen drbali ve vlasech a docela jistě by nezačali vyjmenovávat známé figle. A co by řekli jejich protřelejší vrstevníci? Ano, ti by věděli o dívčinách, které si libují v elegantní hře rozpaků a vášně, o důmyslném prolínání odměřenosti a jakoby náhlých vybočení lásky, jež už prý nemohla snést kontrolu. Tvrdili by, že na rande všechno musí vypadat spontánně, i když je to jen obyčejná divadelní režíe.

Ani Marie nebyla na dnešní den připravena, jak by měla. Nedokázala sama pochopit, proč neznámému klukovi přislíbila další setkání. Nechápala, proč na něho v průběhu týdne tolikrát myslela. Copak nemá všechny věci pod kontrolou? Copak není křesťanka, to jest uvědomělá žena, co se nezahazuje s kdekým a odevzdává se pouze Bohu, nebo zákonnému manželovi? Možná byla o tom minulém čtvrtku jen narušená maturitou, proto se chovala jinak, než by sama od sebe čekala.

Jakmile se k ní Tomáš přiblížil, bylo mu jasné, že je se vším konec. Ta krásná holka sedí vedle půlnoční baby, jako by ji hlídal sám čert. Ježibaba ho teď zpucuje a potrestá. Ale pak Marie vstala a vykročila k němu. Už zdálky mu tváří prozrazovala, jak jí to celé připadá směšné.

Podal jí ruku. Držel v dlani kus neskutečné slečny, ta ruka mu přistála mezi prsty jako vyplašený ptáček. Ale oči její majitelky se odvracely stranou, jen aby mu došlo, že není proč činit taková gesta. Tohle není žádná schůzka!

A ke všemu je krásná. Přišla v černobílém, přísná a elegantní jako šachovnice. Sněhobílé sako nemá žádné rukávy, a nahé, štíhlé ruce se pak dívka snaží ukrýt za zády. Tomáš nevidí, jak si jednou rukou nenápadně hladí zápěstí. Neodvažuje se ani pomyslet na to, co se otvírá pod černým, hluboce vykrojeným límcem. Když jeho pozornost sklouzne k černému pásu v bocích, vzpomene si na vážnost japonských mistrů karate. Ta úzká sukně na ní září jako noc a při každém kroku se nepatrně zavlní. Za okamžik sukně přejde do hubených nohou, odkud se derou skrze silon oblá kolena.

Vede ho z náměstí někam ke kostelu. Tomáš vidí, že se stvoření tam pod klenutým obočím usmívá, že lišácky hodnotí neskutečnost setkání s cizím týpkem. Ano, musí zadržet ruku, aby se nedotkl krátkých, tmavých vlasů. Bytost na něho občas vrhne letmý pohled, je to jen vteřinka, ale v té hlubině očí se už dávno ztratil... Posílají si mezi sebou zoufalá mrknutí řas, záškuby rtů, potom

zas koukají do dlažby, nevědí, co by řekli, tohle je omyl, tohle se nemělo přihodit.

To stvoření nemůže být pro něho.

„Sedneme si támhle na lavičku.“ Ukázala do malého parčíku za kostel. Někdy tu sedávali bezdomovci, ale dnes tu měli naprosté soukromí.

„Ale jen na chvíli. Za pár minut začne v kostele růženec.“

Tomáš tedy měl na své první rande v životě jenom pár minut. A ona se zase ztratí v kamenném sále se studenou dlažbou.

Nejdřív se mu pochlubila maturitou. A poté mu podala knížečku. Na první stránce stálo: „Bez lásky nelze žít.“

„Tys mě minule pěkně rozhodil... Nó, aspoň ti dám něco o křesťanství, když mě tolik pronásleduješ...“

Tomáš seděl před učitelkou jediného pravého náboženství.

„Tak ti aspoň něco řeknu o tom, v co věřím... Souhlasíš?“

Tomáš se nezmohl na slovo.

A Marie, jejíž jméno mu ovšem zůstávalo utajeno, se proměnila v důstojnou katechetku. Otevřela před ním tajemství katolické církve, odкрыla posvátné pravdy, a ubohý geolog, s evangelizační brožurou v ruce, musel vyslechnout, že Ježíš Kristus je odpověď na všechny otázky od vzniku světa, že Ježíš Kristus je odpověď na veškeré touhy veškerého lidského pokolení, že Ježíš Kristus nabízí jedinou a pravou radost každému člověku. A holka v černobílém kostýmku opravdu vypadala nesmírně šťastně, v jednu chvíli rozpažila, aby ukázala, jak Ježíš Kristus miluje i toho nejhoršího hříšníka, následně se rozlédla po parku a snažila se vyhlížet coby držitelka neskonale spásy.

Podívala se na něho, aby zjistila, zdali se ho už dotkla milost.

„Krásně se to poslouchá,“ odpověděl a nelhal. Přestože ani jediné slůvko vlastně nepocházelo od ní, nechal se unášet melodií jejího hlasu, nespustil oči z těch nejistých pohybů, sledoval ústa a zvedající se hrud', předstíral zájem o svou spásu, a přitom se však zajímal jen o ni.

„Máš růženec?“

Neodvážil se vyprávět o přepadení u Tří dvorů. Ale přikývl.

„Mám,“ řekl váhavě. „Ale nevím, jak se to modlí...“

Vytáhla odněkud propisku a jako malá školačka zapisovala na desky brožury (hned vedle obrázku Panny Marie) pořadí modliteb růžence. Tomáš jen litoval, že text modliteb už má v brožuře předtištěný, tak rád by se ještě déle díval, jak vedle něho na lavičce na svých dlouhých nohách místo stolu píše krásná katolička. Brzo ale pochopil, že její nadšení není kvůli němu, to se rozněnila právě jen kvůli růženci.

„Růženec je hrozně silná modlitba. Je to něco jako kouzelná hůl,“ prohlásila ta čarodějka. Zvedla obočí a otočila se ke kostelu.

„No a já už musím na modlitbu. Teď už na tebe nemám čas. Ale jestli v tom chceš pokračovat, tak se můžeme sejít zejtra...“

Jak by nechtěl?

„Takže třeba zejtra ve čtyři tady před kostelem? Půjdem se třeba někam projít...“

Než odešla, vyměnili si místo polibků svá jména. Marie a Tomáš.

Byl májový čtvrtek, uvnitř chrámu se rozezněl táhlý zpěv kancionálů, opuštěný student listoval knížečkou, kdesi vysoko zanotoval kos a do blížící se noci zářila slova: „Bez lásky nelze žít.“

KLÍČNICE NEBE

O tom, že kostel na horním konci náměstí byl kdysi zasvěcen svátku Navštívení Panny Marie, někteří svitavští farníci možná ani nevěděli. Pro ně to byl vždycky Bílý kostel. Na rozdíl od hřbitovního chrámu svatého Jiljí nebo Červeného kostela poblíž nemocnice je tady čekal katolický luxus: v zimě vytápěné lavice, vyhlazená mramorová dlažba, nasvícený oltář, dokonalé ozvučení,

elegantní zповědnice u obrazu Božího milosrdenství a vlevo pak o Velikonocích důstojný Boží hrob. I na plátnech křížové cesty se Ježíš jevil tak nějak rozkošně, hrůza a krev z něj necrčely jako jinde. Sám otec Jan k tomu ještě přispíval přísným dohledem nad každou drobností interiéru – dbal, aby ubrus na obětním stole zářil čistotou, předzpíval latinské písně na konci adorace, nešetřil vůni kadidla, ministranti museli na krku nosit dřevěné křížky – zkrátka všechno tu šlapalo jako hodinky.

Brána Bílého kostela zůstávala otevřená i v průběhu dne. Kdo se po nákupu v obchodním domě Albert ještě rozhodl pokleknout před Nejsvětější Svátostí, mohl vstoupit a setrvat v předsíni, jak dlouho si přál. Před skleněnou stěnou, skrze kterou dokonale viděl na oltář i na sochy Ježíše a Panny Marie po stranách, se zbožný návštěvník usadil do dřevěné lavice s klekátkem a ani trochu si nepřipadal jako žebrák, co musí zůstat u dveří. Skoro pořád tu někdo seděl, maminky se zlobivými dětmi, jež si dovolily dopřát alespoň ždibínek duchovna uprostřed běhání, nebo mnohé důchodkyně, považující každodenní zastávku před věčným světlem za svou povinnost.

Dnes ve čtvrtek večer se však v předsíni potulovalo daleko víc lidí. Začala májová pobožnost k Panně Marii. Nejvíce rozruchu tu dělalo jakési dítě, házelo si s magnetkou ve tvaru mloka, chvíli bušilo do lavic, chvíli se hnalo ke kropence se svččenou vodou a křičelo: „Voda! Voda!“ Rodiče se zoufale snažili něčím kluka zabavit, ale nedalo se nic dělat, tato část chrámu patřila také zlobivákům. Jedna maminka se již rozhodla, že raději uspí své miminko před kostelem a rozjela se ke vratům. V tu chvíli se rozezněly píšťaly varhan a lidé se pokoušeli o zpěv z letitých zpěvníků.

„Matičko Kristova, klíčnice nebe,
za duše v očistci prosíme tebe.
Mateřskou přímlovou otevř jim bránu,
ony už touží tak po Kristu Pánu.

Chybily, hřešily, zbloudily z cesty,
v lítosti volají po rajském štěstí.
Zhřešily v slabosti, chybily v zlobě,
v lásce však volají, Matičko, k tobě.“

Tomáš se však o vybavení Božího domu nijak nezajímal. Už také věděl, že nemá smysl, aby natahoval krk a hledal dívku Marii kdovíkdě uprostřed řady. Pro ni dnešní setkání skončilo. Dala mu lekci a nyní si užívá pobožného hodokvasu. Proč vůbec do toho kostela ještě šel? Co ho sem táhlo? Kluci se určitě řečtají na dolním konci náměstí v čajovně, a on se tady nechává poplácávat na lýtku nějakým Jeničkem, co se právě naučil chodit a dobývá se ke kropence. Ještě po něm někdo bude chtít, aby zpíval, nebo se pokřížoval... Všichni tu vyjí k nebesům, falešně notují ke klíčnici nebe, zatímco on je odborník na paleoekologii devonu, žák probuzeného Siddhárthy Gautamy... Panenko skákavá, kam to vlezl?

Udělal krůček, aby do něho nenarazil prostorný kočárek. Vlezl si do nejvzdálenějšího kouta, téměř se přimkl k bílé zdi, doufal, že je neviditelný, zavíral oči před všemi katolickými pohledy, které si hlídaly neznámého mladíka, soustředil se jen na pravý oltář, na onu sochu Neposkrvněného Srdce Matky Boží, na její nebeskou krásu, viděl, jak ona po způsobu Bohyně milosrdenství rozdává a rozdává, snad všechno, co člověk potřebuje, snad lásku. Tomáš se nejprve ujistil, že opodál nestojí ta strašná baba. Nikde ji neviděl. Pak z kapsy vytáhl svůj dřevěný růženec a přidal se do monotonního rytmu odříkávačů.

DUŠE V OČISTCI

Ta duše v očistci byl Tomáš. Smažil se v té kaši až po uši. Jeho první rande skončilo fiaskem. Marie si z něho udělala evangelizační trenážér. Brala ho jenom jako ubožáka, který potřebuje pomoc. Asi ji vůbec nenapadlo, že by oni dva spolu mohli chodit. Že by ho vůbec mohla

mít ráda. Asi si nevšimla, že ho tím ponížila. Nedala mu ze sebe nic, převyprávěla katechismus a dost. Přece si nemohla myslet, že jí podal růži jen proto, aby mu vykládala o Ježíši. Nechala ho koukat na svou krásu, mučila ho a grilovala. A on věděl, že každá vteřina s ní z něho udělá závisláka. Omámila ho sama sebou. Nemohl se od ní odtrhnout. Pořád ji slyšel. Tam v parku za kostelem se na ni mohl chvíli dívat, dostal se na chvíli vycházku z vězení, a teď se má do něj zase vrátit. Probodla mu srdce, a neporadila mu, jak s tím žít.

Jsem tvůj!

Ať dělá, co dělá, nedokáže se ubránit slzám. Stojí v nejzazším koutě chrámu a tiše prosí o lásku holky, kterou téměř nezná...

Matko Boží, můžu v to vůbec doufat? Padám na zem před velikým Bohem a volám: já už nedokážu, já už nemám sílu, já už nevím jak dál. Co mám dělat, abych se nezbláznil? Už se nedokážu soustředit v meditaci, neposlouchám přednášky a nevnímám zhola nic!

Matko Boží, slyšíš mě vůbec? Není to jenom pověra točit tady šňůrou s korálky a opakovat zdrávas, zdrávas, zdrávas? Dokaž mi, Maria, že to není blud! Tohle už není prosba, ale křik: sestup ze svého oltáře kvůli ubrečenému klukovi, co ještě nemá holku!

Matko Boží, mohla bys vyslyšet pohana Tomáše? Proč jsi mě nechala, abych se zaláskoval do holky, která se jmenuje stejně jako ty a která se modlí tvůj růženec? Ať nás ten kruh spojí, ať k sobě najdeme cestu třeba tou hromadou kuliček, ať se po nich vyšplhám z jámy očiště!

KRÁSA RŮŽÍ

„Krásné růže, že?“

Stál tam a rozevíral rty do obrovského úsměvu.

„Ano,“ odpověděla roztřeseně. Dobře věděla, s kým mluví.

„Mám ráda růže,“ pokračovala. „Zdá se mi, že jejich krása ani nepochází z tohoto světa...“

„Dovolíte, abych vám jednu z nich věnoval?“

Přikývla. Nic jiného před tímto mužem ani udělat nemohla.

Kdyby se tehdy ráno roku 1938 nepohádala s Gustlem a našťvaná by nevyběhla z jejich vily u Wannsee, nikdy by se to nestalo. Nikdy by nezamířila k záhonu kvetoucích růží, nikdy by se nezastavila u onoho prokletého baráku a nikdy by nepotkala říšského ministra Josepha Goebbelse.

Teď pro ni ulamuje růži.

„Viděli jsme se nedávno na premiéře vašeho filmu Rozbitá amfora, že? Ten film by bez vaší krásy neměl ani desetinu hodnoty. Nemohl jsem od vás odtrhnout oči! Byla jste krásná nejen jako tajemná žena na břehu moře, ale rovněž jako nenápadná chorá pacientka. Obdivuji vaše herecké schopnosti.“

„Byl to docela obyčejný romantický film o lásce...“

„Ale vy jste ho povýšila na vysoké umění! Nepodceňujte se! My teď v Berlíně vytváříme zcela nový typ umění: umění, které představí lidu skutečnou krásu člověka, jeho vznešenost, mravní sílu, schopnost oběti! Rozbitou amforu považují díky vám, paní, za jedno z prvních děl nového německého umění!“

„Ale vždyť jsou tam i dost odvážné scény...“

„Myslíte tím svou nahotu? Ano, v pokleslém erotickém kýči, jaký se natáčel doposud, šlo skutečně o nízkou pudovost. Ale v Amfoře vaše krásné obnažené tělo divákům odkrylo moderní pojetí ženské krásy – silné a zdravé tělo, avšak současně i silný duch. Vy jste, paní, prototyp nového ženství – ženství, které slouží vysoké kultuře, vysokým hodnotám!“

Rosamunde H. si před ním připadala jako nahá. Držela v ruce růži a snažila se nedívat do té mohutné hlavy. Jeho hlasu však uniknout nemohla. Jako by ji medová slova hladila všude po těle a pak do ní pronikala nejtajnějšími póry.

Aby unikla rozpakům, přivoněla k rozvinutému květu.

„Taková krása může probodnout srdce,“ řekl Goebbels a zamrkal.

Růže nevoněla. Hvězda společnosti Universal Film A.G., slavná a svůdná Rosamunde H., už

jen slyšela samu sebe, jak přijímá pozvání do jeho červené vily ve Schwanenwerderu, jak mu děkuje, jak mu vyslovuje obdiv.

Na trávníku za záhonem růží běhaly tři ministryvy děti.

V POSTELI

Myslela si, že je sobota. Jenže to by ji určitě probudilo hučení vysavače. Takže je pátek. Pořád si nemůže zvyknout, že teď po maturitě už nemusí vstávat do školy. Mamka s tatínkou šli do práce, ségra je ve škole. A ona se tady může válet v posteli až do aleluja!

Marie se slastně protáhla v peřinách. Jenom si tak ležela, poslouchala prozpěvování zamilovaných kosů venku v zahradě, přivírala oči jako kočka; dneska nemusí dělat vůbec nic, na vejšku už je stejně přijatá, má prázdniny, konec učení a blbostí...

Toto radostné májové procitnutí se neodehrálo ve Svitavách, nýbrž o něco dál, v protáhlém a nekonečně dlouhém Hradci nad Svitavou, v obyčejné vesnici, kde hučí všechny vlaky a kde mají jen benzinku a kostel se hřbitovem. Když chtěla do města, musela skočit do autobusu nebo to vzít prostě pěšky podél říčky až k Červenému kostelu a nemocnici. Marie byla na svou obec hrdá, moc katolíků tu sice nebydlelo, ale kousek od jejich domu je rodná chalupa pátera Unzeitiga, mučedníka svaté pověsti, anděla z Dachau. A to přece něco znamená!

Rodiče si tady postavili domeček. Mají zahradu, záhony brambor, skleníky, králíky a pár jabloní. Marii začaly prázdniny, ale stejně bude pořád někde běhat, vařit, uklízet, krmit zvířata, bude dělat se ségrou úkol anebo půjde pomáhat babičce; tohle všechno jí přesto nepřipadá jako nějaká práce. Není to ten hrozný stres, co zažívala ve škole. Normální život. Když má teď volno, tak to musí být doma vidět (vždyť kvůli maturitě tohle všechno dost zanedbávala).

Náhle rozevřela oči a zírala do světla.

Tomáš.

Zdálo se jí o něm. Jmenuje se Tomáš, jo. Čekal na ni před kostelem. Sedli si před dveře. Těsně vedle sebe. (Marii se zdá, že hoří.) Vedle něho ležela ta zkamenělina. Tomáš jí podal růži. Takovou malou, spíš jenom poupátko. (Je v jednom ohni, úplně jí buší srdce.) Najednou se mu Marie položila do náruče, tak přirozeně, vlastně úplně normálně, jako by se kdovíjak znali. Řekla mu jenom: „Tomáši!“ Držela v ruce tu růži, dívala se nad sebe... Tam nad nimi, nad vchodem Bílého kostela, byl vytesaný reliéf korunování Panny Marie. (Cítila se, jako by ta koruna nějak padala na ně dva, jako by se do ní oba schovávali.) Tomáš ji začal pusinkovat ve vlasech. Chichotala se a zvedla k němu hlavu. A nakonec mu Marie řekla, že ho miluje.

Fuj. Už stála v koupelně před zrcadlem a dělalo se jí špatně – tak trapnej sen! Až dneska odpoledne půjde ke kostelu, bude se jí to pořád vybavovat. Nebude schopná s ním normálně mluvit! Ještě teď jí připadá, že ho cítí ve vlasech.

Ke vši hrůze spatřila, jak se červená. Ještě aby se do něho zamilovala! Teď před vejškou! Hradecká katolička se na sebe dlouho mračila do zrcadla. Opět kriticky zhodnotila svůj nos, šišatou hlavu a malá prsa. Znovu se vyděsila: přistihla se při tom, že by si moc přála, aby se Tomášovi líbila.

Ale to přece nejde! Ona mu musí přinést Krista! Nemůže se chovat jako ty holky ve třídě, každé měsíc se líbaj na chodbě s jiným klukem... Křesťanská láska, to je něco jinýho. To musí jít z hloubky... To prostě musí dozrát...

Marii se vybavil poslední rozhovor s paní Růženou. Ano, bývá dost protivná, to je pravda. Ale už jí tolikrát poradila! A vlastně pod tím morovým sloupem měla pravdu. A jak to všechno vůbec uhadla? Marie si už víckrát všimla, že tahle babka vytuší věci ještě dřív, než se stanou. Věděly to o ní i jiné holky ze spolča – a nebylo zvláštností, že se čas od času u paní Růženy v domečku ve Vítězné ulici pořádaly „babince“, takové čajové dýchánky, které skoro vždycky končily tím, že jí holky svěřovaly svoje tajemství, a ona na to reagovala třeba jen jednou větou, ale to stačilo, aby to viděly Božíma očima. Katka si ji vybrala jako biřmovací kmotru. A kolik lidí se tak rádo svěřuje do jejích růženců! Už podle jména byla k tomu předurčená. Modlí se je snad pořád.

Spousta lidí říkala, že se díky Růženě uzdravili, že se jim narodilo zdravé dítě nebo tak něco...

Marie by to taky mohla zkusit. Ještě paní Růženu o nic neprosila.

Jakmile začala myslet na tu podivnou babičku, udělalo se jí lépe. Věděla, že na to není sama. A jestli si bude s Tomášem rozumět...

Ještě u snídani s úsměvem vzpomínala, jak jí Růžena chytila před Tomášem za ruku. To je celá ona! Chtěla by zachránit mravopověstnost celých Svitav!

SLAVNOST BÍLÝCH TYGRŮ

Nečekejte konferenci tajné organizace ani divokou schůzi mafiánského klanu, to se jen ve čtrnáct hodin odpoledne sešli Martin, Jirka a Tomáš a podle svého obyčeje si poručili číšku čaje. V tomto týdnu se sesedli mimořádně podruhé, prý aby oslavili výročí vzniku svého klubu, ovšem ani čajovnice Bára nedokázala v těchto zápecnických hoších vidět něco, co by připomínalo exotické šelmy. Tito Bílí tygři jen pozorovali dno svých keramických mističek, listovali kronikami, kam si zapsali záznamy o prvních krůčcích po stopách Rychlých šípů, posmívali se sami sobě, jak byli tenkrát naivní, a nevěděli, jak jsou naivní teď.

Provozovatelka čajovny, poněkud plachá Bára, se snažila, jak to jen dokázala, nedat najevo pocit směšnosti, jsou to přece jen zákazníci, a pořád lepší tihle klučáci, co si už myslí, že jsou dospělí, než upjatí podnikatelé, kteří si vedle konvičky z japonské rozpraskané keramiky postaví notebook a bez skrupulí začnou řešit obchody. Zatím tam uprostřed Bílých tygrů odpočívá zase jen bílý kámen, jemuž říkají amfipora. Když jim Bára přinese novou nádrž kofeinu, zůstává na stolečku ještě pořád dost místa.

Byl to snad Martin, který přišel s tím, že se v čajovně k výročí klubu uskuteční tři přednášky. První pronese Tomáš, ať už ho mají z krku, a řekne něco o tom šutráku. Potom to může být Jirka, všichni už jsou zvědaví na další vyprávění o slavné Rosamundě. A příště se tady s něčím vytasí sám Martin, ale o čem to bude, to si nechá pro sebe. A tak se uprostřed čajovny v Červené knihovně otevřel první z monologů, oslava deseti let klubu v podobě ódy na tři sta padesát let mrtvé živočichy.

„Takže mě necháte mluvit o devonském moři?“ zeptal se nesměle Tomáš a hladil fosilii.

„Klidně povídej, my tě včas zastavíme,“ uklidnil ho Martin.

Zdalo se, že v dnešní výroční den jsou odpuštěny všechny hříchy a že tentokrát bude mít každý dostatek prostoru. Student geologie proto posunul amfiporu víc ke středu stolu, aby na ni všichni viděli. Kus pórovitého vápence byl přes deset centimetrů dlouhý a o něco méně tlustý. Valnou část jeho povrchu (a snad i vnitřku) protkaly bílé nudle, hustě propletené, většinou jakoby nakrájené na krátké kousky. Objevit v jejich zmeti jakýkoli řád se nedalo. Nudle ležely halabala různě přes sebe, většinou namačkané do těsné vrstvy, pod nimi chvíli nic, a vespod valounu zase podobná textura podivných provazců. Jen osoba s mimořádnou fantazií by v tom viděla živočicha.

Ale Tomáš už byl duchem dávno někde jinde. Do čajovny se ve vteřině vevalil obrovský příboj, odnesl hrníčky i stolky. Odnesl tři bílé tygry.

Mezi světařkami Gondwanou a Laurázií se jako mezi přivřenými dveřmi protáhlo devonské moře. Nad jeho vlnami tu a tam vyčnívá ostrov, porostlý řídkým lesem nízkých jehličkovitých rostlin. A v dálce hory. Tam, kde jednou bude Křtinské údolí Moravského krasu, se podél útesů zvedají mořské vlny. Voda je v zátocinách nezvykle bílá, téměř jako mléko. Kdyby se vyškrábal na vrchol útesu, strčil by ruku zpátky do vody a dotýkal by se povrchu korálů. Potom by se položil na břicho a skrze vodu by viděl míhání hřbetů pancéřnatých ryb.

A tam někde hluboko pod ním je také ona. Amfipora. Musel by zadržet dech a jako lovec perel se s otevřenýma očima vrhnout dolů. Určitě by ji nepoznal. Tam u paty korálového útesu, mezi mechovkami, nad skořápkami brachyopodů by se zvedala vysoká kupa, taková zaoblená, dvoumetrová halda, a na ní jakési boláky, bradavice astroríz. Uvnitř by bylo živo, stovky dutinek a kanálek, a v nich maličcí živočichové, bytosti, jejichž podobu nikdo dosud nepoznal, ale navýsost pracovitě a čile, neboť u Býčí skály není kámen, který by nenesl stopu jejich práce. Úplně na závěr

Tomáš stojí po kotníky ve vodě, rozhlíží se všude dokola, a pak zjistí, že celá ta skála je vlastně jedna jediná rodina amfipor, tisíciletá kolonie, miliony zvířátek, docela živá skála, dýchající a milující, v níž jeden tvoreček žije pro druhého, kde nikdo není sám, sídliště duší, napřážených jedna k druhé, tkáň, jedno tělo z mnoha životů. A amfipory umírají a z nich se rodí další a na nich žijí další. Padají na sebe rok po roce, metr po metru, z těch drobných životů roste hora...

„Slovo „amfipora“ se dá přeložit jako „dvojitá cesta“. Vysvětluju si to tak, že se jejich kanálky na některých místech rozdvíjejí. To ale na tomhle kameni není moc vidět...“ dokončil Tomáš paleobiologickou přednášku.

„A k čemu je důležitý tohle vědět?“ kroutil hlavou Jirka, aby zakryl, že ho vize prvohorního života docela zaujala.

„Já nevím... Někdy jdu po Svitavách a říkám si, že tady možná taky bylo to moře, nebo aspoň ostrůvek s prvními lesy... Pak mám pocit, že jsem součástí něčeho většího... Něco jako pokračování...“

„Ale evoluce je jenom náhoda!“ namítl učený chemik Martin.

„Podle buddhistů je život cesta k vyššímu vědomí. Tak se možná ty zvířata postupně zdokonalují, aby něco objevily...“

„A co jako?“

Tomáš si vybavil, jak Marii vypravoval o amfipoře. Tehdy ho devonský svět nesmírně přitahoval. Ale dnes už má onen kámen navždycky spojený s ní. Už mu bude vždycky připomínat Marii. V těch chvílích, kdy si představoval mohutný komplex amfipor, dokonale spojených v jeden organismus, jasně cítil, že se i on musí úplně stejně spojit se životem. Že nesmí zůstat sám. Že nemůže jenom vysedávat po čajovnách. Tomáš tomu nerozuměl. Přesto však alespoň něco tušil: jestliže by se mohl odevzdat Marii, potom by měl vyhráno, a jejím prostřednictvím by se tak zapojil do něčeho mnohem většího... Do evoluce? Nebo církve? Nebo by se přivázal k Panně Marii jako další kulička růžence?

Marie jako moře...

ROSE

Ta místnost nebyla velká. Dřevěnou podlahu pokrývaly rudé koberce, v krbu to tiše praskalo a na úhledném kulatém stolečku čekaly dvě sklenky růžového vína.

Seděl těsně vedle ní.

Konečně se rozhodla, že zapomene. Bude žít jen tady a teď. Dívat se na plameny krbu, pozorovat olejomalby na stěnách. Nechá se unášet tím krásným hlasem.

Pozvedl široký pohár k přípitku. Myslela si, že si přituknou na budoucnost německého filmu, ale on ji opět překvapil.

„Na nás dva!“

Uvažoval o nich jako o páru. Nepozval si ji tajně do své vily, aby si povídali o umění. Šlo mu o ni samotnou! Toto poznání ji však nevyděsilo, uchopila sklenici do svých prstů a přijala první doušek nápoje. Vzpomněla si, jak jí před měsícem utrl růži. A teď již s ním upíjí vína rosé. Všechno se jí zdálo tak hebké. Víno, které sklouzávalo lehce až k srdci, měkké sofa, koberce pod nohama, a ze všeho nejvíc jeho pozorná slova.

„Promiňte, ale už od prvního okamžiku vám toužím položit jednu otázku. Smím se vás na něco zeptat?“

Až teď se trochu lekla. Ale nebylo cesty zpět. Ať se ptá!

„Mnohokrát jsem si ve svém soukromém promítacím sálu pouštěl vaši Rozbitou amforu. A znovu a znovu jsem vás viděl nahou.“

Na co se jí asi teď zeptá?

„Nemáte při takových scénách před kamerou stud?“ obrátil se k ní ministr s vážnou tváří.

„Já v takových chvílích na stud nemám čas,“ odpověděla s úlevou, čekala něco horšího. „Na rozdíl od divadla jsem obklopena jen štábem, natáčení je vlastně dost komorní záležitost.“

Goebbels se na Rosamundu H. podíval. Vypadal jako vlídný přítel, vzdělaný muž plný porozumění, člověk, před nímž není třeba upadat do rozpaků.

„Dokážu se vcítit do chudého, obyčejného proletáře. Sám jsem žil kdysi životem chudáka. Jako student jsem chodil kolem výkladních skříní plných vybraných lahůdek, a míval jsem ukrutný hlad. Ale jednou za půl roku jsem si našetřil peníze, abych mohl jít do divadla. Ty hodiny strávené v atmosféře nevidané krásy mi dovolovaly věřit, že i pro mě nastanou krásnější, bohatší dny. Ano, snil jsem o ženách, které by mě mohly milovat. Ale jak vidíte, paní, byl jsem vždy ošklivý, kulhající, a navíc také chudý. A vy, drahá paní, ve svém nesmrtelném umění dáváte těžce pracujícímu německému lidu nesmírné naděje a věčné ideály. Dnes už si obyčejný student nebo dělník nemusí odtrhovat jídlo od huby, aby na jiskřivém plátnu spatřil linie vašich ramen, aby pozoroval šťastné vodní kapky stékající po vaší pleti, aby strávil blažené chvíle v blízkosti skutečné Ženy...“

Uchvácen svými slovy se k ní pomalu skláněl. Seděli na pohovce, podél sebe, nyní už se jejich stehna nepatrně dotkla při drobném pohybu, pozoroval ji, mazlil se s ní svým hlasem a Rosamunde H. se mazlila se sklenkou, kterou schovávala mezi dlaněmi jako výživný nektar.

„Rosé!“

Zvolal a ona pochopila, že je to její jméno.

„Smím vám tak říkat? Rosé!“

Rosé. To jsou růže, které voní až k srdci, až tam hluboko, kam dopadají slzy z nepochopení. To jsou kapičky rosy, do kterých šlapala jako malá holčička na statku u babičky. To jsou stříbrné bublinky, když se koupala u nich v potoce. A ta úchvatná krása, třpyt a něha se rozsévají přímo do ní, dotýkají se jí svým hedvábím, sametové plátky růží jí dopadají kamkoli na tělo, je vláčná a ukonejšená, je doma, v postýlce, všude kolem se snáší teplá a růžová jinovatka, už slyší za oknem dětského pokojíčku zpívat kosy a drozdy, láska, pohlazení, jež splývají od zátylku až dolů, rosé. Ona je rosé, laskaná a dotýkaná, rozplývající se v paprscích hřejivého slunce...

Leží pod ním, jednou rukou jí vklouzl pod blůzu, hladí to měkké a hladové ňadro.

Rosamunde H. dává nesmírnou naději a věčné ideály říšskému ministru propagandy.

ROZBITÁ AMFIPORA

Jirka vytáhl z tašky knížku. Jmenovala se „Rosamunde H. & Joseph Goebbels.“ Tím se započala druhá přednáška z výroční série Bílých tygrů. Doušky horkého čaje protékaly třemi hrdly a téměř dospělí kluci se snažili porozumět, co to znamená milovat. Na smutném případě této hvězdy se jim o tématu přemýšlelo daleko lépe, tvářili se, že už byli zamilovaní, že je to všechno jasné.

„Jak se mohla zamilovat do takový zrůdy?“ křičeli Martin a Tomáš téměř zároveň. Viděli před sebou první máj roku 1945 v berlínském bunkru a na posteli šest zavražděných dětí.

Jirka ale mávl rukou nad sebevraždou manželů Goebbelsových, mávl rukou i nad ministrovým programem potírání židovstva. Myslel jen na lásku.

„Rosamunda ho asi opravdu milovala. No, ona neměla o politice ani páru... Taková jako husička... Prostě viděla mocnýho chlapa v bílý uniformě, kterej se jí dvořil...“

„Já to pořád nechápu,“ rozčiloval se Martin. „Takže on odpoledne řečnil jak vyvraždit Židy, a večer jí šeptal do ouška něžný slůvka?“

Jirka zalistoval knihou a pak pod fotografií nejkrásnější herečky našel, co hledal.

„Myslela jsem si, že to zvládnou. Byla jsem dost mladá. A postupně, a já jsem si to vůbec nechtěla přiznat, mě víc a víc přitahoval. Že je to nacista jsem si tehdy neuvědomovala,“ četl Jirka a dodal: „Tohle řekla do vyšetřovacího protokolu.“

„Láska je slepá,“ prohlásil student chemie a zakabonil se, jako by o tom něco věděl.

Tak to mám u Marie pořád šanci! Pomyslel si v duchu Tomáš a nevšiml si, že mu z hrníčku ukáplou trochu čaje přímo na šaty krásné Rosamunde H.

„Dávej pozor, seš hroznej, mám to z knihovny...“

„Tys říkal, že to řekla do vyšetřovacího protokolu?“

„Jo, ale ještě jsem neřek, že to vypadalo, jako by se do ní zamiloval i on. Vypadalo to dokonce na rozvod. Podle Goebbelsova deníku to zarazil sám Hitler. Prostě se nehodilo, aby si ministr propagandy rozbil svoje krásný germánský manželství...“

„Stejně pak všechny svoje děti otrávil...“

„No a po válce ji soudili jako zrádce. Prý se zaprodala nacistům. Ale oni na ni vlastně vůbec nic nenašli. Pořád opakovala, že byla jenom zamilovaná. A to není zločin.“

„Ale ona byla přece ve vězení, ne? Tos říkal!“

„Jo, ale nejdřív jen chvíli. Nejvíce až za komunistů. Ty už na ni něco našli.“

A Tomáš poslouchal, jak na nejkrásnější herečku nasadili agenta provokatéra, jak chtěla utéci přes hranice, aby už nemusela za trest hrát jen dělnice a údernice, jak ji chytli, soudili a jak musela do roku 1960 bruchet v pardubické věznici, a stejně pak z Čech nakonec zmizet do exilu. Ten příběh mu najednou zhořkl.

Ani si nevšiml, že jeho amfipora stále leží na stole. Stačilo malé ťuknutí loktem, a celá čajovna sebou trhla. Kámen narazil na dlažbu, až to zařinčelo.

Když se Tomáš sehnul, zjistil, že vápenec na mnoha místech popraskal. Stačí už jen ťuknout a bude na kusy.

Jeho láska se začala rozpadat ještě dřív, než vznikla.

SRDCE

Bylo to asi ve chvíli, kdy si v posteli Marie vzpomněla na svůj něžný sen a kdy se tolik vyděsila, že se jí tohle může o Tomášovi zdát. V té době už stará Růžena seděla ve starém křesle a odříkávala modlitby na starém řetízku, k němuž musela už několikrát znovu upevňovat odpadlý křížek. Klečet už nedokázala. Ačkoli hodiny odbíjely teprve osmou ranní, tohle už byl v tomto dni její čtvrtý růženec. Všichni kolem ní věděli, že se probouzí ve tři ráno a potom už nemůže usnout, tak alespoň sáhne pod polštář a ve vrásčitých rukách obrací kuličku po kuličce. Kolik desátek se vlastně pomodlí za den, nikdo přesně nevěděl, ale všeobecně se soudilo, že jich musí být hodně.

Dnes ráno si byla jistá, že počet svých let ve Svitavách již dovršila. Před devíti roky si ji sem přivezla dcera – tehdy paní Růžena najednou ovdověla – a připravila pro ni v přízemí jednu místnost, které potom bude celá rodina s úsměvem říkat „vejminek“. A vlastně to takový vejminek byl. Letitá žena musela všechno, na co si zvykla, zanechat tam dole na hranicích Moravy s Rakouskem, ty věci už nikdy neuvidí, vzala si jen Bibli a pár modlitebních knížek, potlučenou sošku Panny Marie Neposkvrněné, a začala na stará kolena žít v cizí farnosti, mezi lidmi, které neznala, ve městě, které jí ani nemohlo připadat tak zbožné.

Ted' už se asi Marie prohlíží v zrcadle a nabírá kvůli Tomášovi růžovou barvu studu, zatímco růžencová babka v domečku 956/30 ve Vítězné ulici recituje svou jitřní záplavu zdrávasů a místo Panny Marie vidí tu zamilovanou maturantku Máňu, tak zmatenou, že dosud neví o své lásce. Paní Růžena se brzy stala jakousi patronkou zdejších katolických děvčat. Snad ji ty holky braly jako svou babičku. Říkaly jí věci, které úzkostlivě tajily před rodiči. A ona jim, ať už chtěla, či nechtěla, musela ztělesňovat moudrou stařenku, byť asi přehnaně pobožnou a nemoderní. Sama nechápala, proč za ní chodí. Nikdy nešla pro slovo daleko a dokázala jim říct od plic i dost nepříjemnou pravdu. Přesto je ani tím od sebe neodehnila. Ale ze všeho nejvíce se za ně modlila.

Usmála se při vzpomínce na poslední setkání s Marií. Očima ji doprovázela při jejím prvním milostném dostaveníčku a nemohla se ubránit dojetí. Věděla, že už Marii ani Tomáše neuvidí. Ale...

Marie ji zaujala už dávno. Zpočátku se málem lekla: viděla v Marii samu sebe, ano, taková kdysi dávno byla i ona, to jest do všeho nadšená, horlivá a dost potrhlá Róza. Ta, co si vždycky naběhne na pořádný průšvih. Hodná a poctivá, to jo, ale když ji chytí ten vítr jejího blouznění, tak to už ji nikdo nezastaví. Možná v tom je její prokletí. Marie se do všeho hned žene. I za tím klukem se okamžitě rozběhla. Každému důvěřuje, vůbec není schopná předpokládat, že by jí někdo mohl ublížit. Je jako torpédo a poděs. Růžena zvedla ruku s růžencem až k srdci a cítila, jak moc by

chtěla tohle divoké ptáče uchránit před tím vším, co musela před mnoha a mnoha lety zkusit ona sama.

Jsem tvá. Modlila se v duchu a přivřeným zrakem přilnula ke kříži na stěně. Jsem tvá, Ježíši. Jsem tvá, Maria. Bože dobrý, pohlédni na všechny ty zoufalce, kteří marně hledají lásku. Tak zoufale jsem hledala lásku i já, a našla jsem tebe... Ukaž jim k sobě cestu! A můžeš-li, ušetři je pádů do hříchu, do bahna a nečistoty. Ať si sami sebe váží. Prosím tě také za Marii a za Tomáše, aby objevili lásku... Odevzdávám se do tvých rukou, Bože. Jestli pro ně můžu něco udělat, udělej to se mnou ty sám.

Paní Růžena se zapotila. Znovu se dotkla svého srdce. Starý růženec se jí svezl z prstů a dopadl na koberec. Ještě stačila zavolat na dceru, a poté se v kruté bolesti svezla dolů také ona. Seděla na zemi a opírala se rukama o polštář křesla, jako by se snažila vydrápat z bažiny.

Sanitka pro ni přijela za pár minut.

BOLESTNÁ

Maria, pomoz, přišel čas, milostná Matičko, slyš náš hlas. Goebbelsovy ruce zanechaly na jejím těle tolik otisků. Stále cítí, jak se jí všude dotýkají. Na kůži jí dosud neoschly všechny polibky. Goebbels žije neustále v ní. Milovali se spolu, a ona ho už nikdy ze svých útrob nevytřeše. Zaťal do ní spáry, vsál se hluboko do ní, ona je už jeho, vždycky bude chodit po světě s Goebbelem uvnitř.

V nebezpečí a strádání přímluva tvá nás ochrání. Rosamunde H. klečí v první lavici kostela, všichni poutníci už vyběhli ven ke stánkům, ona tu kouká na poutní obrázek s modlitbičkou, bojí se pohlédnout do tváře Bolestné Panny Marie, bojí se jít ven mezi lidí, na náves ve Sloupě na Moravě, kde právě výská tolik vesničanů, je slavná herečka, proč se jen vrátila sem domů.

Lidská kde síla bezmocná, tvá ruka kyne pomocná. Jenom jí řekli, máte zákaz vystupovat ve filmu, v divadle, na veřejnosti. A on jí řekl do praskajícího sluchátka: Rosamunde, je konec, sei bitte nicht böse, miluju tě, a konec. Ano, tak si přál Vůdce, láska musí jít stranou, budoucnost německého národa nade vše, a konec.

Neoslyš proseb dítek svých, k tobě tak vroucně lkajících. Tohle už není Rosamunde, jenom ta mladá holka Hejduková z Šošůvky, jejíž tatínek měl funus právě v tomhle chrámu, ta drzá a nafoukaná odrodilka, herečka, co nepříčichla k poctivé práci, amantka a Goebbelsova coura, zrádkyně a zamilovaná holčička, která by před ním klečela, kdyby ji miloval...

Matkou ukaž se laskavou, sešli nám v nouzi pomoc svou. Brečí tady a Panna Maria Bolestná nedrží v náruči syna Ježíše, ale říšského ministra Goebbelse, a konec, co bude dál, ten těžký náhrobní kámen v podlaze by ji mohl navždy uzavřít tam dole v kobce, ležela by pod dlažbou i s probodeným srdcem, až by z ní byla vyschlá mumie.

Maria, pomoz, přišel čas, milostná Matičko, slyš náš hlas. A bolestná dívka vidí před oltářem rakev a v ní svého tatínka, upracovaného dělníka blanenských železáren, ten už teď leží na hřbitově za návsí pod litinovým křížem, tatínek, kterého večer čekala po návratu z práce, a on ji pak zvedl nad hlavu, tatínek, který už nemůže obejmout. A konec.

Rosamunde H. se drží lavice, aby nesklouzla do té bažiny. Matka Boží ji tiše sleduje z oltáře. Nikomu nepomohla, nikomu nepomůže. Je mrtvá. A tisíce a tisíce bolestí nahromaděných v poutním sloupském chrámu se už nevejdou pod onen kámen, vybuchly právě zde, mrtví tatínkové a mrtvé maminky, mrtvé dcery a mrtví synové, zmařené sny a zmrazené lásky, a konec.

PRVNÍ POLÍBENÍ

Slušelo by se, aby první políbení, které si Marie a Tomáš vzájemně udělili, bylo orámováno růžovou stužkou a aby se jeho chuť uchovávala v paměti jako nejvzácnější mořská perla. Marie a Tomáš do této doby neokusili chuť milostného doteku rtů, takového, jaký bývá pokladem zamilovaných, o jakém se zpívají písně a jaký se vtiskne do nejhlubších pater duše. O tomto pátečním odpoledni se Marie ráda rozhovořila i po letech a nikdy přitom nezůstala bez nachu ve

tváři. A Tomáš se uprostřed takové vzpomínky jen stydlivě usmál a radši hned sklopil oči ke stránkám rozečtených novin.

Týden po své maturitě slečna Marie cupitala ke smluvenému místu tak kradmo, že by ji leckdo považoval za zloděje. Ale ona jen nechtěla někoho potkat. Musela by s pravdou ven: že jde ke kostelu ne kvůli Pánu Ježíši, ale kvůli klukovi. A nejhorší by bylo, kdyby stála tváří v tvář staříčké Růženě, ach, co ta by řekla? Po tom něžném nočním snu si už nemohla být sama sebou jistá. Co když jí nejde jen o spásu Tomášovy duše? Co když chce kluka? Co když je úplně stejná jako spolužačky obletované hejnem ctitelů?

„Tak kam půjdem?“ zeptala se očividně rozechvělého mladíka, jako by se znali už tisíc roků. Nenavrhl, že ještě pokleknou v kostele, ne, tam dovnitř se bála.

„Nemáme tolik času, tak to můžeme vzít třeba někam ke stadionu,“ navrhl bezděčně, chudák, netušil, kde jsou ve městě ona skrytá místa pro tajné věci milenců.

Čekal tam docela jinak oblečený. Dal si záležet, alespoň podle pánských měřítek. Před bílou kostelní zdí se rýsovala pruhovaná červená košile a Marii se zdálo, že se z ní klenutá hrud' dere ven jako opravdickému chlapovi. Krátké rukávy jí dovolovaly vidět jeho ruce, porostlé jemnými chlupy a na několika místech dost poškrábané. Byla si jistá, že kdyby chtěl, klidně by ji unesl v náručí. Pořádně se vyšvihl, vzal si totiž plátáky, snad pochopil, že ho Marie může zatáhnout do kostela a tam to v kraťasech zkrátka nejde... Nejvíce ale pošilhávala po jeho hlavě: měl divoké, světlé vlasy, takže vypadal jako princ, který se zrovna chystá prosekat k Šípkové Růžence, a vůbec nejlepší by bylo, kdyby ona mohla být tou Růženkou... Dneska na ni koukal nějak šibalsky, snad si umanol, že na tomto rande musí být zábavný.

„Tak co, jaks oslavila maturitu?“

To nebyla šikovná otázka. To mu má vyprávět o minulém setkání mládeže na faře?

„Nó... Vlastně nijak. Tak jsem za to Bohu poděkovala...“

„Jo. Já vlastně dneska taky oslavuju. S kamarádama máme výročí vzniku našeho klubu. Už deset let.“

„Jo. Tak to asi hodně slavíte?“

„Nó... Právě že moc ne... Tak každej má v čajovně přednášku na vybraný téma...“ odpověděl Tomáš s krajní rozpačitostí. Tak na tohle jí opravdu nedostane.

V příštím okamžiku si ale musel dát ruku pod bradu a tlumeně se rozesmát.

„To je fakt dobrý,“ kroutil hlavou. „Ty neslavíš maturitu, my neslavíme výročí klubu... Žádný chlastačky a mejdany... My jsme vlastně takoví dva prdlouši, no ne?“

Dva prdlouši právě obcházeli autobusové nádraží kolem restaurace Astra. Marie mu musela vysvětlit, že by si klidně i jako katolička mohla dát pár piv, když úspěšně završila gympl, ale že ji to prostě tak nějak nebaví. A Tomáš se svěřil, že se mu zatím taky moc pít nedaří, že je spíš na ty čajičky a povídání o starých živočiších.

Už procházeli mezi vilami nedaleko nemocnice a Marie mluvila o křesťanství a Tomáš o buddhismu. Růženec se modlí i buddhisté, ale o sto osmi kuličkách, podle Marie to ale nemůže být totéž, každé jméno není svaté a každé opakování slov nevede do nebe. Nakonec se ale rozzářila, když jí Tomáš řekl, že jméno Matky Boží už teď recituje nejraději, že mu to jméno otvírá mysl daleko víc než slabika Óm.

Za zády se jim zdvihaly dvě cihlově červené věže svatého Josefa, když Marie Tomášovi prozradila, že by jednou chtěla být učitelka, že ráda čte o pradávných dobách, nejvíce snad o středověku, a že se někdy tajně toulá po hřbitově kolem kostela svatého Jiljí a představuje si časy premonstrátského řádu.

Když si holka a kluk přibližují své libosti a touhy, nikdy to není jen tak nevinné. Vždycky se vkrádá otázka, zdali tak oba nečiní proto, aby se vzájemně porovnali - aby určili, zdali jsou jejich životy slučitelné. A než geolog a čtenářka gotických románů došli k letnímu stadionu, stačili si mezi sebou porovnat vkus, co se týče hudby i co se týče jídla, známky z tělocviku a tělesnou zdatnost, televizní seriály a počet sourozenců. To už rozhodně nebylo nevinné. O to víc, že chtěli takřka

zoufale slyšet, že ten druhý prožívá svět úplně stejně. Že nevědomky začali vnímat jeden druhého jako blížence.

Řeč jim došla, jakmile zůstali stát pod štíhlou dřevěnou sochou.

Marie a Tomáš se uprostřed povídání otočili. A teď hledí přímo do obnaženého klína neznámé ženy.

Podél běžecské dráhy svitavského stadionu se kdysi tyčily vysoké topoly. Svitaváci se však rozhodli, že tyto stromy budou postupně kácet. A pak se nad řadou těch smutných pahýlů sešli sochaři, aby je otesali nebo ořezali do nejroztodivnějších skulptur. Sportoviště se stalo zároveň pozoruhodnou galerií.

„Fuj, to jsem se lekla...“

„To je jenom nahatá ženská...“

„Nó, dyť ale nemá ani hlavu... Hlavně, že tam jsou prsa a... břicho...“

„To je ale přece na ženě to nejhezčí...“

„To jste prostě vy chlapi... Ta žena má přece taky nějakou duši nebo tak něco...“

„Ale na tom nám přece taky záleží...“

„Jo, to akorát říkaj ženskejm, když je chtěj oblbovat někde na stadionu...“

„Tím, že to tělo nemá hlavu, vypadá, že má hlavu v oblacích...“

„Já myslím, že chlapi by tu hlavu u ženský vůbec nepotřebovali.“

„To myslíš mě?“

„Co já vim.“

„Já teda hlavu u ženský rozhodně vyžaduju, i když ji má třeba někde v oblacích! Zvlášť když je ta hlava hezká... Třeba jako ta tvoje...“

Nikdo z nich nevěděl, jak se to stalo, ale za několik minut už budou sedět vedle sebe na druhé straně areálu. Budou dělat, že je to naprosto normální, když se muž a žena spolu posadí do trávy, budou se smát a kecat, je v tom taková svoboda, už cítí dýchat na krk letní prázdniny, dobrodružství a dálku. Snad to už ani nejsou Svitavy, ale okraj modrého levandulového pole, rozvalili se kdesi u vonné Loiry, budou se jim otvírat středověké hrady a oni vysoko na cimbuří vytroubí do celé Francie, že se mají rádi.

„Nezlobíš se, že jsem tě tenkrát honil s tou růží?“

„Nó, dost ve mně hrklo, ale bylo to srandovní.“

„Já jsem si až pak uvědomil, že tě to muselo vyděsit.“

„A proč jsi za mnou teda šel s kytkou?“

„Tak ses mně prostě líbila...“

„Jó? A líbím se ti ještě teď?“

Nemůže se vynadívat na ty jeho dolíčky ve tváři. Tenhle dobyvatel dívčích srdcí, vášnivec, co nahání maturantky na náměstí, vědecký znalec amfipor a kdovíco ještě se před ní stydí, bloudí očima po trávníku a neví, co by řekl. Jedna noha se mu trochu klepe napětím. Vlasy mu zdivočely ještě víc. Hrozně mu to sluší. Marie nechce sebevědomého borce. Tomík se tam krčí spíš jako u zkoušky z chemie, je s ním sranda a asi to bude hodnej kluk.

A Marie dělá tu nejsprávnější věc na světě...

Líbá ho.

Ještě když k němu zvolna přibližovala hlavu a viděla v očích plachý úlek, nechala se zaplavit teplými vlnami a na jejich hřbetech se okamžitě převalila rovnou do jeho rtů a zlomek vteřiny se pokusila sát lásku. Odtrhla se od něho a Tomáš již seděl docela jiný, očarovaný nečekaným dotekem, srozuměný, omámený, její. A Marie se sama v sobě chvěla obrovskou zpívající radostí, jako by se napila nejsilnějšího růžového vína. Rosé.

Domluvili si další setkání.

Zítra ráno před Červenou knihovnou.

POD KRÍŽEM

„Chci vidět kříž!“ hlesla Růžena. Jako by tuto prosbu očekávala, sáhla paní Kristýna do kabelky a na rám nad hlavou sotva dýchající pacientky zavěsila malý křížek.

Růžena své nevlastní dceři poděkovala jen očima. Na ústech měla připevněnu dýchací masku a každé slovo ji stálo spoustu sil. Injekce sice dost pomohly, ale věděla, že tento zápas nakonec prohraje. Nebála se toho. Je už přece tak stará. Infarkt myokardu, to se prostě stává. A konec. Ne, tím její život neskončí...

Kristýna a Růžena se zmožily jen na to, že obě hleděly na prastarý křížek, který ještě před sto lety visel v chalupě zbožných rodičů. Teď trčel mezi supermoderní technikou lůžkového oddělení jednotky intenzivní péče a vážně hrozilo, že ho nějaká přísná sestřička odstraní jako překážející. Pro paní Kristýnu byla Růžena opravdová maminka: když její otec v roce 1961 ovdověl, bylo Kristýně pouhých sedm let; a když si Růžena jejího tatínka vzala, mohla jako holčička znovu zažít ono maminkovské srozumění; už nebyla sirotek, měla někoho, kdo je tady na světě kvůli ní. Ale teď si už obě ženy nemusí nic říkat, vědí vše, čekají pod křížem, čekají vše od toho, který na něm visí.

„Zavolám ti sem otce Jana,“ oznámila Kristýna, ale vlastně nebylo nutné říkat ani to. Růžena věděla, že sem za ní Jan přijde, a to nejen kvůli pomazání nemocných.

Oči nemocných jsou jako kotva. Zasekávají se do věcí, upínají se k pevným břehům jako prsty tonoucího. Ta babka se přísála ke kříži, ale navzdory svému zápasu si nemohla nevšimnout, že se daleko za obrysem kříže do této sterilní místnosti dere jaro – v okně právě vybuchují růžové květy. Paní nedokázala poznat, že to se derou do oken kvetoucí koruny japonských třešní, sakur, spíše si připadala jako před záhonem růží, a dokonce se jí v tom jediném zorném úhlu, který jí byl ještě umožněn, zdálo, že tyto růže leží u paty kříže, tak jako ona – Růžena - teď leží bezmocná pod nohama Ukřižovaného...

Dáme kytičku do vázy. Malá Rozárka pyšně nese poupátko z jejich zahrádky a opatrně jej souká do nádobky. Maminka nakázala, aby tu kytku postavila pod kříž. Obě ženy, matka a dcera, nyní klečí před Ježíšem, někde v chalupě moravské vesnice, a modlí se za sebe navzájem a za tatínka. Rozárka má za sebou teprve první holčičí krůčky, stejně se i tato republika teprve učí pořádně chodit. Pod křížem u nich doma nesmí chybět nějaký kvítek, nesmí tam chybět ani ony dvě se sepjatýma rukama. Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží rodičko. Ježíši ukřižovaný, smiluj se nad námi. A pak Okraso moravské země, Panno Maria, která sídlíš mezi lesy, mezi horama, tebe hledá duše má, pokoje nikde nemá, ó překrásná, naše křtinská Panno Maria.

Když se večer domodlily, Rozárka už musela ležet v postýlce a spát, ale bojovala, aby mohla vidět tatínka. Vracel se z továrny pozdě večer. A ať spala, nebo bděla, vždycky jí přišel udělat křížek na čelo. Někdy ji popadl a vyzvedl až ke stropu. V neděli si s ní hrál na zápraží, udělal pro ni dřevěný vozíček a ona pak po dvoře vozila svého medvídka Pétu. Taky chodli na pout', tatínek nesl svou Rozárku na ramenou, viděla celé procesí, vlajky a ozdobené kříže, i kapelu daleko vpředu. A tatínek a maminka zpívali, a když už byla starší, zpívala také Růženka. Na pouti jí tatínek koupil perníkové srdce a obrázek Panny Marie.

Paní Růžena už nemá sílu odříkávat růženec. Klečí spolu s maminkou a tatínkem pod křížem v poutním kostele, kněz zdvihá do výše kadidelnici, je slyšet cinkání řetízku, a v tom obrovském zástupu, skrytém v oblacích modliteb a kadidla, co se stěží do chrámu vejde, se klaní před Mužem s probodeným srdcem všichni Rozárčini strejdové a všechny její tety, babičky a dědečkové, kmochácci a kmotřičky, všichni na kolenou, se sepjatýma rukama, omotanýma růžencem.

A Růžena, která se nadechuje z kyslíkové bomby ve svitavské nemocnici, pozoruje, jak se uprostřed zástupu, nenápadně a tiše sklání také Panna Maria Bolestná, růžička položená pod kříž.

POŽEHNANÁ

Požehnaná jsi mezi ženami, takto se modlí týdenní maturantka a připadá si požehnaná. Dnes jí nepříjde zatěžko chválit Pána. Má za sebou zkoušku dospělosti, má kluka. Má za sebou první

pusu. Je políbená. Políbená mezi ženami. Klečí v řadě kamarádek, růženec se jí chvěje v ruce jinak než obvykle a pohledy, které uštěďuje Panně Marii na bočním oltáři jsou roztržité.

Otvírá ústa, aby zde opakovala posvátná slova, ale ty rty se ještě před několika minutami dotýkaly světlovlasého Tomáše. A ona sama na nich stále cítí jeho něžné přitisknutí. Stalo se to vůbec? A jak by mohla myslet na někoho jiného? Jak by mohla rozjímat o bolestných tajemstvích, když je zamilovaná? Jak by mohla sedět tady za lavicí, kam se natlačily svíčkové báby, které už dávno své muže doprovodily na hřbitov?

Tomáš se s Marií rozloučil před kostelem. Musel se vrátit za Bílými tygry do čajovny, vždyť dnes mají to výročí. Ale zítra se s ním zase uvidí! Připadá si jako na svatbě. Venku to všechno zpívá jarem, tohle je májová pobožnost, od sochy Panny Marie se táhne závoj a Bílý kostel je plný květin. Ze všech stran se linou vůně, dýchá to láskou a Marie vydechuje jedním jediným jménem.

Políbená jsi mezi ženami, takto se modlí, a když ji zahrnula milost, celá rozkvetla. Požehnaná, to vlastně znamená „rozkvetlá“. Ta louka byla nejdřív suchá hlína, přišlo jaro, a ona se začala zelenat. Co jiného je Matka Boží než louka plná květů? Než překypující bohatost vůní? I tady v kostele Navštívení Panny Marie stojí nazaretská dívka na oltáři a rozdává prosebníkům poupátka lásky.

Marii je tady hrozně těsno. Každá buňka jejího těla by chtěla někam běžet. Je uvnitř sebe sama tak plná. Jako před výbuchem. Najednou se v ní probudila mocná síla. Možná už nikdy nevydrží jen tak hodinu sedět v kostele. Marie má před sebou nejdelší prázdniny, předtím se jen učila jak mourovatá, je jaro, je léto, všechno voní a po té nádheře jí začne úplně nový život!

Jako opilá se snaží ovládnout, sklání hlavu k zemi, šeptá otčenáš, je tak pokorná, ať nikdo nepozná, co se v ní urodilo, ať si nikdo nevšimne jejího štěstí, jen se tu modlí uprostřed lavice, je to jen její tajemství, stalo se to teprve dnes, upeklo se to teprve před chvílí, musí být opatrná, nesmí o tom mluvit, to křehké požehnaní se může střelhibtě rozplynout, je to dar, je to dar, Tomáš.

Marie, rozkvetlá jsi mezi ženami...

Teprve při závěrečném vzývání Matky milosrdenství se odvážíla rozhlédnout. S překvapením zjistila, že na kraji lavice zůstalo volné místo. Paní Růžena nepřišla. Takže dnes cudné katolické panny nikdo nehlídá.

Marii to přišlo líto.

A TVOU VLASTNÍ DUŠI PROBODNE MEČ

Otec Jan v modrém rouchu, za kamenným stolcem s nápisem o ostrém meči, otevřel knihu Božího evangelia a jeho melodický hlas se odrážel od kamených dlaždic i bílých stěn.

„A když se naplnily dny k jejich očistění podle Mojžíšova zákona, přinesli ho do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu podle toho, jak je psáno v Zákoně Páně: Každý prvorozený chlapec bude zasvěcen Pánu, a aby podle toho, jak je řečeno v Zákoně Páně, podali k oběti pár hrdlíček nebo dvě holoubata.“

Ta brána do jeruzalémského Chrámu se jmenuje Krásná. Marie je pro něho krásná. Krásné je dítě, které v této pohnuté chvíli přinesla do Vnitřního chrámu. Ten, kdo jí kráčí po boku, není Josef, nýbrž světlovlasý Tomáš, pořád rozcuchaný a divoký. Nese klec s holubicemi. A oba vědí, že je to krásné. Být spolu, přijít děkovat sem do nádvoří Chrámu, už nechválit Pána každý sám, ale jako opravdová rodina. A uprostřed nich Boží dítě. Ať si ten mumraj lidu křičí, jak chce, tady na Nádvoří žen, odkud vedou stupně až před Svatyni, si Marie a Tomáš nesou své štěstí a nikdo jim ho nevezme. Mají se rádi.

„A hle, v Jeruzalémě byl muž jménem Simeon. Byl to muž spravedlivý a zbožný; očekával útěchu Izraele a spočíval na něm Duch Svatý.“

A hle, tohle je jejich farář Jan, už na ně čeká na schodech před Nikanorovou branou a dole pod schody stojí dvě židličky. Marie a Tomáš, nevěsta a její ženich, přinesli knězi Ježíška, usednou na stolice a budou oddáni jeden druhému. Otec Jan pozvedá ruce k nebi, za zády, za vraty, tam někde spočívá ve Svatyni strašlivý Duch Hospodinův, na malém obětním stole se směje miminko,

plod lásky Marie a Tomáše, něha proti Zákonu. Kněz si stírá z čela urputný izraelský pot, protože nadešla chvíle prorokování. Spravedlivý a zbožný Jan opatrně bere do rukou dítě a s ním pozdvihuje veškerou lásku. Promlouvá o lásce, která je silnější než smrt, o tom, že oni dva jsou nový Chrám, tady se to klidně může zbourat, v tom Chrámu bude navždy bydlet Ježíš a z jeho bran všichni uslyší vítězné Haleluja. A stejný modrobílý závoj, jenž se spouští od sochy Matky Boží, se spouští na Tomáše a Marii, oba se schovali pod ním, tohle je chupa, svatební baldachýn, baruch adonaj ba jóm, baruch adonaj ba lajla, adonaj av ha rachamim.

„Simeon jim požehnal a jeho matce Marii řekl: Hled! Toto dítě je určeno k pádu i povstání mnohých v Izraeli; má být znamením, jemuž se bude odpírat – a tvou vlastní duši probodne meč!“

K otci Janovi přistoupila prorokyně Anna z Aserova kmene, jenže Marie najednou vidí, že je to stoletá babka Růžena a že na purpurovém polštářku nese meč. Otec Jan ho již zvedá, čepel se blyští v poledním slunci, mává jím jako zdatný rytíř, až nakonec namíří ostří přímo k Mariině hrudi. Budou naříkat nad tím, kterého probodli. Je poledne. Nádvoří žen úplně prázdné, stojí tam jenom svitavská maturantka Marie, všichni ji opustili, dveře ke Svatyni na dvanáct závor zavřené, tam, kde se na obětním stole smál Ježíšek, zůstává jenom krev. Marie je sama. Nevěsta, která je na ocet. Klečí dole na schodech pod Nikanorovou branou, láska jí probodla srdce, kde je její dítě, už může jenom brečet. Marie, probodená jsi mezi ženami...

„Aby vyšlo najevo skryté smýšlení mnoha srdcí,“ dočetl slova evangelia otec Jan a Marii se zdálo, že se pak podíval přímo na ni. Za třicet let bude Panna Maria objímat mrtvolu, a ona by teď nejradši objímala živého a rozčuchaného geologa Tomáše.

NA KŘÍŽI

Paní Růžena už poslala Kristýnu domů. Stmívá se, červánky už dohasly a pacientku s bolavým srdcem čeká dlouhá noc. V nemocničním pokoji se ještě trochu svítí, sakury se dávno ztratily v počínající temnotě, ale kříž kousek nad její hlavou doslova září. Snad se to od železného korpusu odráží lampy z chodby, anebo se to smrtelně nemocné jenom zdá. Třeba blouzní.

Ano, je to sen. Devadesát let čekala na tuto chvíli. Sestřičky a doktoři kolem ní běhají, zkoušejí všemožná vyšetření, avšak k čemu to všechno? Každý den mnohokrát prosila Pannu Marii, aby za ni hříšnou prosila v hodinu smrti. A teď to přišlo. Možná ten pokoj, plný přístrojů, monitorů a drátů, je spíš místnost, kde čekají hosté, až je zámecký pán přijme, snad audienční pokoj, kde si zatím mohou zapálit a v zrcadle překontrolovat límeček.

Před deseti lety se ještě s manželem modlila za hodinu smrti. Když vylezli po pěšině k poutní kapli Panny Marie Pomocné v Bildeichenwaldu, nejdřív se na lavičce dlouho vydýchávali, až potom Josef navrhl, aby se modlili za hodinu smrti. Že přijímají takový čas a podobu smrti, jak si jen Bůh přeje. No, Josef pak do roka umřel. Asi tušil, nakolik toto přijetí Boží vůle potřeboval. Vůbec nevzdoroval. Prostě umřel.

Růžena leží v posteli, připoutaná, jako ke kříži nebo k podlaze Archy Noemovy, se kterou odpluje na druhý břeh oceánu. Cítí se smířená, v míru se všemi, které v tom dlouhém životě potkala. Již dávno odpustila druhým i sama sobě. A už se nedívá na kříž, ale z kříže. Sama přece nic nepotřebuje. Ale až umře, nechá tady svou rodinu, celou tu nešťastnou farnost pobloudilých Svitaváků, je tady tolik práce, a ona už musí jít.

A jak tam visí, na Golgotě s bolavým srdcem, vidí dole pod sebou klopytat brečící Marii. Nikoli, to není vznešená Matka Páně, je to jen ta potřeštěná gymplačka, co chodí do kostela v kostýmku a někdy i v černých punčochách. Růžena by jí chtěla tolik toho říct, ale nemůže. O tom, že se láska musí nechat probodnout, potom se slisuje, dokud nevykvasí do chutného vína. Nebul, děvenko, však já jsem se kvůli chlapům taky dost natrápila.

Stín kříže padne také na toho Mariina kluka, Tomáše. Aha, rozhlíží se tady spíš jako reportér, ještě mu nedošlo, že na tom kopci se odehrává celá historie, i s těma jeho amfiporama. Ty ještě, holenu, nevíš, do kolika kopců se budete s Marií vytahovat. Máš ještě ten růženec, co jsem ti dala? Tak se ho radši pořádně modli, ty tróbo, než tě ty kameny a buddhové přejdou! Já se ti dívím,

že ses z toho ještě nezbláznil.

Otec Jan se drží od kříže co nejdál. Skrývá se v zástupu čumilů. Růžena ještě z posledních sil zachrčí jeho jméno. Přistoupí jako vyvolaný prvňák a dívá se k ní nahoru. Z krvavé rány jí začaly padat kulaté krupičky, je to její krev, zaschlá jako jantar, otec Jan vytvořil ze svých dlaní miskou a všechny ty kapičky sbírá, ani jedna mu nepadne. Až se bude zítra ráno, smutný a skleslý, modlit svůj těžký růženec, zjistí, že každá kulička vypadla z otevřené rány.

Dokonáno jest.

KDO SEJÍ V SLZÁCH

„Bratři a sestry, už vám někdo probodl srdce?“ zeptal se otec Jan od kamenného stolečku, zvaného ambon. Samozřejmě, že celý kostel mlčel. Ani Marie neměla ráda tyhle dotěrné otázky. A k tomu dneska už chtěla mít celou bohoslužbu rychle za sebou. Ale bohužel ještě musela vydržet dlouhé řečnické cvičení svého faráře.

„Dnes potkáváme Pannu Marii u spravedlivého starce Simeona. Slyšeli jsme proroctví o tom, že Mariino dítě bude světlem pro osvětlení pohanů. Ale vzápětí Simeon řekl i ta varovná slova o probodené duši, o jejím probodeném srdci. Tento text jsme už v kostele slyšeli mnohokrát, připomínáme si ho na Hromnice, ale víme, co se jím myslí? Co to znamená mít probodenou duši?“

Marie si vzpomněla, že něco o probodávání říkala včera paní Růžena. Hernajs, co s tím tady všichni mají? To si má jít sehnat meč? Jo, ta babka povídala, že se mají s Tomášem probodnout zároveň nebo co. Jo, že je to jako cesta k pořádný lásce, jo, tak to bylo. Že si mají, ona a Tomáš, vzájemně probodnout srdce. Tak tohle je na psychinu!

„Myslím, že ti starší z vás si vzpomenou na obrázek Panny Marie Sedmibolestné. Jak sedí pod křížem a má v srdci zaraženo sedm mečů. Tady vidíme velikou moudrost našich předků: ukázali nám, co je to probodené srdce. Ukázali nám, že čím víc kdo miluje, tím víc musí prožívat bolest. Panna Maria byla přece bez hříchu, a o to víc ji musel hřích zraňovat. Rozumíte tomu? Možná jako Ježíšova maminka prožívala bolest ukřižování ve srovnatelné intenzitě, jenže ne fyzicky, ale v srdci – viděla umírat svého syna a vnitřně se k jeho oběti přidala...“

Když Marie zaslechla větu o lásce, najednou sebou cukla. Doufala, že si toho Katka vedle ní nevšimla. Marie se totiž bála, že by kazatel mohl mít pravdu. Koneckonců, už teď je kvůli Tomášovi pěkně na nervy. Kdoví, jestli vůbec usne – vždyť se sejdou už zítra ráno! A co když to bude nešťastná láska? Nebyla to blbost, když ho začala líbat? Jo, pěkná blbost!

„Kudy vedou všechny lásky? Při četbě dnešního evangelia je přece odpověď jasná. Všechny lásky vedou tím probodeným srdcem... To je ta noc, při které umírají egyptští prvorození. Musíme prolít trochu krve v té noci, aby láska přetrvala. Musíme projít Rudým mořem. Láska se živí obětí. Ale taky to můžeme, bratři a sestry, říci jinak – nemusíme říkat „obět“, je to prostě dar. Můžeme dát něco svého, něco ze sebe, nebo taky sami sebe, jako Ježíš nebo Panna Maria.“

Bylo by krásné, kdyby se mohla obětovat za Tomáše. Ano, to by byla krásná láska. Marie by si moc přála, aby z té nešťastné pusy vykvetla taková ohromná láska, při které by se jeden za druhého dokázali obětovat. Málem se viděla jako ta, co svou gigantickou obětí Tomáše vysvobodí – ukáže mu Boha, změní mu život. A nakonec ten světlovlasý kluk pochopí, co všechno vzala na sebe, jenom kvůli němu, a padne v úžasu před tou láskou.

„Všechny lásky končí na kříži. Bylo by naivní se domnívat, že třeba manželé budou k sobě pořád tak ohleduplní jako ve svatební den. To prostě nejde. V každé lásce přijdou chvíle, kdy se brečí. To je to Mariino probodené srdce. Jsou to hrozné zkoušky. Pochybnosti. Myšlenky na rozvod. Konec lásky. Prostě temnota. Například kněz si myslí, že ztratil víru v Boha. Manželé zase nevěří ve svůj vztah. Tím je prostě potřeba projít.“

Tohle si Marie nepředstavovala. No, Tomáš není věřící. To je dost možné, že si vůbec nebudou rozumět. A třeba bude hnedka chtít sex, to kluci chtějí. Marie opustila představy o krásné lásce, už už se viděla znásilněná někde v trávě. Jo, ona se mu klidně daruje, ale co když on ji zase pak odhodí? Polila ji vlna hrůzy. Před chvílí si něco začala s klukem, je to nádherné, ale možná tím

začalo její peklo.

„Kdo sejí v slzách, žnoucí budou s jásotem!“ citoval otec Jan jeden ze starozákonních žalmů a Marii se zdálo, že se zase podíval přímo na ni.

„Probodným srdcem láska nekončí. Z té otevřené rány poplyne spousta obdarování. I když se trápíme, i když neznáme směr a nic se v našem životě nelepší, musíme se držet víry, že Bůh promění naše zranění v oslavené rány velikonoční neděle. A tak pohleďme na Pannu Marii, která ani pod křížem neztratila důvěru v Boží všemohoucnost, v Boží lásku.“

ROZHOVOR

Tak vy jste ta slavná herečka? Rosamunda H.? Tady jste jenom obyčejná Róza Hejduková, tady si na nic nehrajeme, tady jsme si totiž všichni rovni... Slaná herečka Rosamunda H., to se povedlo! Víte, že jsem viděl tu vaši Rozbitou vázu nebo jak se to jmenovalo? Slušnej film, to se musí nechat, jo. Pěkně jste se tam producírovala nahatá, jen co je pravda. Jenomže, dámo, v našich filmech se dávno ukazují skutečné ženy, ženy pracující, rolnice, ženy v továrnách, ne, takové ty dekadentní vyžilé měšťácké typy žen s cigaretou, rozumíte? Vy jste asi zřejmě nepochopila, o co tady v naší nové vlasti skutečně jde? Měla jste šanci očistit své jméno, zapojit se do budování našeho společného domova, ale vy jste zatím stačila navázat spojení se západními agenty, vy jste začala všechno, co tady s námahou vytváříme, zase bourat! Tak mluvte, kdo je ta vaše spojka? A kdo vás měl za hranicema čekat? Helehele, budeš mluvit, děvko, my vo tobě víme všechno! My víme moc dobře, že ti slíbili, že budeš hrát ty svoje role v Hollywoodu. Co? To se ti zachtělo, zase pěkně mezi buržoazií? Rozumíš? Holka, holka, ty budeš viset! Cheche, ty seš ta slavná herečka? Já jsem se tam na tebe díval, nechápu, co na tobě ty fašisti mohli vidět. Prostě taková coura. Ani nemáš pořádný prsa... A teď, víš vůbec, jak vypadáš? Viděla ses v zrcadle, ty kozo Rózo? Dyť ty snad ani nevíš, jak strašně smrdíš! Fuj, kdo to má čuchat? To ses mohla před naším rozhovorem aspoň trochu umejt, co? No to se povedla, slavná herečka, co chlastala s Hitlerem, a smrdí tady jak prase. Tak tady to všechno máme, primadono, to bylo keců a oslav, a nakonec naše hvězdička smrdí, cheche. Víš, já dycky říkal, že na každého jednou dojde... No a tady v tý zemi teď bude pořádek, vy prasata si už tady nebudete vejskat. Rozumíš? Nebudete nám tady smrdět... Hele, koukej, jak tě maj všichni rádi, vidíš? Tady to je ta petice přímo vod vás z Armádního divadla, vidíš? Je tam dvacet podpisů a všichni chtěj trest smrti. Holka, holka, ty budeš viset! Pracující lid chce spravedlnost, vono se jim nelíbí, když nad nima pořád někdo vohrnuje nos, a přitom z něho táhne ten fašistickej odér. Jojo, vona se to nevyplácí, dělat ze sebe něco nóbl... Tak ty ses proti všem dělníkům sčuchla s americkou výzvědnou službou, jo? Chtěli po tobě nějaký informace, co? No jo, tys byla coura vždycky, že jo? Jednou Goebbels, teďka zas Amerika. Hlavně, že se budeš mít dobře, co? Ale my už se postaráme, neboj, ty se rozhodně dobře mít nebudeš! Rozumíš? A nemysli si, že to budeš mít lehký jako ten tvůj kripl Goebbels, ty to nebudeš mít rychlý, vo to se už postaráme, dámo. Všichni, co tě znaj z kina, uviděj, co seš zač. Víš ty vůbec, co seš zač? Zrádce, vlastizrádce, a jenom kvůli prachům... Co koukáš? No to sis všecko měla rozmyslet daleko dřív! A neutíkat za kopečky! My jsme stejně vo tobě dávno věděli... Hele, já ti něco řeknu, Rózo: my jsme tam na čáře na tebe čekali. My jsme věděli, že tam budeš. A ty sis myslela, že si hezky utečeš za oceán a že tam budeš slavná herečka a hrdinka a že budeš všem vypravovat, jaks trpěla... Cheche. Co tak koukáš? Jo, ty bulíš? Ty bulíku, teď řveš, teď tady bulíš, to je dobrý. A s Goebblem jsi taky bulila, když jste si povídali vo lágrech? Vo těch, co tam nechal zařvat? Ne? Tenkrát měla bulit! Nás se ale bát nemusíš, Rózo. Fakt! My jsme novej stát. Teďka je jiná doba. My tě nemusíme voběsit, když nebudem chtít. Když nám pomůžeš. My umíme bejt velkorysý. Vono stačí jen projevít malinko toho uznání, jo. Rozumíš? Hele, co je? Jo, ty chceš na hajzlík? Jo, žádněj problem, my jsme tady jenom lidi, to je jasný, tos měla říct dřív, určitě. To je přirozená potřeba... Jo, a ještě k tomu tvýmu útěku. Tak kdo tě měl čekat za hranicema, tos ještě neřikala. Tak spust'. Byl to ten režisér? Ten Čáp nebo tak něco? Stačí, když kývneš, my tady chápeme, že je to pro tebe těžký. Možná to byl taky tvůj šamstr, co? Tak rozumíš? Zbytečně to tady neprodužuj. Jo? My máme času dost. Pak si můžeš jít čurat, jak dlouho chceš. Ale

nejdřív se musí pracovat, my tady v tý zemi totiž pracujeme! To ty neznáš, co? Ty umíš jenom vokrátat lidi nebo se na někoho pověsit. No, co koukáš? Ty zase bulíš, Rózo? No ne, já jsem myslel, že seš tvrdá germánská ženská. Tak ty seš taková padavka? A navíc smrdíš! Hehele, co mi to tady předvádíš? Co to na mě zkoušíš? Jako že chceš omdlít nebo co? Hehehele, ty herečko, vstávej, neválej se nám tady, s náckama ses už naválela dost! Tak vstávej, nebo ti mám pomoct?

NA FAŘE

Těžký je život na českých a moravských fařách. Za těmi tlustými, barokními zdmi se ještě do noci probouzejí unavené oči duchovních pastýřů. Je potřeba pozvednout těžký breviář, začít den hezky modlitbou, i když je třeba zima a člověk by se rád aspoň jednou pořádně vyspal. Za chvíli už začnou zvonit všechny telefony, přiznou se prvokomunikanti a penitenti, je sice sobota, ale bez ranní mše svaté by se zhroutil chod celého města. Chytit se ucha hrníčku, hodit do sebe první kafe, být milý a hodný na hladového bezdomovce i na pana starostu.

Otce Jana už dávno nebudí maminka. Musí poslouchat to protivné vyzvánění mobilu. Nikdy se neprobudí vedle ženy, navždycky bude jen dlouho koukat do stropu, pak cosí zavolá k Bohu, snad proto, že se mu zdá nadlidské vystrčit nohu z teplých peřin. Jako nadějný gymnazista si užíval ty chvíle, kdy ho maminka potřetí zavolala do kuchyně a on si ještě v pyžamu sedal ke kouřící konvici s kakaem a rychle do sebe ládoval několik buchet. Teď se mu sice na faře daří dobře, laskavé důchodkyně mu podstrojují všim možným, ale v té kuchyňce musí sedět sám.

Když si otec Jan v sobotu ráno ukusoval z rohlíku, myslel na své včerejší kázání. Nepřehnal to s tím probodeným srdcem? Někdy se mu zdálo, že ho k mluvení ponouká jakási síla, nevěděl však zdali dobrá. Vybavila se mu také tvář jedné farnice – seděla v lavici uprostřed. Kázal o srdci, které probodla láska, a ta holka se dívala tak jinak, jako by jí zářily oči. Asi si bude muset na Marii posvítit, to známe. Kdoví, v čem lítá. Farář usrkl kafe a zdálo se mu, že je hořké jako celý jeho život.

Proč se vůbec dal na tuhle dráhu vysluhovatele svátostí? Už stokrát si odpověděl stejně. Po maturitě měl jasno, bude sloužit Ježíši. Nemohlo by ho uspokojit nějaké polovičaté řešení, například sloužit mu jako učitel nebo otec rodiny. Chtěl být s Ježíšem pořád. Mít ho jako hlavní a jediný úkol. Těžko se to mamince vysvětlovalo. Doufala, že si vše rozmyslí, ale požehnání mu přece jen dala. Tenkrát si představoval, že má před sebou pořádné dobrodružství. Že to bude mystika. Kdyby tak věděl, kolik času bude muset strávit u míchačky nebo u papírů...

Sešel do přízemí do malé kaple. Kromě zlatého svatostánku s Nejsvětější Svátostí tu už nebylo skoro nic, jen holé zdi, klekátka a pár židlí. V poslední době sem nechodil tak často. Jen ráno a večer. Sám sebe se ptal, proč ho to k Ježíši už netáhne, proč si radši sedne nahoře do křesla a začte se do napínavé detektivky. Modlil se tak jako dřív, jak mu ukládala kněžská povinnost. Také se zavázal alespoň k pěti desátkům růžence denně, a zatím je odříkat dokázal. Ale bylo to jenom odříkávání.

Kdysi tuto místnost záměrně ponechal strohou. Kristus, to stačí. Postupně mu zde však něco začalo chybět. Prázdnota kaple na něho tíživě dopadala. Už nechráněný prostor, kde může trávit svůj nejvzácnější čas na kolenou před Přítelem, ale vězení, ve kterém je zazděný s někým, kdo ho už přestal zajímat. Nebo spíš, kdo se přestal zajímat o něho. Je vůbec možné, že by v té pozlacené skříňce přebýval Král vesmíru? Nebo aspoň ten uzdravující Ježíš, co chodil po Galileji? Otec Jan tu klečí s růžencem, vykonává vše, k čemu se zavázal, jen neví, jestli se sem dovleče také zítra či pozítří, otáčet dřevěnými kuličkami je někdy námaha jako v kamenolomu.

Doma se modlívali růženec pravidelně v neděli. Vrátili se z procházky a potom seděli v obývacím pokoji i s babičkou a trvalo jim hodinu, než společně prorozjívali všech pět slavných tajemství. Babička totiž vyžadovala, aby se také zpívalo, a tak se z jejich baráčku ozývalo do ulice několikrát lurdské Ave. Když byli tři kluci ještě malí, snažili se z této nemilé povinnosti vyzout, ba stávalo se, že utekli, ale od určitého věku usedali k této modlitbě čím dál radši. Jen tak sedět, neklábosit o hloupostech, jen se soustředit na rytmus opakování, plout na vlnách růžence, nechat se

unášet spolu s církví obecnou, být vlastně až zde doma, v modlitbě, která jejich dům spojila se všemi lidmi dobré vůle.

Teď je však svitavský farář jako odříznutá ratolest. Někde daleko se za něho staří rodiče modlí své růžence, navzdory tomu jejich syn dokáže už jen dřepět před Bohem zakletým do kusu oplatky a prosit o světlo, či jenom o krapet síly, aby si z něho mohli ukrajuvat ti, kteří se sem na faru už za pár minut přičítají. Aby jim vůbec něco mohl dát, ačkoli Bůh nic nedal jemu. Těžký je život na českých a moravských farách. Za těmi smutnými zdmi se volá po lásce.

SVITAVY

Nebud'te jako boskovický Skořepa, pro něhož jsou Svitavy jen a jen potrhaná a nudná ves, kam by se nevypravil ani za milion, raději vyskočte z vlaku a s otevřenou duší poděkujte všem svatým, že vám bylo dáno vystoupit právě tady. Svitavy vás hned popadnou za rukáv a povedou svými uličkami, jako byste byli prezidentský host. Jestli se vám zachtělo ticha rozjímání, zůstaňte hned za nádražím, protože právě tam se mezi starými německými hroby otvírá chrám svatého Jiljí, za jehož dobráckou lodí odpočívají dávní redemptoristé a věkovité sestřičky svatého Vincenta. Sedněte si k těm hrobům a zírejte na Vzkříšeného. Toto je hřbitov, na kterém začíná život. Nebo si pospěšte na chodník dlouhého náměstí, hledejte na stěnách obrazy a sochy svatých, než vás na samém konci pod mariánským sloupem oslní světlost Bílého kostela. Račte vstoupit a ohnout kolena před dvěma srdci, jež milovala až do krajnosti.

A jestli půjdete od druhého svitavského chrámu pořád dál, nelekejte se sovětského vojáka ani nahotinké sochy Míru, přescočte mezi paláce sudetských továrníků, aby k vám mohla promluvit ta paní, kterou postavili pod buky se šedou kůrou, socha Mateřské lásky, Panna Maria nekřesťanská, ale lidská, spočívající na nejpevnější skandinávské žule. Kávu vám uvaří opodál a parkem se rozezní hudba, na kterou tančil slovutný nacist Oscar Schindler. Myslím, že nepůjdete do pískovny ani ke studánce, u níž se při cestě do Říma zastavila svatá Brigita, nýbrž setrváte ve městě a budete se toulat vilovou čtvrtí. Třetí svitavský svatostánek se připlétl do cestě nemocnici, ale zdá se, že se lůžka nemocných a lavice kajících snášejí pozoruhodně dobře. Leckterý astmatik počítal zpod své infuze kavky na střeše Červeného kostela, zasvěcenému patronu umírajících, svatému Josefu. Nechme ještě geologa Tomáše před Červenou knihovnou, nahlížejme do plicní ambulance doktorky Čákové, on stejně nic neví o zrušeném klášteře a o malém Unzeitigovi, který zde našel cestu ke kněžství.

Duše měst se rodí z oltární oběti. A toto město je obehnáno hradbami domečků, přilepených jeden k druhému, příkrčených jak ve Zlaté uličce, a z nich kdysi brzo ráno vyráželi do továren textilní dělníci, jen třikrát v roce pak přijali Tělo Páně, a duše Svitav najednou povyrostla. Jakmile na Bílý kostel pověsili vlajky Hitlerovy říše, nestačili už polykat hostie a oběť mše svaté korunovali kázáním o životním prostoru všech Němců. Ti, kteří se nastěhovali do těch domečků po nich, už neslyšeli pláč máje roku 1945, neznali jména mužů, žen a dětí, kteří si vzali život, než aby vlezli do připravených vlaků. Potom už k oltáři s bílým ubrusem přistupovaly skoro jen babičky, chodilo se na schůze a bořilo, omítky domů padaly a padalo také nebe, kdysi tak bohaté a plné. Když přišel do Svitav otec Jan, otevřel Mariino Neposkvrněné Srdce jako dvířka svatostánku a vložil do něho město se vším všudy, všechny ty hroby a kosti v nich, německé duše a české duše, duše hříšné i svaté, uzamkl minulost, přítomnost a budoucnost do této průzračné hlubiny, a kdo teď řekne slovo „Svitavy“, řekne tím zároveň „Maria“.

V tom krásném městě se toho jitra sešli dva krásní lidé. Marie a Tomáš na sobě mohli oči nechat. V teplém a vroucím jaru k sobě přišli jako dva poutníci, aby společně vystavili sami sebe slunci a jeden druhému.

„Ahoj,“ řekla s lítostí, protože by ho nejraději hned políbila. První, co spatřil, byly její nohy. Odkrývaly se před ním v naprosté důvěře, tak útlé a světlé, jemné, že by je poškrábalo i škaredé slovo. Mariiny kraťasy s opaskem sahaly sotva do půli stehů. Přes černé tričko přehodila jarní bundu (šla sem pěšky a u domu ještě cítila zbytky chladu, proto jí hnědá látka dosud halila ramena).

Ted' se již alespoň rozeplula a před Tomášem se v tričku rýsovala protáhlá štěrbina ve tvaru písmene V. U pasu se jí houpala poutnická brašna, a ona se na něho smála jako roztomilý čertík, dychtivá a zlobivá, plná očekávání a potměšilé radosti.

„Ahoj,“ řekl úzkostlivě, protože se bál, že se dnes pokazí vše krásné ze včerejška. Okamžitě si všimla, jak si ji prohlíží od hlavy k patě. Na sobotní výlet se vypravil pouze nalahko. Navlékl se do tenkého modrého trička, chlupaté nohy mu vylézaly ze světlých kalhot, takže se zdálo, že si jenom vyběhl z paneláku a že ho nečeká chození v lesích za městem. Doma se patrně učesal a jeho urovanané žlutohnědé vlasy se nehodily ke sportovnímu odění. Už se nemohla dočkat, až zafouká vítr a udělá mu na hlavě opět divokou džungli. Nedokázala se zbavit dojmu, že v batohu na zádech nese geologické kladívko, ale bála se ho zeptat. Ostatně, účastnit se přírodovědné expedice právě s ním by vůbec nebylo špatné...

Svitavy patřily Marii a Tomášovi.

SKRYTÁ LÁSKA

„Vyprávěj mi něco o tom svém filmu,“ ozvalo se odkudsi z kouta.

Rosamunde H. už byla opravdu jen špinavá Róza. Když se probrala ze svých nemocí, musela pořád jen brečet. A dnes má všude kolem sebe jen tmu, nic nevnímá.

Ale Petra byla neoblomná. Posunula si umolované brýle a znovu prosila. Jestliže tu spolu sedí den za dnem v cele, s dírou v zemi místo záchoda, tak ať se vzájemně poučí. Proč by jí Róza nemohla převyprávět svou nejslavnější roli?

Ten stín, který kdysi býval uctívaným člověkem, si sedl do druhého kouta. A skrze clonu zalepených vlasů začal mluvit o světě tam venku, o světě za mřížemi, o světě, kde se mohou ženy a muži rozhodovat.

Rosamundě se její tehdejší role zdála nemožná. Tajemná dívka s amforou, taková blbost! Daleko víc rozuměla doktoru Kramerovi. Film se jí promítal jeho očima. Sledovala ho, jak cosi vyhlíží ve vlnách moře. Proč vůbec stál na útesu? Co tam hledal? Proč každý den vycházel z hotelu a hleděl do té nesmírné dálky? Choval se jako blázen, čekal, že mu odtamtud připluje loď, že konečně objeví lásku. Pro Rózu nikdy žádná loď nepřipluje. Ani pro Petru. Nikdo je nebude postrádat. Toto vězení je poslední místo na světě. Nikdy neuslyší hukot mořských vln a nespátří lásku, která pro ně vyloví ztracenou amforu.

Doktor Kramer měl zkrátka štěstí. Jenom slepil rozbitou nádobu, postavil si ji do mnichovské kanceláře a dál dělal to, co vždycky – zoufalou práci zoufalého psychiatra. Jenom ve filmu se objevují odhodlaní služebníci lásky, trpěliví a blázniví, kteří s milovanými dýchají incognito stejný vzduch, byť by se kvůli nim měli vydávat za pacienta. Nelitují času, nechávají si vyrýt vrásku za vráskou, jen když je neopustí vidina šťastné náruče. Třeba by za svou lásku i dýchaly, jen kdyby jí tím pomohly.

Proč ale lovkyně amfor tak dlouho čekala? Róze to nešlo do hlavy. Pamatovala si dlouhé hodiny v maskárně, snažili se ji udělat nemocnou a bílou, teď by jim to žádnou práci nedalo. Vždyť ta žena v sanatoriu téměř sama zešílela! Mohla se Kramerovi prozradit daleko dřív! Někdejší herečka mávla rukou: to bylo jen napětí pro diváky, takové gesto, aby film trval co nejdéle a aby se slavná hvězda mohla ukázat v jiném, nečekaném kostýmu. Haha, jak laciné. Ta dívka z mořské pěny by musela být skutečně mimo...

Uběhla nejméně hodina vzpomínek. Byla tma, bylo ticho. Pak se z opačného rohu cely rozeznělo škytání. Petra plakala. Róza si pomyslela cosi o nešťastných láskách, to se však na zdi vztyčil Petřin stín a ubohá vězenkyně uslyšela na tomto ponurém místě chvalozpěv na lásku, první, který kdy slyšela ve svém životě.

Petra vzala Rózu za ramena a cloumala s ní.

„Ty to fakt nechápeš? Rózo, tys pořád říkala, že ty tvoje filmy stály za starou belu, jenomže tenhle tvůj příběh, to je opravdický evangelium!“

Věděla, že ta dáma v brýlích je učitelka náboženství, odsouzená za spolupráci s agenty

Vatikánu. Ale že je taková náboženská fanatička, to si nemyslela...

„Ty to fakt nechápeš, Rozárko? Víš, dobří umělci nechají Boha, aby jim vložil do díla víc, než oni sami tuší. Příběh doktora Kramera a tý divný ženský, to jsou celý dějiny lidstva! Jak Boží láska hledala člověka!“

„Co blázníš, to je jenom takovej cajdák... červená knihovna...“

„To nevadí. Proč by v tom nemohlo být něco víc? Kramer hledal lásku, stál na břehu moře. Ty ani nevíš, kolik církevních Otců přirovnávalo Boha k moři! Hledal na správném místě. Vedlo ho jenom tušení, ale určitě ho malinko vedl taky Boží Duch.“

„Ty chceš říct, Petruno, že jsem já - jako ta nahatice – byla Bůh? To je dost přehnaný!“

„Muž nejdřív hledá lásku v ženě. Ze začátku neví, že může dostat mnohem víc. To volání od Boha se vždycky musí za něco zachytit, tady to bylo její tělo. Kramer se díky tomu probudil, už nebyl ten suchar. Dokonce slepil tu rozbitou amforu, najednou ho něco zajímalo. Ta dívka pro něj byla něco jako záblesk, dotek věčnosti. Kdo se jednou napije z toho pramene, už nebude chtít jinou vodu.“

„My jsme se asi opravdu z toho vězení zbláznily. To brzo. Ještě nás čeká patnáct let.“

„Ty to fakt nechápeš? Ona ho opravdu milovala. Čekala tam na něho. Jen se mu na okamžik odhalila, ale ještě ji nemohl mít celou. Láska dokáže čekat, ona vydrží, nic ji nezlomí. A bylo na něm, aby si z těch střípků složil celou pravdu. Kdyby se mu dala už teď, považoval by ji za svou kořist. O tom je celá Bible a třeba i Šalamounova píseň. Jenom láska má odvahu sestoupit za milovaným i do té nejstrašnější temnoty.“

„A kdo sem sestoupí za náma?“

„Když jsem učila děti náboženství, nejdůležitější nebylo naučit je otčenáš a vyznání víry. Všichni chodí do kostela jako spořádaný katolíci, ale je to stejný, jako když chodil ten doktor na vizitu. Pořád stejný, dokolečka, nuda. A přitom tam každý den na něho čekala láska. Myslel na ni každý den, strašně mu chyběla, ale když byl vedle ní, tak ji nepoznal. I ten princ z Popelky byl šikovnější. Ježíš si pro nás obléká ty nejobyčejnější šaty. Skrývá se, aby nám ponechal svobodu.“

„No, zrovna teď si moc svobodná nepřipadám...“

„Rozárko, neboj se, to všechno, cos hrála v tom filmu, je pravda. Láska si nás najde i v týhle díře, i když je to tady asi horší než sanatorium doktora Kramera. On si nás najde...“

„Kdo?“

„Přece Ježíš,“ prohlásila katechetka umíněně. „My jsme dvě rozbitý amfory.“

Špinavá a páchnoucí Róza si položila hlavu na kolena. Ještě víc ucítila nikdy nevyprané věžeňské tepláky, chtělo se jí zas brečet, tak ráda by tomu všemu věřila, kdyby to tak byla pravda, co všechno jí Goebbels napovídal o krásné budoucnosti, a teď zrovna dřepí v malinké cele, někdo zase vypravuje o lásce, tak ráda by tomu všemu věřila, ale už ne, díky, už má dost, už žádné nesmírné naděje a věčné ideály.

„Pomodlíme se růženec,“ oznámila učitelka, aniž by ji zajímalo, zda Róza bude souhlasit.

POVINNOST KNĚZE

Ještě nedokončil poslední desátek, a už někdo zvonil. Otec Jan musel vstát. Ve dveřích na něho čekala postarší žena, jedna z těch dobrých duší, které ho zásobovaly jídlem a péčí.

„Už víte o těch komunistech?“ Řekla to takovým tónem, jako by se jednalo o nejdůležitější věc na světě. Jako by bylo jeho povinností to vědět.

„Stačilo, že mají každý rok na náměstí ty svoje prvomájové dechovky, teď se ještě chtěj pustit do nás,“ pokračovala farnice. Byla viditelně rozčilená, ale kněz věděl, že to tak trochu patří k jejímu životnímu stylu. Snažil se být pozorný a nedat najevo únavu.

„Viděl jste tu vývěsku na náměstí? Kardinál Duka je tam přejmenovanej na Dukáta, že jako chce od státu jenom prachy...“

Otec Jan tu vývěsku na náměstí přece jenom znal. Nepatřila však komunistům, ale jednomu

rozhořčenému pánovi, který tam někdy i docela vtipnou koláží dával průchod svým pocitům.

„Oni se rozhodli, že budou protestovat proti navrácení církevního majetku. Že to církev jenom ukradla. A příští měsíc budou tady řvát před farou... To si zkusíte, pane faráři!“

Skutečně se trochu lekl. A potom ještě víc toho, že jsou mu celé restituce ukradené. Opravy kostela ho beztak už stály spoustu sil, všichni věděli, jak se z nich zhroutil, a musel na tři měsíce odjet do hor. Víc než na pozemcích mu záleželo na duši, teď zrovna ale především na své vlastní.

„To si nesmíme nechat líbit! Víte co, zorganizujte procesí s mariánskou sochou, celá farnost bude zpívat v průvodu a ty komunisty přehluší... Když je nezavřeli všechny hned po revoluci, tak se musíme bránit jinak!“

Štíhlá žena v tu chvíli připomínala odvážnou husitku.

„Ne,“ musel odpovědět otec Jan.

„Cože?“ vyhrkla horlivá křesťanka. „To si děláte srandu? To je přece vaše povinnost kněze – duchovní boj! Když proti nim nevystoupíte, rozlezou se úplně všude. Církev si přece musí stát za svou pravdou...“

Skočil jí do řeči.

„To je přesně, co chtěj. Vyprovokovat nás. To vám nestačí, že tady pochodují i neonacisti? Jak by byli rádi, kdybysme začali s tím vaším duchovním bojem!“

Pozvedl růženec.

„Známe ale účinnější zbraně. Právě dokončuju poslední desátek. Pomodlíme se ho společně, třeba nám Panna Maria ukáže řešení. Pak vás vezmu autem na ranní...“

Zbožná žena se otočila na patách.

„Já už jsem si svou povinnost odmodlila. Spánembohem!“

Otec Jan se vrátil do kaple. Dal si hlavu do dlaní a snažil se myslet na páté tajemství radostného růžence. Panna Maria a spravedlivý Josef celé tři dny hledali Ježíše v Jeruzalémě. Otec Jan ho hledá už deset let. Ranní roztržka mu asi už pokazí celý den. Až bude kázat, poznají na něm, jak je rozčilený. Na komunisty, nebo na tu příčinlivou paní? Na koho má být rozčilený? Snad nejvíc na samotného Ježíše – že ho v tom nechal. Že mu nedal ani zbla svého Ducha. Poslal ho k těmto lidem, ale oni by nejradši vymítali komunisty, homosexuály a zednáře. Kdyby dokázal ze svého nitra vymést zoufalství, kdyby pod tím vším haraburdím našel světýlko víry, určitě by věděl, s kým nebo s čím se dát do boje. Ale teď je generál Svitav bezradný. Strachuje se, že by v tom bojování jen obvazoval svoje mindráky. Tak radši nedělá nic. Slouží mše, zpovídá, křtí, oddává a pohřbívá, ale nevsadil by ani korunu na to, zdali je přesně tam, kde ho Bůh chce.

Plní jen povinnost kněze.

VYPRAVUJ MI NĚCO O AMFIPOŘE

„Vypravuj mi něco o amfipoře,“ poprosila ho Marie. Seděli v písku na břehu rybníka Rosničky, nad hlavami je střežila prastará vrba jíva. Kdysi se tady těžilo, dnes spočívají vedle sebe na pláži, voda je na jaře ještě průzračná a její hladina odráží teplá pohlazení paprsků.

„Tebe zajímá ten kámen?“

„Zajímá...“

„Ale ta amfipora vlastně vůbec není zajímavá. Akorát jsem z ní byl zrovna nadšenej, že jsem ji našel...“

„Přece mi to nebudeš zatajovat...“

„No dobře, ale není to nic pro holky.“

„No dovol!“

Tomášovi nezbývalo než vypravovat o amfipoře. Marie před ním vystavovala své krásné nohy, bořila je do písku, bundu už dávno schovala do tašky, opírala se nahýma rukama o teplou zem, protahovala se na sluníčku jako kočka. Snad se chtěla odškodnit za všechno maturitní odříkání.

„Tak dobře! Představ si, že sedíme na břehu devonskýho moře. Jsme v tropech, nejsložitější

živočich je ryba, na souš pronikly první lesičky, ale spíš jakýsi keře. Za pár milionů let se srazej dva superkontinenty a z toho budou Krkonoše a Orlický hory. Je tady spousta ostrovů a ostrůvků. A v moři se to hemží všelijakou havětí. Z vápnitých schránek malejch tvorečků se u dna vrší hory vápence. A nahoru zase rostou útesy. Ty útesy jsou vlastně vybudovaný jen a jen z koster živočichů. Jsou to živý kopce. Tak třeba z korálů, anebo ve Křtinským údolí z amfipor. Ona v tom moři žila spousta tvorů, který si vůbec nedovedem představit. Prostě vymřeli a nemáme je s čím srovnat. Asi znáš trilobity. Ale pak třeba podivný malý dravci konodonti. Nebo ty první obratlovci, z těch jsme se asi vyvinuli i my, neměli žádný čelisti.“

Marie ho nepřestala sledovat. U toho bílého moře odpočívali úplně sami, jen oni dva. Měli celý devon jen sami pro sebe. Všechno to tropické slunce. Vodu plnou života. A mají jeden druhého. Tomáš měl úžasnou schopnost přenést ji kamkoli, třeba i mimo tento svět. Stačilo jen přimhouřit oči.

„Co jsou to amfipory, to se zatím neví. Jistý je, že tvořily část těch útesů. Budovaly si takový bochánky, až několik metrů velký. Kdyby se rozřízly, bylo by uvnitř hodně vrstev a v nich spousta kanálků. A právě v těch dutinách to žilo. Já si je představuju jako takový dlouhý, průhledný červy, nasoukaný do těch chodbiček. Na tom ale vůbec nezáleží. Kdybysme se koupali v tom moři, pořád bysme se měli čemu divit. Možná to všechno vypadá jako nějaký slizouni, ale život si hledá tolik úžasnejch cestiček. To se nám jenom zdá, že jsou hnusný. Jsou to miliony tvarů a podob, tohle by žádněj malíř nevymyslel. A vždycky se pak zastavím a přemejšlím, jak to souvisí s náma.“

„Tak se mezi těma potvorama vykoupej!“ zvolala Marie, a už si stahovala boty. Ohromený Tomáš zíral na její bosé tlapky víc než na kolonii amfipor. Capkala mezi kamínky a v písku po ní zůstávaly srpkovité šlépěje.

„Tak pojď,“ zvala ho. „Přece mě nenecháš napospas prvním obratlovcům!“

Brodili se pobřežím moře. Jako dvě děti ztracené uprostřed divočiny. Kluk a holka, kteří si spolu hrají. Rajská voda, studená nedávnou nocí, jim dávala svěžest. Ve světle paprsků jejich stehna vypadala jako ze zlata. Mezi prsty se jim dral písek, občas stoupli i na nějaký ohlazený kámen, za chvíli byli oni sami celí písčítí a ohlazení.

A potom jejich holé nohy patřily slunci. Natáhli si je podél sebe, nedaleko čáry nekončícího oceánu, záda si opřeli o okraj Gondwany a snili.

„Je to zvláštní, že tady ležím vedle kluka, kterýho jsem před měsícem ještě neznala...“

„A myslíš, že je to špatně?“

„Nevím. Ale je mi dobře.“

„Vždyť jsme v devonu a já jsem jedinej člověk, vedle kterýho tady můžeš ležet. Tak co bys chtěla?“

„A ty z toho chceš pořádně těžit, co? Stejně nemám na výběr...“

„Mně je s tebou taky dobře, tak co?“

„Víc než s amfiporama?“

„Ty rozhodně nemaj tak krásný nohy!“

DVĚ NA TŘICÍTCE

„Co ty dvě na třicítce?“

„Jak to myslíte, soudruhu nadporučíku?“

„No, jestli se vám nezdají nějak divné... Máte povinnost jim věnovat zvýšenou pozornost, jsou to přece agentky nepřátelských sil...“

„Soudruhu nadporučíku, ty dvě se tam pořád jenom modlí a zpívají.“

„No a zakázal jste jim to?“

„Zakázal. Ale modlí se stejně, akorát potichu.“

„Dávejte si pozor hlavně na tu učitelku, jo? Lidi o ní začali tvrdit, že je to nějaká svatá žena, tak pozor. A hlavně ať vám tady neumře, to by pak z ní udělali oběť.“

„Ta učitelka pořád chce, abych jí přinesl Bibli...“

„A přinesl jste ji?“

„Ne, soudruhu nadporučíku, mohla by ten papír použít na motáky.“

„Vondráček, Vondráček! To byla chyba. My jim musíme zaručit ty jejich náboženský práva. Pak si budou pořád na nás stěžovat... Tu Bibli jim přineste. To je jasné. A ještě něco. Není ta učitelka nějak divná? Prý kdysi uzdravila jedno dítě nebo co...“

„Já nevím. Ona tam té herečce někdy něco jako vysvětluje. Jako ji něco učí.“

„No a poslouchal jste to?“

„Ano. Byly to takové náboženské pověry. Vyprávěla něco o vyhnanství v Egyptě a v Babyloně. A že Bůh vyvede svůj národ ze zajetí, až uplyne čtyřicet let...“

„No to je docela zajímavé. Víte, že to může mít politický obsah?“

„Mně to tak nepřišlo.“

„Vám toho tolik nepřišlo! Já od vás potřebuju, abyste si těch dvou ženskejch všimal, hlavně té učitelky, ta je nebezpečná. A všechno mi budete hlásit, rozumíte?“

„Ano, soudruhu nadporučíku.“

„Teď mě poslouvejte. Pozítří sem přijdu a provedu výslech těch dvou ženskejch přímo na cele...“

„Ale to je...“

„Budete mlčet! Tohle je věc zvláštní priority! A když se osvědčíte, tak si buďte jistý, že nepřijdete zkrátka!“

„Ano, soudruhu nadporučíku.“

„Máte vůbec rodinu, chlape? Máte děti?“

„Ne... Dosud jsem při plnění svých služebních povinností na to neměl nějak čas...“

„Tak vidíte. Tak si tu rodinu pořídte. To najednou začnete chápat úplně jiný věci, než co slyšíte na schůzích a na školeních.“

„Promiňte, jaké věci máte na mysli? Myslíte třeba, že si víc uvědomujete, že je potřeba bránit naši vlast před imperialismem?“

„Jo, přesně tohle. Já vám teda něco povím, Vondráček. Mýmu klukovi našli před tejdnem v hlavě nádor, abyste to věděl. Jako vořech. Tak to je ta vaše obrana vlasti před imperialismem!“

„Soudruhu nadporučíku, já nerozumím...“

„Ani nemůžete, Vondráček. Vy nejste táta. Tomu mýmu klukovi je šest a já udělám všechno, co můžu, abych se dočkal ještě vnoučat. I kdybych měl tu divotvornou učitelku vytáhnout z tohodle kriminálu za vlasy! Když uzdravila to dítě v Karlíně, tak musí uzdravit i mého kluka!“

VOLÁNÍ

Primiční mše otce Jana byla, jak má být. V Pohledech se právě opravil kostelíček svatého Víta, kázat přijel z Moravské Třebové sám Petr Šabaka, a všichni si říkali, jak to Janovi v té nové štole sluší. Rozdal obrázky, prosil o modlitbu, a všichni se seřadili do dvojstupu, aby jim udělil novokněžské požehnání. Janovi rodiče vzpomínali, jak si kdysi hrál na faráře, že pod peřinou tajně četl Bibli, a všichni kývali hlavou, ten Honzík byl vždycky takový vážný.

Ten slavný den patřil jenom jemu. Vzhlíželo k němu dokonce i početné nevěřící obyvatelstvo této zapadlé sudetské vesnice, vzešel z Pohledů jako uzrálý plod celé krajiny, vykvetl jako bílá růže na plevelném záhonu, v místě, kde tolik lidí marně hledá práci, kam ani chataři nejezdí opečovávat letní byty a kudy se neprohánějí pelotony cyklistů. A nyní mladík právě z jejich vsi daroval svůj život církvi a její hlavě, Kristu Ježíši.

Teď už je farářem Svitav, pokouší se tu o poslední desátek radostného růžence, modlí se naprázdno jako kafemlýnek a nikdo v něm nepoznává milého mladíka z Pohledů. Vzpomínka na první mši svatou ho dopaluje. Tolik lidí ve farnosti ho nemůže vystát. Někteří už raději jezdí do Litomyšle. Už několikrát odmítl pokřtít dítě, už několikrát odmítl podat svaté přijímání. Už dávno v sobě pohřbil toho sympatického a nadějného novokněze. Dnes vysluhuje svátosti.

Nu a jak to bude s otcem Janem za deset let? Kdo bude sedět s hlavou v dlaních v tomto

pustém vězení se zlatou skříňkou? A vidí zádumčivého muže, podrážděného, ospalé červené oči, ztěžklé váčky pod nimi. Který si odbude všechny povinnosti kněze. Potom se zamkne nahoře v pokoji. Bude číst ty své detektivní romány, odhalovat pachatele. A nic jiného ho už zajímat nebude. Možná se zakousne do čerstvé jitrnice nebo si přinese ze sklepa bílé víno. Duchovní život. S Marií a Ježíšem.

Vedle v kanceláři zazvonil telefon. Došoural se k sluchátku, automaticky uchopil tužku, aby si zatrhl termín zpovědi nebo křtu.

Paní Růžena umírá.

NA TOHLE MÍSTO CHODĚJ MILENCI

„Na tohle místo choděj milenci...“ řekl Tomáš.

„A my jsme jako milenci?“ řekla Marie.

„No a nejsme?“

„No, ty to musíš vědět...“

„Já si myslím, že jsme...“

„A podle čeho si to jako myslíš?“

„Tak prostě spolu jdeme v lese...“

„Aha. A co ještě?“

„Tak milenci se třeba držejí za ruce... Třeba takhle... Vidíš.“

„Aha. A co ještě?“

Vedl ji za ruku lesem, cestami, jež znal jen on. Na mechové stezičce mezi malými smrčky se zastavili a dali si svou druhou hubičku. Za jejich otočenými zády se už zvedaly stěny opuštěného pískovcového lomu. Pod rovnými skalami tiše spočívala nehnutá vodní hladina. Občas to v ní žbluňklo žábou nebo tudy zabzučela vážka. Asi to bylo poprvé v historii, kdy sem Tomáš přišel, a nezajímal se o vzácné koniacké pískovce z konce křídového moře. A docela zapomněl i na lednáčka, kterého tady jednou překvapil, podobně jako kdysi milence, líbající se na protějším břehu na malé lavičce. Dnes ho zajímala jen Marie.

Opravdu ji měl vedle sebe? Je vůbec možné, že ve své dlani ukrývá křehkou ručku Železné bohyně milosrdenství? Té, o které tolik snil? Nejkrásnější ze všech holek? Nesla se vedle něho tak přirozeně a lehce, a přitom ještě před týdnem byla pro něho zcela nedostižná. Co to bylo za zázračnou sílu, která způsobila, že se ona do něho zavěsila, že kráčí vedle něho, že skrze svou kůži může cítit, jak buší její vzácné srdce? Ano, jen zázrak...

Marie je moře. Drží za ruku bytost, která je bohatší než devonský oceán. Plná pokladů. Ta bílá ručička, jako pokrytá hedvábím, protkaná nepatrnými žilkami, pulzující jako pobřeží, hemžící se životem, tak živá, a on by se chtěl dotýkat toho života v ní, zlíbal by celou ruku od prstů až k ramenu, zlíbal by Marii celou, celý by se vykoupal v jejím moři. A ještě větší tajemství mu slibují sněhové nohy, vznešené jako z křišťálu, čiré a průsvitné, a přesto se derou tímhle opuštěným lesem, překračují kořeny, nory jezevců a štíplavá mraveniště. Mohl by ji vzít do náruče a přenášet přes každý výmol. Asi by zahlédl i ona místa, kde se stehna ztrácejí pod látkou kalhot, kde se sbíhají spodní proudy jejího života...

Světlo, prostupující korunami borovic, dopadá na mech a nízkou trávu, dopadá také na Marii a na drobné kopečky jejích řader, život by chtěl růst vzhůru ke slunci a k lásce, tak jako se po dlouhé zimě dobývají ven z příkrovu hlíny všechny rostliny. Tolik by chtěl tomu všemu na světlo pomoci, ale zatím se jen stydlivě dívá Marii do očí, vydrží ten pohled stále déle a déle, až se nakonec od nich už neodtrhne, už je v tom moři až po uši, už z něho nikdy nevybředne. Obklopila ho její vůně, spoutala každou část jeho těla, ještě se pokouší plavat, ale brzo už půjde ke dnu.

Marie je moře. A kdyby Tomáš zavřel oči, nadechoval by se vlhké a sladké páry, stál by na rozeklaném útesu a tam pod ním by se rozevíralo moře růží, z nichž každá právě rozkvetla. Poupě za poupětem otvírá své plátky, a tisíce růžových vůní stoupají k nebi, jako dým ze zlaté kadidelnice, nejsou to modlitby věřících, nýbrž láska, přivaly touhy a něhy, mocné vlny, jež letí z květů do

povětrí a odtud do jeho těla. To moře se vzdouvá a klesá, příliv a odliv, nádech a výdech, růže se nadechují růžemi a vydechují růže, červená rosa padá z nebe, nekonečná obdarování, milostné doteky, to vše vydechuje Marie ústy, to vydechují póry nahé kůže, vrcholky ňader, rosé. A Tomáš to již nestačí vdechovat, tak mnoho, tak mnoho, dusí se v poryvech lásky.

„A jak to s náma teda bude?“ řekla Marie.

„Budem spolu chodit...“ řekl Tomáš.

„Fakt?“

„No, máme se rádi...“

„Ty mě máš rád?“

„Jo. Vlastně od chvíle, kdys přišla tenkrát do čajovny...“

Bylo chvíli ticho. A pak do kuňkání žab pronesl jednu odvážnou větu. Větu, kterou ještě nikdo nikdy nevyšloval zcela střízlivý.

„Miluju tě.“

Kdo podepisuje úvěrovou smlouvu, vždycky si ještě na kalkulačce přepočítá výši pravidelných splátek. Tomáš dosud nevěděl, kolik ho bude láska stát. Že se teď navždy zavázal. Nevěděla to ani ona. A proto chvatně odpověděla.

„Já tě taky miluju.“

A bylo to venku. Svěřili si tajemství, už jsou dva, a na tohle místo přece choděj milenci. Marie se ještě jednou podívala na Tomáše a bylo jí, jako kdyby k ní seskočil z lodě svalnatý námořník, sám Edmond Dantes. Vyznal jí lásku, popadl ji jako chlap, a teď svou přistavní královnou vede divokým hvozdem. Vedle něho se nemusí ničeho bát. A až se jednou někde na trávě zmocní jejího těla, označí si ji svou láskou, víc než tetováním na chlupaté hrudi. Marie se té představy vůbec nebála. Její Tomáš si neuplivoval, nezaklínal se hromy a blesky, nežmoulal dýmku a nepřihýbal si kořalky, on je ušlechtilý mariňák, který se bude plavit jejím srdcem s láskou, úctou a věrností. Marie se přestala bát, že by se mu nelíbila. Rozhodl se pro ni a věřila, že je to slovo muže. Kotva pevně vrostlá do žulového dna oceánu.

Marie zapomněla, že chtěla toho drsného chlapa obrátit na pravou víru. I kdyby napjala všechny síly, stejně by jen musela myslet na světlé chlupy, co mu rostou na nohách a pažích, na písek, který se mu uprostřed pláže usadil na nártu, na jeho zdivočelé vlasy, do nichž mu padají stébla jehličí a odštěpky borové kůry, na oči, modré a dumavé, co se jí dotýkají všude po těle a všude ji hladí, a na mocné námořnické ruce, kdyby ji tak už chtěly obemknout, přitisknout k sobě a mačkat. Ne - růženec, ukrytý hluboko na dně její tašky, se najednou stal obyčejnou cetkou pobožňůstkářek, vedle Marie je kluk, skutečný kluk, vedle Marie je život z masa a kostí, žádné zbožné a cudné sny, vyprošované v lavici Bílého kostela.

A najednou spolu sedí na kládě starého stromu, docela sami s pískovcovým jezírkiem, drží ji za celou ruku. Tak dlouhé líbání.

Marie a Tomáš jsou moře.

SVĚŘ SE MI BEZE STRACHU

„Přijímám tě za svou dceru. Svěř se mi beze strachu a bez úzkosti. Miluj Ježíšovo Srdce taková, jaká jsi, ve své maličkosti, chudobě a hříšnosti. Neztrácej mysl, když opět upadneš. Dávám ti svůj růženec. V něm se všemu naučíš. Zůstávej v pokoji a lásce.“

Panna Maria rozevřela své ruce, dlaně mířily k nebi, jako by ji chtěly vyzdvihnout do oné výše. Překrásná, pravidelná tvář se ještě naposledy rozzářila hnědýma očima a pak se zablýsklo, a Róza zůstala klečet na podlaze pardubického kriminálu.

Uběhlo víc než půl století, jakási paní Růžena očekává smrt, leží pod křížem a baldachýnem přístrojů, myslí na Pannu Marii a stále se pokouší otáčet modlitebními kuličkami. Padesát let se snažila plnit tento příkaz. Netušila, že jí bude dáno spatřit bránu jubilejního roku dva tisíce, že patří dny pontifikátu papeže Benedikta, že se bude vláčet jako babka s nůši kamenů ještě tolik roků...

Leží odevzdaně. Tak mě tady máš, maminko. Snažila jsem se, někdy víc, někdy méně.

Nachodila jsem se až až. Nazlobila jsem se až běda. Dala jsem ti spoustu růženců. Teď už nic nezmůžu, teď už jen říkám, tady mě máš. Od toho večera ti patřím napořád. Vezmi mě za ruku, stejně ti patřím. A doved' mě k Ježíšovi. Já vím, že si mě nenecháš pro sebe. Řekni Ježíšovi, že jsem se aspoň snažila. Aspoň snažila.

Jsem vaše, Ježíši a Maria. Napáchala jsem toho dost a dost. Prosím tady pod křížem za odpuštění. Moc bych chtěla být tam u vás, v nebi. Nerada bych někde trčela. Prosím Tě, Maria, vezmi mě za ruku, jako jsi vzala mého Josefa, vezmi mě k mámě a k tátovi, sama tam nepůjdu, sama bych tam vůbec nedošla, vždyť ty víš, jak to vždycky pořádně vymňouknu!

Paní Růžena už nevidí blikající instrumenty ani bílý strop, někdo nad ni rozprostřel široký modrý plášť, schovala se pod ním jako nevěsta. A překrásná, pravidelná tvář Matky Boží se na ni usmívá a paní Růžena se raduje, že skrze plášť září miliony hvězd, každá z nich se třpytí jako jeden zdrávas posvátného růžence.

„Přijímám tě za svou dceru. Svěř se mi beze strachu a bez úzkosti. Já tě povedu.“

PANÍ RŮŽENA UMÍRÁ

Po ranní mši svaté skočil do auta, pomodlil se, nastartoval a jel. Z fary do kostela nebo z kostela do nemocnice to byl kousek. Už mu dokonce někdo spočítal, že cesta pěšky by trvala stejně dlouho. Ale otec Jan si spočítal, že pro jeho službu je vždycky lepší, když má auto po ruce – stále si s sebou vozí liturgickou ekvipáž, stále mu někdo volá, a on potom musí rychle někam jet. Dnes, v sobotu dopoledne, vede jeho cesta za paní Růženu. Snad poprvé míří on za ní, až do této chvíle ho stařena vyhledávala sama, někdy až příliš často.

Jan patřil k těm kněžím, kteří k lůžkům nemocných chodili rádi. Na svatbách se dokázal jen obtížně připojit ke všeobecnému juchání. Co zatím oslavovat? Mnohem víc se rozjařil při prvním přijímání nebo o vigilii Bílé soboty, když křtil dospělé. A pomazání nemocných, nejlépe s viatikem, uděloval obzvláště rád – lidé najednou viseli na jeho modlitbě a pomoci jako na vlásku, děkovali za olej posvěcený olomouckým arcibiskupem Graubnerem, svaté přijímání polykali pokorně jako Eliáš pokrm, v jehož síle mohl projít obrovskou pouští.

Nelíbilo se mu, když se této svátosti říkalo poslední pomazání. Ani ne proto, že si ji věřící takto spojovali se smrtí, spíše mu vadilo, že přitom zapomínali na první a skutečné pomazání, trvající až na věčnost, na královské pomazání, jehož se dostává Božímu lidu při svátosti křtu. Každý nemocný už byl pomazán na kněze, proroka a krále. A když se dotkl posvátným olejem čela nemocného, bylo to, jako by Ježíš nechal ve svém zasvěceném chrámu vytrysknout očištné vodě.

Růžencová babka Růžena se do Svitav přestěhovala asi před deseti lety. Hned jí bylo všude plno. Na rozdíl od normálních důchodců, kterým stačilo ráno zajít na mši, nakoupit a večer koukat na seriály, tato ženská začala okamžitě organizovat jakési růžencové bratrstvo, najednou musely být poutě i do těch nejodlehlejších kapliček a modlitby k archandělu Michaeli po každé mši svaté. Otec Jan se sám divil, jakým tajemným způsobem to uměla, nikdy totiž neměl pocit, že ho do něčeho tlačí, a když na nějakou bohoslužbu prostě neměl čas, požádala alespoň o dovolení malé pobožnosti s četbou Písma, růžencem a litaniami, kterou si sama vedla.

Někdy když za sebou zavíral dveře zpovědnice, dlouze hleděl na paní Růženu, jak klečí ve třetí lavici a mumlá své zdrávasy. Brzo začal chápat, proč tak často při svátosti smíření slyší takové věty jako: „to mi poradila paní Růžena“, „to mám od Růženy“, „to mi řekla ta stará paní s růžencem“, neboť se jednalo o doporučení téměř vždycky překvapivě moudrá. Zvláštním způsobem se zaměřila na farní mládež, tedy především na dívky. Samy za ní chodily, vypravovaly jí všelijaká trápeníčka, s kluky nebo s rodiči, a ona k tomu přidávala příhody z vlastního života.

Tak třeba holkám, které se styděly za nemravné sny či představy, napsala modlitbu zřeknutí se nečistých myšlenek a přidala, ať na tato pochybení pak dál nemyslí, že přicházejí a odcházejí jako vítr. Zamilovaným naslouchala celé hodiny, dokonce snad bývala první, komu to ubohé holky prozradily. Neodcházely pak s prázdnou, znala rozličné figle, jak určit, jestli je to ten pravý. Kupodivu navlas stejně metody používala i pro určování duchovního povolání: jít tam, kde je větší

svoboda a pokoj. Věděla, jak vyzrát na rodiče, jak se přestat nafukovat, jak vyzrát na depky čtením žalmů, jak odporovat učitelům a co si vzít na sebe k maturitě. Kdo by měl zázračné vidění, pozoroval by před paní Růženou hromadu balvanů, které padaly z každého, kdo k ní přišel. Ano, Růžena dělala za otce Jana spoustu práce.

O této babce se také říkávalo, že se objevuje vždycky, když to člověk nejméně čeká. Kvůli tomu se na ni mnozí zlobili. Sám měl takovou zkušenost. Stál v podloubí před knihkupectvím a pořád civěl na nové vydání erotické detektivky, říkal si, že z tohoto žánru doposud nic nečetl, to může být dobré, proč to nezkusit, je to jen knížka. Jenže v tu ránu před ním stojí baba s hůlkou a povídá něco o svatém Františkovi, že má prý dneska svátek. Řekla jen tohle a šla. Kněz si vzpomněl, že František by se nedotkl ani ležící mince, a už ztratil chuť číst něco, co by mohlo pohrdat darem lidského těla. Kdoví, co by s ním ta detektivka udělala.

Paní Růžena umírá.

„Chvála Kristu! Tak copak, vy marodíte? Tomu nevěřím, vy jste jako řípa!“ pokusil se otec Jan o žoviální tón, jakmile otevřel dveře druhého pokoje lůžkového oddělení jednotky intenzivní péče.

Pacientka ho ale hned zarazila pohledem.

„Já vím, že umřu. Předtím je ale potřeba udělat pořádnou tečku.“

TEČKA ZA ŽIVOTEM

Viděl tam pod křížkem a haldou blikajících přístrojů nemocnou ženu. Kdykoli dřív mu Růžena naháněla strach, s ní přicházely rozličné nároky a požadavky, objevovala se jako živé svědomí celé farnosti. Ale dnes... Tak bezmocná, nepatrná a maličká, pouhý přívěšek na moderní zdravotnické technice. Otec Jan ji poprvé viděl jako malou holčičku, stonající Růženku, ubohý věchýtek, dožadující se něhy a lásky. A otec Jan také poprvé viděl sám sebe jako otce této křehké duchovní dcery, jindy tak rozhodné a pevné. Sklonil se nad ní, aby ji povzbudil.

„Tečku za mým životem by měl vlastně udělat Bůh,“ pokračovala bába v rozumování. „Ale vy byste mu, otče, k tomu mohl trochu pomoci.“

„Zatím se mi nezdá, že byste byla na umření. Vsadím se, že vy ještě s náma budete hezkých pár let...“

„Děkuju, otče, ale jsem si jistá, že opravdu za chvíli umřu. Tak to musím stihnout dát všechno do kupy. Vždyť Ježíš říkal, že neodejdeme, dokud nezaplatíme do posledního halíře...“

„No dobrá, jak si přejete.“

„Než se vám, otče, vyzpovídám, chtěla bych předtím poprosit za odpuštění.“

Pozoroval ji ve zvláštním stavu úžasu. Jako by mu už začalo všechno docházet. Bohužel ale nevěděl co. Jakási tajemná kolečka najednou do sebe zapadla, cosi dostávalo smysl. Otec Jan dospěl k myšlence, že tato prostá venkovská žena se brzy stane klíčem také k tomu, po čem on sám tolik let marně pátrá.

„Nejdřív prosím za odpuštění vás, otče Jene!“

„Proč mě? Copak jste mi nějak ublížila?“

„To se ví. Já jsem vám totiž léta něco tajila. Nebylo to snad pod hříchem, já už jsem to vložila do spousty zpovědí, to už dávno, ale stejně to k vám bylo nefér...“

Tak teď se otec Jan asi dozví, že bába schovává pod postelí kradený předpotopní kalamář nebo že tajně sází ve Sportce. Všechna vyznání jsou stejná. Všechna nejskrývanější lidská tajemství si jsou tak podobná.

„Tak jo, otče. Tak já vám to teda řeknu,“ nadechla se ležící stařena. „Já jsem kdysi byla slavná herečka. Rosamunde H., jestli jste to někdy slyšel...“

Jak by to neslyšel? Kdo by tuhle hvězdu z filmů pro pamětníky neznal? Rozbitou amforu vysílali v televizi snad každý rok.

„Víte, pane faráři, já jsem před válkou vedla dost hroznej život. Vyhlídl si mě sám Goebbels, furt jsem musela bejt na nákejch večírkách, no hrůza. Teď se za to stydím. Však jsem si to musela

vodsedět v Pardubicích. Prej za velezradu, chtěla jsem utýct za hranice. Pustili mě až za deset let, v šedesátým na amnestii, za Novotného.“

Co mu to tady povídá? Že tady před ním leží v polohovacím lůžku od Linetu sexbomba, před kterou padali na kolena nejmocnější mužové Evropy? Že se hvězda první velikosti proměnila v bábrli s igelitkou a vydala se do těchto Svitav?

„Já jsem v tom vězení poznala nějakou Petru, katechetku. Byly jsme spolu rok v jedny cele. Ta mě naučila všechno, znova jsem se začala modlit, hlavně růženec. Taky mi vysvětlila, že mám všem odpustit, co mi udělali. Ta Petruna mě vlastně postavila znovu na nohy. A měla nějaký dar Duchu svatého, uzdravila tam dítě jednoho dozorce. Teprve když měla zápal plic, tak jsem si všimla, že měla takovou ránu v boku, jako měl Kristus Pán. No, umřela natotata, na ten zápal plic...“

Takže idol lásky s růžencem? Kočka, která šla z náruče do náruče, a pak se modlí na cele s jakousi světicí? A to všechno je jejich paní Růžena? Není toho na jednu okrajovou farnost olomoucké diecéze trochu moc?

„Asi chápete, že jsem se tím moc nechlubila. Když mě pustili z lochu, tak jsem si vzala toho svého Josefa, předtím ovdověl, tak jsem přišla k dcerám. No a v šedesátým osmým jsme utekli do Rakouska. Měli jsme štěstí, dali nám bydlení kousek od hranic, v Gnadendorfu. Německy jsem uměla, tam jsme byli spokojený. A pak po revoluci se dcera s rodinou vrátila do Čech, do Svitav. A zbytek už znáte. V devadesátým šestým jsem pohřbila manžela a rozjela se za dcerou.“

Ta vyzáblá a kostnatá postava, ano, snad to tenkrát mohla být famózní Rosamunda, ten její úsměv, lícní kosti, oči, snad. Přesto na ní nikdy nebylo nic uměleckého, žádné hvězdné manýry, spíš naopak: zkrátka obyčejná babka, co s sebou v kabelce nosí tak akorát rezatý růženec a papírový kapesník.

„Já prosím za odpuštění taky celou farnost. Vlastně jsem těm lidem lhala. Moje dcera Kristýna to taky nechtěla nikde vyprávět. Dovedete si představit těch novinářů? Kdekdo by chtěl vědět, jak jsem to měla s tím Goebbelsem. Tak jsme se rozhodly, i s dovolením jednoho kněze, že si to necháme pro sebe. Že to ani není důležitý. Ale bojím se, že až se to ve Svitavách dovědí, že to budou brát jako podvod. Tak vám to teď říkám, pane faráři, aby se to farnost konečně dověděla a aby mi to odpustili...“

Ano, vlastně je to opravdu skandál. Tohle by mohlo zajímat bulvární novináře. Je to téměř námět na dojemný a laciný román. Idol první republiky skrývající se v nenápadném městečku. Otec Jana ale zajímalo něco jiného. Chtěl objevit pramen její víry.

„Oni si asi budou v kostele myslet, že jsem si na starý kolena hrála na nějakou řádovou sestru. Že jsem se celej život pelešila, a teď jsem jako svatá a chci všechny poučovat. Ale od roku 1950 už, pane faráři, sekám dobrotu. Já jsem tehdy ve vězení objevila Boha. Svěřila jsem se Panně Marii, a ona mě všude vede. Víím, co všechno hroznýho jsem provedla, asi jsem přivedla do hrobu i své rodiče, ale vod tý doby už patřím Panně Marii a všechno jsem jí předložila.“

Nedovedl si představit, že by někdo mohl žít půlku století jen z toho, že se odevzdal nějaké nazaretské dívce. Že by v tom našel i sílu, že by vydržel nápor strašného kriminálu, hanby, skrývání i emigrace. Otec Jan se svěřuje Matce Boží stejně tak, navzdory tomu se cítí slabý, ba dokonce mu to možná i sílu ubírá.

„Podejte mi, prosím, ruku... Já vám moc děkuju, že jsem tady ve vaší farnosti mohla chvíli bejt. Odpusťte mi všechno, já to moc potřebuju... Jste skvělej kněz, a co teprve ještě budete... Třeba vám budu ještě něco platná... A teď vás ještě prosím o poslední službu umírajícímu člověku, aby za mnou Pán Bůh mohl udělat tečku.“

Otec Jan pomalu plnil svou povinnost kněze.

ŠEPTÁNÍ NA BŘEHU TŮNĚ

„Můžu ti něco říct?“

„Nó...“

„Seš strašně hezká!“

„Fakt?“

„Úplně neskutečně!“

„To myslíš vážně? Já si tak teda nepřipadám...“

„Pořád bych se chtěl na tebe jenom koukat!“

„Nó... Tak se koukej...“

„A jak to děláš, že ti vždycky všechno tak sekne?“

„No, já nevím...“

„Seš prostě taková kostelní krasavice! Vlastně, lesní... Můžu ti něco pošeptat do ucha?“

„Nó...“

Seděli na kládě tak těsně vedle sebe, že se již vzájemně dotýkali. A Tomáš se tedy jen maličko nachýlil k tomu drobnému, bílému oušku a něco šeptal. Marie se zachichotala. Jak jí světlovlasý mládenec vyznával lásku, zde v útočišti milenců, postupně víc a víc přibližoval své rty k chvějícímu se krku, až ji políbil do míst, odkud se dere chmýří krátkých vlásků. Oba pod tím dotykem roztáli.

Cítil, jak je to stvoření pod jeho dotykem vláčné, přitiskl se k ní, ohmatával její kůži ústy, hladil ramena, sál z ní všechnu tu růžovou vůni, jako hladový se stále ujišťoval, že je tady, že je živá, z masa a kostí, jeho Marie. Opatrně bloudil dlaní po povrchu černého trička a každým pórem objevoval rozličné cestičky jejích tvarů, ohmatával boky a záda, nekonečné trajektorie záhybů a pozvolných oblouků.

Musel myslet, co všechno se tají pod něžným příkrovem látky, co by tam mohl spatřit, čeho se dotknout a co ochutnat. A hle, už cítil nahou kůži Mariiných zad, hedvábnou, sněhovou, čistou. Vklouzl pod tričko, aby potěšil její unavené lopatky, probudil krev v provázcích svalů, ztuhlých zimou a maturantským civěním do knížek. Hledal cestu v dolíčkách kolem páteře, uchopil boky, ale stále nevěřil, že Marie je skutečná.

Nechala se dotýkat jako loutka. Odevzdala se jeho prstům. Kolébala se v moci svého námořníka. Slyšela, jak v ní buší srdce. Byla v horečce, žhnula každou částí těla, slunce v ní vyžihalo tisíce pih, opilá a vroucí se poddávala neznámému, natahovala se mu v ústrety, lačnila po horoucím mačkání, chtěla být jeho, jeho, ukonejšená a unesená, prodotýkaná sluncem rukou, utopená v peřejích polibků...

Najednou mu v dlani uvízlo něco měkkého. O této májové sobotě, v opuštěném lomu na druhohorní pískovec, geolog Tomáš uchopil ňadro nejkrásnější holky v celých Svitavách.

A Marie už neseď. Už vstává. Už se nesměje.

Popadla brašnu a zmizela v lese.

„Nech mě bejt!“

NA SHLEDANOU, RŮŽE!

Květy sakur se cpaly do oken nemocniční místnosti, aby alespoň trochu vynahradyly ležícím pacientům přísný zákaz květin. Paní Růžena je však už neviděla. Růžová nádhera obestírala tento pokoj, ale nebyl tu nikdo, kdo by se jí nechal dojmout.

Poledne již dávno odbilo a zdálo se, že do tohoto smutného pavilonu nesmí být vpuštěno nic z dychtivého jara. Stromy však svůj zápas nevzdávaly, tlačily se za Růženu dál a dál, snad proto, aby jí podaly větev nebo ji zasypaly svými okvětními lístky. Snad se s ní chtěly rozloučit.

Drží v dlaních svůj prastarý růženec, jako stroj se dotýká kuliček, ale nedostává se jí sil ani dechu. Drží se růžence, aby nepadla. Kráčí po něm jako po provazovém žebříku. Ne, tohle nebude konec, její krvácející srdce rozkvétá jako poupě.

Sedí před oltářem ve křtinském chrámu, očištěné vody jí už mnohokrát protekly tělem a odplavily s sebou bolest, pláč a hřích. Tatínek ji vede k oltáři, celou v bílém, maminka brečí, jdou dopředu pod sochu Panny Marie a kralujícího Ježíše.

Rozárka je nevěsta a Ježíš její ženich. Čekal na ni devadesát let a teď si ji vezme. Vynořila se z vln, úchvatná, bez poskvrny, jen pro něho. Voní po růžích a zdravasech, ramena zakryla křestní rouškou. Oděná do pláště svého krále.

Kdysi se za ní vydal i do masivních stěn pardubického kriminálu, nesl ji jako dítě dvacátým stoletím, chránil si ji pro sebe, omotal si ji tisícerými provázky, vyloupnul se z každé růžencové kuličky, kdykoli pronesla jméno „Ježíš“.

Jsem tvá. Jsem tvá, Ježíši. Prosím tě, Maria, která jsi mě vlastnila po tolik dní, odevzdej mě Ježíšovi. Odevzdávám se do tvých rukou, Bože. Už nemůžu dělat vůbec nic, už se nemůžu ani nadechnout. Teď už je všechno na tobě. Udělej to se mnou ty sám.

Růženec sklouzl na bílou deku.

Když pokládali vyhaslé tělo Růženy Lukášové na vozík, cítili všude vůni růží.

3. JSME TVOJI

ÚNOS

V tom snu stál Tomáš zase v ulici U Tří dvorů. Byla noc. Lampy zapomněly svítit, před obrysy nízkých domků se nepohnul ani stín kočky nebo potkana. Byl sám.

Aspoň si to dlouho myslel. Ale jeho samotu se rozhodla přerušit neznámá bytost, šla z hlubin temnot, klapala holí o beton, ano, už jde k němu po mostě, babice démon.

I tenkrát v sobotu zůstal v lomu opuštěný. Vykřikla na něj: „Nech mě bejt!“ a nechala ho na břehu tůně. Chtěl za ní běžet, ale stále dokola jen slyšel: „Nech mě bejt!“

Musí žít bez Marie. Trčet mezi ropuchami, zapomenutý, odložený U Tří dvorů, snadná kořist pro půlnoční stařeny, sám.

„Tomáši! To koukáš, co?“ řekl v tom snu skuhravý hlas.

Furt ta babka. Na hlavě bílý šátek, dívá se přísně, snad je to samotný posel Boží spravedlnosti.

„Tys ošáhával to děvčátko, že jo?“

„Já?“

Student prvního ročníku stojí před rozlícenou líticí a v krajní hrůze cítí, že ho drží kostnatá paže a jako bezvládný pytel ho vleče na druhou stranu mostu. Jak ho táhne, vidí mezi kovovým zábradlím podivnou černou řeku, z oleje vykukují netvorné parazitické hlavy, odjinud se dychtivě natahují bradavičnatá chapadla. Ale Růžena ho vleče dál.

I tenkrát v sobotu se hnal mezi mezi napřaženými větvemi houštin, pobíhal lesem a prodíral se sítinami, jen aby dostihl svou lásku, chytil ji za útlé zápěstí a vyvedl odtud co nejdál.

Ale ona ho už nechtěla. Stačilo jen se příkrčit v kapradí u pramenů Svitavy, a nikdy ji nespátí. Tak se mu nadobro ztratila. Láska.

„Jsem matka čisté lásky, bázně, poznání a důstojné naděje!“ burácí v tom snu ježibaba a chystá se mu zase funět do obličeje. Tomáš by ještě před chvílí mohl spočítat všechny její vrásky, avšak teď a tady na druhém břehu říčky, pod Tischlerovou sochou svaté Trojice, má před sebou spanilou mladou dívku, celou v bílém, v diamantově třpytivém závoji.

„Co tak koukáš?“ směje se na něho od samé věčnosti mladá Rozárka. „Radši mi podrž tu vlečku!“

A Tomáš pomalým krokem postupuje za nevěstou, třesoucíma rukama se drží vlečky a jakožto v slavnostním průvodu přicházejí pod svatou Trojici.

Ale tenkrát v sobotu se vracel ulicí U Tří dvorů jako z pohřbu. Doma už může jenom koukat do zdi. Stále ve své dlani bude držet ňadro jako královské jablko, odnesl si ho z lomu jako uloupenou trofej, už napořád bude zloděj, ničitel čisté lásky.

„Z toho, co se vám stalo v lomu, si nic nedělej,“ otáčí se k němu zářivá nevěsta.

„Máš Marii opravdu rád?“

„Jo!“

„Tak vydrž, už jste si přece probodli srdce.“

Když Tomáš v pondělí skládal zkoušku ze sedimentologie, přál si, aby ho okamžitě vyhodili. Proč by se měl zabývat mrtvými šutříky, a přitom nechat žít tu nejkrásnější dívku někde daleko? Hrabat se v kamenech, zatímco Marie je plná života? Vysedávat ve sbírkách hornin, přednášet o mechovkách a lilijících, a nesmět se dotknout ničeho živého. Její ňadro mu v dlani zkamenělo.

Další rozpadající se amfipora.

„Neboj se, Tomáši!“ volá sněhobílá nevěsta a Tomáš vidí, jak se celička proměňuje ve světlo, jak skrze ni proudí paprsky čistého světla, jak ji světlo vyzdvihuje vzhůru a ona se vznáší k místům, kde ještě před chvílí vlála barokní drapérie Otce, Syna a Ducha svatého. K Bohu.

Ve čtvrtek ráno, v paneláku ozdobeném Čapkovým pejskem, se jeden zamilovaný student probudil ze sna. Obrázek Buddhy už nad ním nevisel. Zato na stole ležela prastará amfipora. Někdo ji omotal růžencem, jako se drátkem svazují rozbité poháry.

Amfipora se už nerozpadala.

NOVÝ ŽIVOT

Zabořila nohy do pedálů a rozjela se. Nejlepší bude tomu všemu ujet. Vyrazit kamkoli, prostě jinam, začít úplně od začátku. Nasedla na kolo a teď mechanicky šlape, ať jí jarní vítr načechrá vlasy a pročistí hlavu, ať ze sebe smyje tu bolest. Byla to maminka, kdo ji vyhnal do tohoto májového čtvrtku. „Co tady doma bloumáš, jed' se projet na kole, máš prázdniny!“ houkla na ni z kuchyně a Marii se to nezdálo jako hloupý nápad. Beztak už mamka dávno poznala, že se pro něco trápí.

Nejlepší bude tomu všemu ujet. Přece nebude pořád tajně brečet do polštářů, koukat z okna a vztekle odsekávat ségře. Jo, selhala. Hřešila proti čistotě. Ona, která chtěla jiné poučovat o Ježíšovi. Musí sebrat odvalu a co nejdřív se vyzpovídat u otce Jana, jinak jí hrozí peklo. Ale vždyť v něm žije už teď! Poznala, že jí vlastně záleží jenom na sobě, ne na Bohu, že by se s Tomášem klidně vyspala, ať je to hřích, nebo ne.

Ve stejné chvíli, kdy se oddávala nečistotě, umírala paní Růžena. Dobrá paní Růžena! Marii připadala, že to, co v sobotu spáchala, dopadlo na nebohou starou paní. Byla Tomáše tak plná, že se o nějakou růžencovou babku přestala zajímat. A přitom se s ní nejdřív chtěla poradit. Takhle se za paní ani nepomodlila, nestačila zaregistrovat, že opora jejího duchovního života sama potřebuje oporu. Kdykoli si teď na paní Růženu vzpomene, vždycky se v ní vynoří bolestný obraz klády na břehu tůně.

Marie zamířila na cyklostezku k Schindlerovu háji. Po pravé straně se tyčily modré stěny závodu Vigona. Také ta sytá modř jí něco vyčítala: že totiž porušila nejen příkazy úcty k tělu a k druhému člověku, ale že se také vykašlala na Pannu Marii a její růženec. Nikdy neprosila za ochranu proti pokušení, neptala se jí, zdali se ten rychlý vztah slučuje s Boží vůlí. Chovala se jako sebejistá královna. Nejen chovala. Za takovou se pod Tomášovými obdivnými pohledy (a doteky) dokonce i sama považovala!

A dnes tady sviští v cyklistické přilbě novopečená padlá křesťanka. Holka, co kvůli jedinému klukovi odhodila všechno, na čem jí záleželo, z čeho čerpala sebeúctu. Dodržování Božího Zákona. Vlastně tím ublížila i Tomášovi, přece mu mohla ukázat, že křesťanská láska je něco jiného než vzrušené zmítání v lomu. Ale co vlastně? To Marie nevěděla. Byla do sebe tak pohroužená, že ani netušila, kudy jede. Nezpозorovala, že z opačné strany objíždí rybník Rosnička, z něhož před necelým týdnem Tomáš vykouznil průliv devonského moře. Prostě jenom jela.

Řítla se kolem rybářské hospůdky, kroužila kolem vyděšených chodců, ale co je opravdová křesťanská láska, to nevěděla. Zbortila se do sebe, nevnímala, kde je. Nejlepší bude tomu všemu ujet. Nechat to daleko za sebou, zvedat hlavu k mrakům a na nic nemyslet. Čím víc se o to snažila, tím rychleji jí jméno Tomáš kolovalo krevním oběhem. Jeho ruce na ní zanechaly bezpočet otisků. On se jí pořád dotýká tam na tom místě. Polibky se do ní vtiskly jako cejch. Marie je Tomášem označovaná, je pořád jeho!

Zrychlila a jako vichřice zmizela v lesních pěšinách. Pojede jako blázen, třeba ať z ní ulítne srdce, ale hlavně ať už se konečně svlékne z toho upíra Tomáše, toho lovce nezkušených amfipor, co se přísaje k hrudníku a vysaje veškerý život. Ona už chce žít, ať ji nechá bejt, ať jí dá pokoj, ať už na něho nemusí myslet! Vypadni z mého života, já si chci žít ten svůj! Marie uháněla s vlastním probodeným srdcem o závod.

A pak už neměla sílu. Hodila kolo do trávy, sedla si na pařez, objala kolena a začala naříkat. Tomáši, já tě miluju!

Nahoře mezi šiškami se rozkřičela sojka. Ledňáček ještě dosud číhal nad vodou, blyštivě modrý jako plášť Panny Marie. Zamilovaná maturantka si otřela slzy a nevěřila vlastním očím.

Tohle je lom, kde skončila její láska.

Jako v nejčernějším snu kouká na stojatou tůň, písčité břeh a spadlý kmen břízy, na kterém v sobotu seděla s Tomášem. Je snad tohle vtíp? Kdo by si z ní mohl udělat srandu, aby jí právě zde

připomněl, co provedla? Vždyť tady ten písek je ještě od soboty zrytý nohama dvou bláznivých milenců. Ocitla se ve třinácté komnatě své duše, v prostoru své zrady. Chtěla ujet, a nyní je přímo uprostřed výčitek: já to vím, já to vím, já jsem zradila Pána Ježíše, zradila jsem čistotu a lásku, zradila jsem Pannu Marii, už se nemůžu podívat nikomu do tváře, překročit práh kostela a chytit růženec! Jsem Jidáš! Kvůli jednomu klukovi jsem zradila všechno, na čem mi záleželo!

Už o sobě neví. Sedí na kůře břízy, nevidí vodu ani písek, jen tady všude, v celém lomu a v celém lese hučí její vlastní slova, její vlastní hřích: „Nech mě bejt!“ Ale co má dělat, když Tomáše miluje, když po něm touží? Ten hřích ji pořád přitahuje!

„Myslíš si, že tohle je jedinej tvůj hřích?“

Marie se prudce otočí. Kdo to řekl? A jakoby v odpověď ucítí někde pod hrudní kostí zářhev něhy téměř mateřské. Už se nerozhlíží, jen tiše sedí a snaží se poznat, co se v ní vlastně změnilo.

A zdá se, že někdo bere Marii jemně kolem ramen. Takové gesto občas dělávala paní Růžena, když chtěla někomu dodat sílu.

„Myslíš si, že tohle je jedinej tvůj hřích? Těch ještě bude, děvenko! Neboj se...“

JSTE TUZE ŠPATNÝ KNĚZ

„Jste tuze špatný kněz!“

To prohlásila dobrá duše svitavské farnosti ve čtvrtek ráno. Ještě ve dveřích stihla vztyčit svůj ukazovák a přiložit ho k hrudi otce Jana.

„Proč si to myslíte?“

„Vy jste dal pohřeb té Růženy Lukášové na zítřek!“

„A co má být?“

„To vám, pane faráři, nedocvaklo, že zítra je poutní slavnost Bílého kostela? Že je Navštívení Panny Marie? A vy tam vrazíte funus! Tohle by starý pan farář nikdy neudělal!“

„Proč by paní Lukášová nemohla mít zádušní mši v den slavnosti? Stejně bude hlavní oslava až v neděli...“

„Ve Svitavách se vždycky slavilo přesně jednatřicátého května. A ta Lukášová si to stejně nezaslouží...“

„Proč?“

„No, dyť jste nám v neděli při ohláškách říkal, že se přetvařovala před celou farností, že vedla dvojí život, taková potvora, co si začala hrát na svatou!“

„Nic takového jsem neřekl. Jenom jsem splnil její poslední přání: chtěla, abyste věděli, jakou měla minulost...“

„No právě – ta by vůbec neměla mít církevní pohřeb! To je rouhání, co chcete udělat! To může udělat jenom tuze špatný kněz!“

Špatný kněz se ještě ovládal. Dotkl se ruky této starostlivé paní a požádal ji, aby se za něho modlila. Jen tak se z něho může stát o něco lepší služebník Boží. Po této prosbě farnice svařila obočí, otočila se na patách a beze slůvka křesťanského rozloučení opustila pro ni nesvatý prostor fary.

Jak tedy dál? Má ještě cenu pokoušet se o další desátek růžence světla? Otáčet kuličku po kuličce, ale nic se tím nezmění, žádné soukolí se neuvede do chodu, pouhopouhé umrtvení vůle a smyslů, zasypání vzteku a strachu haldou slov, tak se zaplňují staré vyschlé studny, dokud se zcela nesrovnají s povrchem.

Růžena Lukášová, rozená Hejduková. Rosamunde H. alias růžencová babka. Otec Jan postřehl, že se nepřestal modlit. Jako by se něco modlilo v něm. Zítra si bude celá církev znovu připomínat setkání Panny Marie a Alžběty. A Panna Maria řekne: „Velebí má duše Pána.“ Růženec se v rukou kněze točil jako mlýnek. Ano, bude-li zádušní mše za paní Růženu právě zítra, přidá se k Mariinům slovům také Růženino volání: „Veliké věci mi učinil Všemohoucí.“ Panna Maria a Růžena do sebe srostly, jako do dřeva kvetoucí jabloně proroste sousední keř hlohu.

A otec Jan si vzpomněl na sto třetí žalm, který se kdysi učil nazpaměť. „Veleb Jahva, má

duše. Celé mé nitro, veleb jeho svaté jméno.“ Otec Jan neustával v nepřetržitém velebení toho, jenž odpouští lidským bytostem všechny urážky, toho, který znovu a znovu vytahuje člověka z jámy smrti, toho, který svým ctitelům vkládá na hlavu zářící korunu lásky a něhy. A spolu s ním velebili Jahva všichni andělé, všechna jeho nebeská vojska, všechna jeho díla.

Od toho rána otec Jan nikdy nepřestal velebit Boha.

PATŘIT BOHU

„Marie tam určitě bude. Až se budou v kostele loučit s paní Růženou,“ užasl Tomáš, jakmile si přečetl ve vitrině před farou úmrtní oznamení. „Tak to je jasný, pomažu v pátek odpoledne do Bílýho kostela...“ A Tomáš tam opravdu mazal.

Vůbec nepovažoval za zvláštní, že ta babka umřela. Něco v něm to vědělo už předem. Nad jejím odchodem ani nepocítil lítost. Ne proto, že stoleté stařeny prostě umírají, ale z jiného důvodu: tahle stařena skutečně jenom odešla. Vybavil se mu její bílý šátek a potom také zářivý nevěstin závoj, jak ho spatřil ve snu. A ona bělost snad svítila i z jejího parte.

Přece i on sám se stal takřka důvěrným přítelem paní Růženy, ať už se to přihodilo sebepodivněji. Byla to ona, která mu dala jeho první růženec. Od samého začátku kráčela v patách jemu a Marii. Proč? Co chtěla? Od včerejška už něco Tomáš chápal: křesťané znají ještě mnohem větší lásku, než kterou lze prožít mezi mužem a ženou. A když se mají žena a muž rádi a chtějí spolu chodit, musí mezi sebe pozvat toho, s nímž se už zasnoubili navěky.

Na zádušní mši se proto dostavil trochu jiný kluk. Nepřišel jenom, aby se omluvil své holce, nepřišel jenom kvůli tajemné stařeně, ale taky z toho důvodu, že na tomto místě si dávají schůzku lidé a jejich Pán. Tomáš byl nezvykle klidný. Stačil jeden sen, a on se cítil v kostele přirozeně, ne jako žebrák v koutku, a stejně přirozené bylo rozloučit se zesnulou, a ještě přirozenější sednout si vedle bledé Marie a omluvit se.

Ona sedí na kraji prostřední řady, jako by mu držela místo.

„Promiň,“ řekne Tomáš, a plachá děvenka se hned posune.

„Promiň,“ řekne Marie.

Už jsou zase spolu. Vedle sebe. Horoucně mu stiskla ruku. Ne, dnes už je jedno, jestli si jich někdo všimne. Už nebudou nic skrývat.

Marie a Tomáš sedí v Božím chrámu, tak přirozeně, muž a žena patří k sobě, patří do kostelní lavice, popraskaný a téměř rozbitý pár předstoupil před Boha, propustil světlo do každé praskliny srdce, dva mladí lidé hledají posvěcení.

„Jaké to asi je být křesťan?“ přemýšlí Tomáš. „Kdyby byla pravda vše, co o sobě křesťané tvrdí, musel by být jejich život asi hodně dobrodružný. Patřit Bohu...“

A Tomáš děkuje za neskutečně krásnou holku, kterou může popadnout za ruku, děkuje za babku Růženu, tak rafinovanou a moudrou, oddanou nejvyšší Lásce, děkuje za růženec, protože dnes už dokáže pokleknout a pozorovat jednu nepatrnou Boží služebnici z Nazareta, jež se pak stala Královnou.

Rakev je světlá a na jejím lesklém povrchu se odráží plamen dlouhé svíce. Počátek a konec, alfa a omega. Mrtvola, ukrytá pod dřevem, v sobě tají tisíce vrásek, jizev, bolestí a hříchů, ale uprostřed Veliké noci už pro ni vzplanul Kristus. Vzal si ji na záda jako ovečku a pronesl ji ve své nekonečné bílé záři. Všude kolem otvírali ústa ministrové propagandy a z každého stínu vykukovala jedna parazitická hlava. Jenže ta strašná noc již byla přemožena.

Růžena je živá.

BERÁNKOVA SVATBA JE TADY

„Potom zazněl od trůnu hlas: „Chvalte našeho Boha, vy všichni, kdo mu sloužíte i vy, kdo se ho bojíte, malí i velcí.“ Tu jsem uslyšel jakoby hlahol nesmírného zástupu, jakoby hukot velkých vod, jakoby burácení prudkých hromů.“

Otec Jan se těšil, že úryvek z Knihy zjevení vzbudí při zádušní bohoslužbě překvapení.

Když ale předčítal od stolečku z bílého kamene, celý kostel jen zbožně naslouchal, jako by se z Apokalypsy četlo každý den.

Připadalo jí, že se nebude nikdy moci přidat k nesmírnému zástupu. Že na to nemá, aby svým životem chválila Boha. Že na rozdíl od Panny Marie od rána do večera odsekává Bohu svým protivným „ne“. Měla obrovskou radost, že může světlolasého Tomáše opět držet za ruku, ale nebeskou radost považovala za nedostižnou. Už tolikrát Boha zradila a určitě ještě zradí.

Myslíš si, že tohle je jedinej tvůj hřích? A myslíš si, že na tohle Beránek nestačí? Marii se zdálo, že každá hlaholíci bytost nesmírného zástupu jen a jen vypravuje o Ježíšovi, který k ní stále přicházel jako pokojný Beránek, jen aby ji přesvědčil, že ani po tom či onom hříchu se od ní neodvrátil. Že má pro ni vždycky nové a čisté šaty.

„Aleluja! Vždyť se ujal vlády nad svým královstvím Pán, Bůh Vševládnoucí. Veselme se a radujme se, vzdávejme čest Bohu, neboť Beránkova svatba je tady a jeho Nevěsta se okrášlila: směla se obléci do běloskvoucího plátěného šatu. To plátno jsou totiž dobré skutky svatých.“

Marie přemýšlela o paní Růženě. Jednou při návštěvě u ní doma ve Vítězné ulici zjistila, že si ta stará paní dává kolem hrudníku jakési dva svaté obrázky. Tehdy jí Růžena něco pověděla o škapulíři: obléká si ho, protože se chce obléci do Panny Marie. Nosí na krku medailku, protože se jí zasnoučila. A modlí se růženec, protože chce rozjímat a žít především s ní.

Takže Růžena se už za života okrášlovala šatem Panny Marie, šatem svatosti. Jestli je pravda, že zamlada tolik hřešila, potom má šanci asi každý. Panna Maria ráda oblékne každého darebáka. Popostrkuje ho, aby se nebál jít až k Beránkovu trůnu. A možná je celá církev takto zabalená do Panny Marie, svázaná růžencem, pokorou a důvěrou v nekončící lásku.

Gymnazistka se už nebála. Už nebude při zpovědi mluvit jen o roztržité modlitbě a neumytém nádobí. Moc dobře ví, jak proti Bohu bojuje. Je hříšná, ale milovaná. Marie a Tomáš se do sebe opravdu zamilovali, rádi by spolu utekli někam do devonu, až by z nich zůstaly jen rozbité kusy amfípor. Panna Marie je ale pevně sváže – prostě jim dovolí, aby chodili ke zdroji veškerého milování.

„Blahoslavení, kdo jsou pozváni na Beránkovu svatební hostinu. Tato Boží slova jsou pravdivá.“

SNUBNÍ CHARAKTER

Svitavský farář od ambonu pozoroval rakev s tělem paní Růženy. Nezáleželo mu na tom, jestli bude dnešní kázání v souladu s příručkami homiletiky. Zapomněl pracovat s hlasem, nesnažil se, aby působil laskavě nebo moudře.

„Bratři a sestry,“ začal s poněkud zamyšleným výrazem. Rozvrhl si sice dopředu, o čem bude kázat, ale pohled na rakev mu najednou veškeré plány zhatil. Ne, paní Růžena by si rozhodně nepřála, aby se tady při mši probíral její životopis. Proč taky?

„Než budou ostatky naší farnice Růženy Lukášové převezeny na hřbitov do rakouského Gnadendorfu, můžeme i my společně poděkovat za její život a doprovodit ji alespoň kousíček na poslední cestě. Nechci dnes mluvit o tom všem, co naše nepřehlédnutelná farnice za svého dlouhého života zakusila, promluvíme ale o věcech, které nám tu zanechala jako svou duchovní závěť.“

Jan se po těchto dlouhých větách nadechl. Zdálo se mu, že jeho farnost připomíná les. A že v tom lese leží paní Růžena jako obrovský vyvrácený strom. Nashromáždila za mnoho a mnoho let mnoho a mnoho dobra a nyní to vše odevzdala církvi, aby z ní lidé žili jako z úrodného humusu.

„Ukázala nám, že každý člověk potřebuje, aby ho měl někdo rád. Ona už od počátku celého života vlastně jen hledala lásku. A je to církev, která učí, že my lidé máme do sebe vepsaný zvláštní snubní charakter – že totiž na stavbě mužského a ženského těla vidíme, jak musí být doplněno někým druhým. Člověk je určený k tomu, aby se zasnoubil. Kdo se nezasnoubí, neoddá, ten prostě odumře v sobectví.“

Viděl se v olomoucké katedrále. Ležel natažený na zemi před otcem arcibiskupem. Odevzdal se církvi, Kristově nevěstě. Zasnoubil se navěky Bohu. Jak by ho mohl zklamat? Jan podepsal svou

stranu manželské smlouvy, a nikde jinde neobdrží větší jistotu, že druhá smluvní strana svůj závazek dodrží. Že také jeho pozve Beránek na svou svatební hostinu.

„Možná čekáte, že nad rakví paní Růženy řeknu něco o růženci. Ale bojím se, aby to nevyznělo jako formální povinnost. Třeba nám pomůže toto přirovnání. Snad si někteří z vás vzpomínají na doby, kdy chlapi chodili na dva roky na vojnu. Hodně z nich už mělo nějakou holku. Vezměte si, že ti snoubenci na sebe museli dva roky čekat! Co tehdy dávalo ženám sílu, aby se nezakoukaly do někoho jiného? Stále si se svými kluky psaly, vzpomínali na sebe, jejich první i poslední myšlenka dne vždy patřila tomu druhému...“

Povzdechl si sám nad sebou, jak snadno by se mohl zakoukat do někoho jiného, zvláště, když mívá často pocit, že na něho Pán zapomněl, že už možná vůbec nehodlá do jeho života přijít. Jak by bylo jednoduché, odsloužit si své mše, zavřít za sebou dveře a v pohodlném křesílku se nechat unášet do dalekých světů, tak bezpečných a oddělených od všech našťvaných farnic, tragických nehod, nevěrných otců rodin a nevyslyšených modliteb.

„Růženec je ideální způsob, jak nezapomenout na lásku. Tajemství za tajemstvím objevujeme, co všechno pro nás Bůh udělal a co ještě udělá. Tak jako Panna Maria vždycky všechno uchovávala ve svém Neposkvrněném Srdci. A zjistil jsem, že je to taky ideální lék na jakoukoli depresi. Ponořit se do darovaného dobra, děkovat. Pokud budeme růženec vykonávat jen jako recitaci, bude nás jen trápit, jako další farizejské plnění příkazů. Ale můžeme také děkovat za Boží jednání v našem vlastním životě.“

Otec Jan nespustil pohled z rakve. Velikonoční svíce zvaná paškál stojí vedle Růženy jako věrný strážce. Tak stojí i vedle Jana, třebaže on sám o tom dost pochybuje. Milující se nikdy nevzdálí od milovaného. A otec Jan byl stvořen z Lásky a pro Lásku, stejně jako ti dva zamilovaní blázni, co se támhle drží za ruku v prostřední lavici...

„Celou naši víru bych si dovolil shrnout do jednoduché rovnice. Odpovědět na Lásku.“

ODPOVĚDĚT NA LÁSKU

Někdy v neděli před Slavností Ježíšova Srdce zase skončila velká bohoslužba a četné maminky zase vybíhaly do ulic, aby zase dovedly svůj zápas s nedělním obědem do vítězného konce. Ti dva zamilovaní blázni, to jest Marie a Tomáš, si už do té doby stačili to či ono vyříkat, znovu si vyznat lásku, zkusit to z jiného konce, třebaže jej neuměli správně popadnout. Ano, i Tomášovi to připadalo, že překročili jakousi posvátnou hranici, ale ne snad, že urazili krutého Boha, spíše poškodili cosi posvátného v sobě samotných. Oba pak kolem sebe chodili jako kolem horké kaše.

Nervózně popocházeli také kolem kostela. Věděli, že po mši svaté bude otec Jan ještě dlouho stát před hlavním vchodem, podávat ruku farníkům a farnicím, rozdávat povzbuzující úsměvy. Ale proti všemu očekávání se náhle oddělil z hloučku a spěchal přímo k nim.

„Vy mi chcete něco říct, že jo?“ vyhrkl na ně bez pozdravu.

„Nó...“

„Vy jste spolu začali chodit a nějak jste se do toho zamotali, že jo?“

„Jak to víte, pane faráři?“

„To přece na vás musel každej poznat už v kostele!“

„Jó?“

„Tak kdy se stavíte na faře?“

„Tady Tomáš, on ani není pokřtěnej...“

Otec Jan mu prudce podal ruku a zazubil se na něho jako na tučnou oběť svého evangelizačního působení.

„Jestli chcete, tak ke mně můžete chodit pravidelně. Něco jako duchovní vedení. Jestli se máte rádi, pak už je stejně váš duchovní život propojený...“

Marie se hrozně bála, že se kněz zeptá, jestli se neprohřešili proti čistotě. On se ale nezeptal. Postavil se před ně jako někdo, kdo je ochrání i před nimi samotnými.

Tomáš chtěl ještě něco říct, nebyl si ale jistý, zdali se mu to podaří správně formulovat. Neboť se mu přihodilo asi poprvé v životě, že si s ním povídal kněz.

„Pane faráři... Já jsem byl donedávna buddhista... Meditoval jsem a tak... No, teď najednou se jako zkouším modlit... Ale možná je to kvůli Marii, já prostě nevím... Ale rozhodně mě začal bavit ten váš růženec...“

Svitavský farář jen tiše odpověděl.

„Kvůli Marii je to určitě! Neboj se, jestli ti to vydrží, tak tě připravím na křest.“

A Marie se zadívala nad vchod kostela, kterým před týdnem proplulo tělo paní Růženy. V záři slunce se tam leskl reliéf korunování Panny Marie. Vzpomněla si na ten svůj trapný sen. Marie a Tomáš v něm spolu seděli na prahu kostela, líbal ji do vlasů. A pak se na ně snesla koruna Panny Marie a oni se do ní schovali.

NEHCETE SVÉZT?

Stála zoufalá na autobusové zastávce v Koclířově. Dneska to jelo dřív. Tolik se těšila. Teď už může jen maširovat zpátky domů a přenechat celou akci ostatním. Nejradši by ten jízdni řád rozerval jako nějaký vandal. Zrovna dnes potřebuje být ve městě víc než kdy jindy!

„Nepotřebujete do Svitav?“

Vypadal důstojně a slušně, dneska to riskne, i kdyby si měla stopnout potetovaného maniaka.

„Tak co? Nehcete svézt?“

Paní profesorka se už veze s tím vážným a zkoumavým řidičem, drží si kabelku na klíně a přemýšlí, co by řekla.

„Opravdu jste mi moc pomohl. Moc vám děkuju. Nevím, co bych dělala, kdybych to nestihla.“

Kupodivu se snaží navázat rozhovor.

„A kam tak spěcháte?“

„Dneska pořádáme demonstraci proti klerikálům. Přece víte, že chtěj dávat církvím budovy, pozemky a kdovíco ještě!“

Muž za volantem se pousmál.

„To samozřejmě vím. A co vám na tom vadí?“

„My to děláme proto, aby si lidi uvědomili, že majetek nemá patřit církvím, ale prostě lidem!“

„A církev, to nejsou lidi?“

„Copak nevíte, že církev lidi o všechno okrádala? Teď by to začalo zase!“

Řidič pohlédl na pozůstatky židovského hřbitova a pak jen pokýval hlavou.

„Ano, máte pravdu. Nejsem si jistý, jestli církev lidi okrádala, ale určitě je to tak, že majetek měla proto, aby pomáhala. A že by opravdu měl sloužit všem, ne jenom někomu.“

Demonstrantka si posunula brýle. Ve škole to dělala vždy, když ji někdo ze studentů uvedl do rozpaků.

„Já učím tady na gymnáziu. Nějaká Brabcová...“

„Já vás znám, paní profesorko. Už jsem o vás hodně slyšel.“

„O mně?“

„No jistě. Já jsem přece svitavský farář!“

Paní profesorka si s hrůzou představila, jak za pár vteřin vystoupí z auta před hloučkem věrných soudruhů a vedle ní bude stát farář. Spřáhla se s třídním nepřitelem! Ale otec Jan jí pomohl z rozpaků.

„Jestli si budete přát, zastavím vám už tady před křižovatkou.“

„Proč jste mě nevyhodil? Vezete přece komunistku na demonstraci proti církvi!“

Sama se přistihla, jak tiskne ruku církevního potentáta.

„Já jsem tušil, kam jedete už v Koclířově. Možná máme společnou cestu nejen k faře, ale

taky k tomu názoru, že majetek má sloužit všem. Jenom my si v církvi myslíme, že by se to mělo dělat z lásky, jako dar. Poznali jsme Boha, který nám dal úplně všecko.“

Paní Brabcová si vzpomněla, jak si včera četla v Bibli jakýsi zpěv Panny Marie: Bůh hladové nasýtil dobrými věcmi a bohaté propustil s prázdnou.

„Tak mě zavezte až před tu faru...“

TY SEŠ BLÁZEN!

„Ty seš blázen!“ vykřikly hned dva hlasy najednou. K nim se přidal ještě neklidný pohled majitelky čajovny.

Hned po povídání s otcem Janem na faře se Tomáš sebral, popadl baťůžek a utíkal za kluky do čajovny, aby nezmeškal třetí přednášku k výročí Bílých tygrů.

„Vy jste blázni!“ prohlásil naštvaně.

„Ty ses zbláznil, co tady zase blbneš s tím šutrem?“

„Prostě chci, aby tady byl. Dobře se mi u něho popíjí čaj!“

„Ty seš fakt blázen...“

Martin a Jirka už jen kroutili hlavou. Koneckonců toto bylo u Tomáše docela obvyklé. Vždy musel něčím provokovat, vždy musel být něčím zajímavý. Vlastně, to, že si na krásný čajový stoleček položil zkamenělinu, bylo to nejmenší. Jen ať ji tam má, ale ať už přestane se svými blbinami. Ať si klidně objedná kotel Bohyně milosrdenství a k tomu dva šálky, ať si klidně připíjí s tou svou amfiporou, ale ať se za něho Martin a Jirka nemusí stydět!

„Tak pánové, dneska mám pro vás senzační zprávu,“ prohlásil Jirka a vytáhl z tašky jakési bulvární noviny. To tu ještě chybělo! V ušlechtilé čajovně číst Blesk!

„Podle nich žila Rosamunde H. ve Svitavách! Žila tady pod falešnou identitou, nechtěla, aby ji někdo poznal. Takže my jsme tady o ní kecali, a ta herečka mohla klidně sedět u vedlejšího stolku...“

„To přece není možný, na to by se přišlo. Spíš mi to přijde, že si to vymysleli,“ dumal Martin a prohlížel fotografie: „Koukni, ani sem nedali žádnou její fotku z pozdější doby...“

Tomáš překvapil sám sebe. Nepocítil žádnou touhu vykládat klukům, že se s Rosamundou setkal. Co by jim vlastně řekl? Ta setkání pro něho nevyznívala příliš lichotivě. Navíc ta paní by to asi ani nechtěla. A řekne klukům taky to, že se zamiloval do Marie? Pokud ano, mávnou nad ním zase rukou, bude to další z jeho nenapravitelných, ale neškodných bláznivín?

Bílí tygři se od krásné herečky s dlouhýma nohama přenesli k hlavnímu bodu schůzky – měla se konat třetí přednáška. Když už nechali Tomáše kecat o devonu a Jirku líčit naivní filmy o lásce, slušelo by se, aby i chemik promluvil o záležitostech, které mu leží na srdci. Jenomže nikdo zatím netušil, o čem chce povídat. Martin to tajil až do poslední chvíle.

A pak to vypálil.

„Tomáši,“ obrátil se nečekaně na potrhleho geologa. „Je tady okolo tebe několik nejasností, který nám musíš vysvětlit. Já nebudu o ničem přednášet, ale podrobím tě výslechu!“

„Cože?“

„Ty k nám nejseš upřímněj. Ty totiž chodíš s nákou holkou!“

„Cože?“

„Ty si myslíš, že nám není divný, kam furt utíkáš?“

„Cože?“

„Tak ven s tím: jméno, adresa, věk, ...“

„E...“

Když se Tomášovi samým vztekem sevřela pěst a když chtěl vykřiknout něco o proradných kamarádech, bylo už stejně pozdě. Někdo další se totiž podíval na amfiporu. Někdo jen v duchu zakroutil hlavou, jako by ten šutr byl jen další pověřená praktika uctívачů léčivých kamenů. A někdo se ráznými kroky zastavil přímo u nich.

Byla krásná. Kluci ztichli, jako by začala bohoslužba. Snažili se nevidět elegantní postavu v tmavém saku, štíhlé nohy a pravidelnou tvář, završenou malým nosíkem. Přišla k nim, jako by je už dávno znala, a tato ráznost je uvrhla do strašného šoku.

„Jmenuju se Marie, bydlím v Hradci nad Svitavou a je mi devatenáct. Stačí?“

Tomášovo představování ani neslyšeli. Snažil se jim s kockáním vysvětlit, že se spolu domluvili, že po zpovědi Marie přijde do čajovny, aby poznala slovnuté Bílé tygry, ale že přišla dřív, než čekal, že by jim to určitě jinak vysvětlil a tak dále.

Zapili to šálkem Bohyně milosrdenství.

EPILOG

Jednoho letního dopoledne kdesi za Adamovem zastavilo auto. Bylo tak krásně. Do hlubokého údolí pronikl sem tam nějaký paprsek, ostré stíny se rýsovaly všude po zemi, ale o kus dál, tam u vyschlého potočního koryta, se les nořil do tajemného stínu, a dokonce i chladu. Tudy se mohlo kráčet jen středem údolí, anebo se poutník rozhodl vydrápat do příkrých strání. Rozeklané vápencové skály, deroucí se ze svahů, ovšem před takovým rozhodnutím spíše varovaly, nehledě na to, že by onen lezec snadno podlehl závratí. Nad korunami stromů se útesy zvedaly jako v nějakém divokém kaňonu.

„Tak a teď nahoru!“ zavelel mladý muž.

Nikomu se ale moc nechtělo. Asi pětatřicetiletý kněz, s kolárkem u krku, jen legračně kroutil hlavou, naznačoval něco v tom smyslu, tak mu tu radost dopřejme, a vedle něho stojící dívka, téměř ještě dítě, se jen nevěřičně usmívala, to opravdu máme lézt tam nahoru? První vyrazil kněz. Jeho vyleštěné kožené boty zápolily s příkrou, drolivou sutí. A tak ho holka snadno předběhla a oba muži pak jen sledovali, jak nadšeně vybíhá do téměř kolmé stěny.

„Tak a tady to je ten Kostelík,“ oznámil jejich vůdce.

V dosti zprohýbané a vrásčité skále se před nimi otvírala černá brána. Nejprve se jim dovnitř nechtělo. Ale když dívčí stvoření seznalo, že skrze sluj vede také turistická značka, bez váhání vběhlo do tmy, jako by to byl nějaký obchoďák. Kostelík se skutečně podobal opuštěnému kostelu, takovému, jaký zůstává v krajinách bez víry, vykradený a počmáraný. Toto však byla jeskyně s vysokým stropem, bočním oknem, za nímž se dolů řítila rokle. Jeskyně zakončená hlubokým úvozem, kde si chodec mohl připadat jako na mostě.

„Mám to!“ vykřikla všetečná holka kousek venku. Zuřivě oloupávala kusy mechu z nějakého kamene.

„Amfipora!“ řekl kluk. Zezadu se k ní téměř přitiskl a přes rameno pozoroval fosilii vyhynulého devonského živočicha.

„Díky amfipore jsme se seznámili,“ prohlásila, ačkoli musela vědět, že to není tak úplně pravda.

Kněz se rozhlédl po krajině, brouzдал po vzdáleném horizontu lesů a předstíral, že ho oba mladí něčím zaskočili.

„Vidím, že jste mi o sobě neřekli všechno. Například, co je to amfipora?“

„My vám to budeme všechno podrobně vyprávět. Ale nejdřív se musíme vrátit do doby před tři sta padesáti miliony lety...“

„Nevěděl jsem, že spolu tak dlouho chodíte!“

Toho letního dopoledne stejný vůz zastavil ještě jednou, jen o pár kilometrů dál, tentokrát v docela obyčejné vesnici. V jejím středu se však tyčil nádherný barokní chrám. Jeho postupně se rozšiřující bílé stěny zářily do všech stran a třem poutníkům se zdálo, že nemůže existovat člověk, který by nepřijal pozvání do těchto chladivých útrob a nepoklekl před Bohem, který se tady uvelebil v náruči jedné židovské panny. Nechali se vést pískovcovým schodištěm, nespíchali, schod za schodem mlčky prožívali zrychlující se tep z blízkosti lásky.

„Ego mater pulchrae dilectionis...“

Chlapec a dívka nechápali, co jim to farář latinsky odříkává. Když ale vznešená slova letěla

prostorem chrámu, zněla jako milostné šeptání nebo formulka, kterou lze otevřít bránu k pokladu. Necítily se zde jako ubití hříšníci, naopak vše se tu před nimi prostíralo jako vlídná pastva. A nad hlavou se klenuly prostory nekonečného nebe, hustě zalidněného zástupy svatých, kteří hlaholili mocná poděkování Jménu Panny Marie.

„Já jsem matka krásného milování nebo taky matka čisté lásky,“ přeložil po chvíli kněz. „To je tady napsáno na stropě. Všechny ty barevné fresky vlastně vycházejí z jedné jediné věty v latinské Bibli. To je kniha Sirachovec. Tady ve Křtinách asi zřejmě celý ten námět vymyslel jeden premonstrátský opat. Malíři to pak jen převedli do obrazu.“

Zvedli hlavu k místům, kde se usmívala překrásná Panna Maria s žezlem a planoucím srdcem. A z její vysokosti se snášel zlatý déšť: každá ta kapička bylo jedno malé srdce, padala dolů jako zlaté zázračné medailky nebo okvětní pláty růže. Mariina láska skrápěla celou církev, po jejím úrodném dešti se natáhli snad všichni doufající, ve výživných sprškách církev rozkvetla několikerymi růžemi, velikými světcí, velikými řeholními řády.

I naši poutníci se postavili do proudu čisté lásky.

Už se drží svých růženců, klečí před sochou Panny Marie Křtinské, na stejném místě jako před dávnými časy malinká Rozárka, opakují pradávne zdrávky a otčenáše. Maria oděná sluncem svírá zlatou taktovku, odměřuje čas modlitby a čas lásky, přijímání a dávání, a její purpurový synáček Ježíš vystřelil svůj ukazovák do mocných výší. Kam? Ke zlaté koruně? K nebi? Tři poutníci zvedli hlavu a spatřili letícího ptáka a nad ním už jen propast nebe.

Jsme tvoji, Bože. Odevzdáváme se do tvých rukou. Jestli pro tebe můžeme něco udělat, udělej to s námi ty sám.

Amen.

ZDROJE CITÁTŮ

- ♣ Biblické úryvky (včetně užitých při liturgii) jsou vždy uváděny podle překladu české *Jeruzalémské Bible*. Krystal OP. Karmelitánské nakladatelství. Praha, Kostelní Vydří 2009.
- ♣ Jacques Maritain: *Láska a přátelství*. Přel. Karel Šprunk. Krystal OP. Praha 2005. S.31.
- ♣ Marko Ivan Rupnik: *Adam a jeho žebro*. Přel. Josef Čunek. Refugium. Olomouc 2010. S.28.
- ♣ Umberto Eco: *Jméno růže*. Přel. Zdeněk Frýbort. Odeon. Praha 1985. S.15.

Psáno od září do prosince L.P. 2012

Jakub Brdíčko